

Jednostka projektowa:

Eko-Log Sp. z o.o.
ul. Dobrowita 16
61-063 Poznań
 tel./fax: (61) 871 06 49
 e-mail: projekty@eko-log.pl

Zamawiający:

Starostwo Powiatowe w Gryficach
Plac Zwycięstwa 37
72-300 Gryfice

Nazwa opracowania:

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA
 POWIATU GRYFICKIEGO NA LATA 2009-2011
 Z UWZGLĘDNIENIEM LAT 2012-2015**

Zespół projektantów:

<i>inż. Katarzyna Walkowiak</i>	<i>mgr Jakub Smakulski</i>
<i>mgr Anna Grabowska-Szaniec</i>	<i>mgr inż. Bogusław Smakulski</i>
<i>mgr Wioletta Bartłomiejczak</i>	<i>mgr Marcin Jęsko</i>
<i>mgr inż. Natalia Piecuch</i>	<i>mgr Paweł Krysiński</i>
<i>mgr inż. Blanka Szkudlarczyk</i>	<i>mgr inż. Łukasz Kociołek</i>
<i>mgr inż. Aleksandra Kucharska</i>	

Poznań 2009 r.

Spis treści

1. Cele strategiczne.....	4
2. Cele i zasady polityki ekologicznej.....	4
2.1. Cele strategiczne.....	6
2.2. Zasady polityki ekologicznej.....	7
3. Podstawowe cele polityki ekologicznej.....	7
3.2. Cele polityki ekologicznej województwa zachodniopomorskiego.....	7
3.3. Podstawowe cele polityki ekologicznej powiatu gryfickiego.....	8
4. Ogólna charakterystyka powiatu gryfickiego.....	10
4.1. Położenie i podział administracyjny.....	10
4.2. Ludność i struktura osadnicza.....	10
4.3. Sektor gospodarczy.....	11
4.4. Dziedzictwo historyczne i kulturowe.....	13
5. Charakterystyka poszczególnych gmin powiatu gryfickiego.....	15
5.1. Brojce.....	15
5.2. Gryfice.....	16
5.3. Karnice.....	17
5.4. Płoty.....	18
5.5. Rewal	18
5.6. Trzebiatów.....	19
6. Aktualny stan środowiska powiatu gryfickiego.....	21
6.1. Geologia.....	21
6.2. Wody powierzchniowe.....	22
6.2.1. Rzeki.....	22
6.2.2. Wody przejściowe i przybrzeżne.....	41
6.2.3. Morze Bałtyckie.....	41
6.2.4. Jeziora.....	41
6.3. Wody podziemne.....	43
6.4. Gospodarka wodnościekowa.....	45
6.5. Gospodarka odpadami.....	52
6.5.1. Odpady komunalne.....	53
6.5.2. Mogilniki.....	55
6.5.3. Komunalne osady ściekowe.....	58

6.6. Klimat akustyczny.....	58
6.7. Pole elektromagnetyczne.....	59
6.8. Powietrze atmosferyczne.....	63
6.9. Gleby.....	65
6.10. Lasy.....	66
6.11. Złoża kopalin.....	68
6.12. Formy ochrony przyrody.....	70
6.13. Obszary Natura 2000.....	75
6.14. Energia odnawialna.....	79
7. Działania systemowe.....	80
7.1. Edukacja ekologiczna.....	80
7.2. Media.....	81
7.3. Sposoby prowadzenia akcji edukacyjnej społeczeństwa.....	81
8. Racjonalne korzystanie z zasobów środowiska: zmniejszenie: materiałochłonności, energochłonności, wodochłonności, i odpadowości gospodarki, rekultywacja terenów zdegradowanych, zabezpieczanie osuwisk.....	83
9. Podsumowanie wykonania powiatowego programu ochrony środowiska oraz problemy środowiskowe pozostające do rozwiązania.....	85
10. Cele i zadania do realizacji w ramach Programu Ochrony Środowiska Powiatu Gryfickiego wynikające z programu Województwa Zachodniopomorskiego.....	105
11. Sposoby realizacji programu.....	117
11.1. Narzędzia i instrumenty realizacji programu.....	117
11.2. Harmonogram realizacji poszczególnych zadań, nakłady na realizację programu oraz sposoby kontroli realizacji programu.....	122
12. Programy sektorowe dotyczące powiatu.....	128
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013.....	129
13. Udział społeczeństwa w przyjęciu programu	129
Wykaz literatury.....	130

1. Cele strategiczne

Powiatowy program ochrony środowiska został sporządzony jako realizacja ustaleń ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku, Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627 z 2001r., z późniejszymi zmianami), która w artykułach 17 i 18 nakłada na zarząd powiatu obowiązek jego wykonania, a na radę powiatu obowiązek jego uchwalenia.

Plan ten sporządza się na 4 lata. Określa on cele ekologiczne, harmonogram działań oraz sposób finansowania.

Program ochrony środowiska powiatu gryfickiego, zwany dalej Programem, stanowi podstawę działań Samorządu Powiatu Gryfickiego w zakresie polityki ekologicznej i wytycznych dla programów branżowych i gminnych programów ochrony środowiska.

2. Cele i zasady polityki ekologicznej

Idea zrównoważonego rozwoju (ekorozwoju) gospodarki światowej zrodziła się w 1992 roku, na II Konferencji Narodów Zjednoczonych na temat Środowiska i Rozwoju w Rio de Janeiro. Zakłada ona, iż cywilizacja osiągnęła poziom dobrobytu możliwy do utrzymania, pod warunkiem dobrego gospodarowania zasobami naturalnymi. Gospodarowanie zasobami przeprowadzane tak, aby zaspokajać potrzeby aktualnego pokolenia, lecz nie umniejszyć szans na ich zaspokojenie przez przyszłe pokolenia. Założenia ekorozwoju zapisane zostały w dokumencie zwanym „Agendą 21”, w którym przedstawiono również sposób opracowania i wdrażania programów zrównoważonego w życie lokalne. Dokument ten podpisany przez 172 kraje, w tym Polskę.

Agenda 21 zakłada ochronę środowiska poprzez:

- walkę z ubóstwem,
- zmiany modelu konsumpcji,
- dynamikę demograficzną,
- ochronę i promocję zdrowia ludzkiego,
- promowanie trwałego i zrównoważonego rozwoju osiedli ludzkich oraz ich planowania,
- integrację problematyki środowiska i rozwoju w procesie podejmowania decyzji,
- wzmacnianie roli głównych grup społecznych i organizacji,
- ochronę atmosfery,
- działania zapobiegającym wylesieniom,
- zarządzanie wrażliwymi ekosystemami oraz przeciwdziałaniu pustynnieniu i suszom,
- zrównoważony rozwój terenów górskich,
- promowanie trwałego i zrównoważonego rozwoju wsi i rolnictwa,
- ochronę różnorodności biologicznej,

- bezpieczne wykorzystania biotechnologii,
- ochronę mórz i terenów przybrzeżnych oraz wykorzystania żywych zasobów morskich,
- ochronę i wykorzystania zasobów wód śródlądowych,
- postępowanie z toksycznymi i niebezpiecznymi środkami chemicznymi,
- bezpieczną gospodarkę odpadami,
- bezpieczną gospodarkę odpadami radioaktywnymi,
- środki i mechanizmy finansowania ochrony środowiska,
- transfer technologii proekologicznych,
- naukę i poszerzanie świadomości ekologicznej,
- szkolenia w zakresie trwałego i zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska,
- informację w procesie podejmowania decyzji,
- działania na arenie międzynarodowej w zakresie ochrony środowiska.

Cele ekorozwoju wprowadzane są na terenie Unii Europejskiej poprzez strategię ekorozwoju. Aktualny dokument nosi nazwę szóstego programu działań Wspólnoty w dziedzinie ochrony środowiska na lata 2001-2010 „Środowisko 2010: Nasza przyszłość zależy od naszego wyboru”. Za wymagające największej uwagi uznane zostały cztery dziedziny:

- przeciwdziałanie zmianom klimatycznym (efektowi cieplarnianemu),
- ochrona przyrody i bioróżnorodności (zwiększenie obszarów chronionych, w tym mórz),
- dbałość o wpływ środowiska na zdrowie (surowsze normy),
- oszczędne wykorzystanie zasobów naturalnych i gospodarkę odpadami (recykling).

Prawo ochrony środowiska (art.14 ust.1) mówi, że polityka ekologiczna państwa na podstawie aktualnego stanu środowiska określa w szczególności:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno – ekonomiczne i środki finansowe.

Powyższe wymagania stawiane są również wojewódzkim, powiatowym i gminnym programom ochrony środowiska.

Głównym celem wynikającym z polityki ekologicznej państwa jest zasada zrównoważonego rozwoju, w którym zaspokajanie bieżących potrzeb społecznych nie będzie odbywało się kosztem przyszłych pokoleń i łączyć będzie zachowanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego z postępem cywilizacyjnym i ekonomicznym. Jest to wyrażone w „Strategii zrównoważonego rozwoju Polski do 2025 roku”.

Wytycznymi dla programu są:

- „Polityka ekologiczna państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016”
- Program ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem perspektywy 2012 – 2015.

Program pozostanie w ścisłej relacji ze strategią rozwoju powiatu gryfickiego oraz ze strategiami rozwoju poszczególnych gmin, jako dokumentami nakreślającymi rodzaj i skalę działalności gospodarczo – społecznej w tym obszarze, która to działalność warunkuje zmiany stanu środowiska w różnych kierunkach.

Program ochrony środowiska dla powiatu gryfickiego został opracowany na podstawie danych i informacji dostępnych w opublikowanych dokumentach (m.in. Raporty o stanie środowiska WIOŚ w Szczecinie, „Strategia rozwoju województwa zachodniopomorskiego”, roczniki GUS, Projekt Strategii Rozwoju na lata dla „Lokalnej Grupy działania GRYFLANDIA”, Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Gryfickiego).

2.1. Cele strategiczne

- a) prowadzenie polityk sektorowych dla dążenia do zrównoważonego gospodarowania i ochrony zasobów naturalnych,*
- b) promowanie we wszystkich sektorach gospodarki proekologicznych wzorców produkcji,*
- c) prowadzenie polityk sektorowych dla poprawy jakości środowiska we wszystkich jego elementach (powietrze, woda, gleby, ekosystemy, gatunki i naturalne siedliska, klimat, krajobraz przyrodniczy),*
- d) ograniczenie presji konsumpcji na środowisko, poprzez kształtowanie proekologicznych wzorców konsumpcji,*
- e) zapewnienie dostępu społeczeństwa do informacji o środowisku, do udziału w podejmowaniu decyzji oraz do procedur sądowych w sprawach dotyczących środowiska,*
- f) zapewnienie zgodności polityki ekologicznej z kierunkami i zakresem działań przyjętych w Unii Europejskiej,*
- g) promowanie zrównoważonego rozwoju w kontaktach międzynarodowych,*
- h) wspieranie działań na rzecz zmniejszenia zagrożeń środowiskowych i powodziowych,*
- i) realizacja zasad zrównoważonego rozwoju.*

2.2. Zasady polityki ekologicznej

- a) zasada zintegrowanego podejścia do ochrony środowiska (ochrona jednego lub kilku elementów przyrodniczych powinna być realizowana z uwzględnieniem ochrony pozostałych elementów),
- b) zasada zapobiegania (ten, kto podejmuje działalność mogącą negatywnie oddziaływać na środowisko jest obowiązany do zapobiegania temu oddziaływaniu),
- c) zasada przezorności (ten, kto podejmuje działalność, której negatywne oddziaływanie na środowisko nie jest jeszcze w pełni rozpoznane, jest obowiązany podjąć wszelkie możliwe środki zapobiegawcze),
- d) zasada „zanieczyszczający płaci” (ten, kto powoduje szkodę w środowisku, w szczególności przez jego zanieczyszczenie, ponosi koszty usunięcia skutków tego zanieczyszczenia oraz ten kto może spowodować szkodę w środowisku, w szczególności przez jego zanieczyszczenie, ponosi koszty zapobiegania temu zanieczyszczeniu),
- e) zasada dostępu obywateli do informacji o środowisku i jego ochronie na warunkach określonych w ustawie - Prawo ochrony środowiska,
- f) zasada, że decyzja wydana z naruszeniem przepisów dotyczących ochrony środowiska jest nieważna,
- g) zasada, że podmioty korzystające ze środowiska oraz organy ochrony środowiska są obowiązane do stosowania metodyk referencyjnych.

3. Podstawowe cele polityki ekologicznej

Program ochrony środowiska, zgodnie z art. 11 ust.3 ustawy o samorządzie województwa i art. 4 ust.1 ustawy o samorządzie powiatowym są realizacją strategii rozwoju.

3.2. Cele polityki ekologicznej województwa zachodniopomorskiego

Z przeprowadzonej oceny zgodności dotychczasowych celów z postulowanymi i formułowanymi w różnych dokumentach o randze krajowej i regionalnej wynika, że cele strategiczne oraz cele pośrednie i operacyjne zawarte w dotychczasowej strategii w większości korespondują z aktualnymi kluczowymi problemami rozwoju regionu. Stwierdzono też, że dotychczasowa strategia nie konkretyzowała wszystkich celów lub niedostatecznie eksponowała ich znaczenie.

Sformułowano część celów strategicznych, z tego dwa odnoszące się do sfery gospodarczej, dwa do sfery przestrzennej i środowiska oraz dwa do sfery społecznej, są to:

1. *Wzrost innowacyjności i efektywności gospodarowania.*
2. *Wzmacnianie mechanizmów rynkowych i otoczenia gospodarczego.*

3. *Zwiększenie przestrzennej konkurencyjności regionu*
4. *Zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami.*
5. *Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności.*
6. *Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu.*

W porównaniu z poprzednią strategią zrezygnowano z trójstopniowego układu celów na rzecz wprowadzenia dwóch poziomów, w celu uzyskania większej przejrzystości i łatwości posługiwania się strategią na etapie wdrażania (rezygnacja z jednego poziomu rekompensuje opis ważniejszych działań). Taki układ celów pozwala najbardziej efektywnie realizować postulat trwałego i zrównoważonego rozwoju.

3.3. Podstawowe cele polityki ekologicznej powiatu gryfickiego

- 1) *likwidacja mogilników w celu ochrony środowiska przed niebezpiecznymi składnikami środków przeznaczonych do ochrony roślin, ich opakowań.*
- 2) *opracowanie i wdrożenia monitoringu ochrony wód rzeki Regi oraz monitoringu zagrożenia powodziowego,*
- 3) *wdrożenie programu kompleksowej gospodarki odpadami w gminach (w tym działania podejmowane przez gminy w ramach Celowego Związku Gmin R-XXI),*
- 4) *selektywna zbiórka odpadów komunalnych i ich właściwe zagospodarowanie,*
- 5) *eliminacja węgla jako paliwa w kotłowniach, poprzez zastąpienie go innymi ekologicznymi nośnikami energetycznymi,*
- 6) *redukcja emisji i zanieczyszczeń,*
- 7) *ograniczenie emisji spalin przez środki transportu w mieście,*
- 8) *wdrażanie nowych i modernizacja istniejących źródeł energii, w których podstawowym nośnikiem energii będą, tzw. paliwa odnawialne,*
 - *budowa elektrowni wiatrowych,*
- 9) *budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i komunikacyjnej (sfera gospodarcza i ekologiczna):*
 - *budowa i modernizacja sieci wodociągowej, sanitarnej i kanalizacyjnej,*
 - *tworzenie nowoczesnych systemów utylizacji odpadów,*
 - *rozbudowa i modernizacja sieci dróg, ulic, chodników i ścieżek rowerowych,*
 - *modernizacja i budowa infrastruktury obsługi połowu ryb,*
- 10) *realizacja inwestycji w zakresie ochrony wód i oczyszczalni ścieków, szczególnie likwidacja/modernizacja przestarzałych oczyszczalni ścieków, oraz budowa nowych oczyszczalni.*
- 11) *objęcie ochroną prawną drzew kwalifikujących się na uzyskanie miana "pomników przyrody",*

- 12) doprowadzenie sieci gazowniczej i energetycznej do tych nieruchomości, gdzie występuje brak przedmiotowej infrastruktury,
- 13) maksymalne ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych,
- 14) poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- 15) poprawa jakości wód pitnych,
- 16) ochrona wód podziemnych,
- 17) ochrona środowiska morskiego,
- 18) ochrona wydm i brzegu morskiego – budowa odpowiednich systemów ochronnych i zabezpieczających, uwzględniających cele ekologiczne (np. zjazdów i zejść na plaże),
- 19) rekultywacja i zagospodarowanie zdegradowanych gruntów,
- 20) zapobieganie procesom zanieczyszczenia i degradacji, zwłaszcza erozji gleb,
- 21) dolesienia gruntów wyłączonych z produkcji rolniczej, zalesienie nieużytków,
- 22) likwidacja składowisk substancji niebezpiecznych,
- 23) opracowanie i wdrażanie programu małej retencji w gminach,
- 24) zwiększenie nasadzeń i zalesiania terenów położonych wzdłuż cieków i zbiorników wodnych,
- 25) opracowanie strategii zachowania bioróżnorodności i ochrony przyrody gmin z uwzględnieniem strategii krajowej i wymogów Unii Europejskiej,
- 26) opracowanie waloryzacji przyrodniczej dla gmin,
- 27) sukcesywne tworzenie obszarów chronionych, które wraz z lasami i terenami zieleni ekologicznej połączone były korytarzami ekologicznymi (tj. ciągami roślinności wzdłuż dróg i cieków wodnych, które łącząc się z innymi pasami roślinności tworzą sieć stanowiącą schronienie dla zwierząt),
- 28) optymalne kształtowanie rozmieszczenia struktury przestrzennej, między innymi, poprzez nowe nasadzenia i zadrzewienia.

4. Ogólna charakterystyka powiatu gryfickiego

4.1. Położenie i podział administracyjny

Powiat gryficki znajduje się w województwie zachodniopomorskim, został utworzony w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej. Jego siedzibą jest miasto Gryfice. Granicę północną powiatu na odcinku 40 km wyznacza brzeg Morza Bałtyckiego, od zachodu graniczy z powiatami: kamieńskim i goleniowskim, granicę wschodnią stanowi powiat kołobrzeski, a od południa powiat gryficki graniczy z powiatem łobeskim, którego utworzenie w 2002 roku wpłynęło na obecny kształt powiatu gryfickiego. Na terenie powiatu występuje przemysł spożywczy i drzewny. Pas wybrzeża bałtyckiego z piaszczystymi plażami jest znaczącym atutem, który czyni turystykę ważnym elementem gospodarki, szczególnie w gminie Rewal i Trzebiatów. W skład powiatu wchodzi:

- gminy miejsko-wiejskie:
 - Gryfice,
 - Płoty,
 - Trzebiatów
- gminy wiejskie:
 - Brojce,
 - Karnice,
 - Rewal

4.2. Ludność i struktura osadnicza

Tabela 1: Ludność i struktura osadnicza

Gmina	Powierzchnia [km ²]	Liczba ludności			Gęstość zaludnienia
		Ogółem	W miastach	Na wsi	
Brojce	118	3 747	0	3 747	32
Gryfice	262	23 729	16 776	6 953	90
Karnice	133	4 153	0	4 153	31
Płoty	239	9 218	4 148	5 070	38
Rewal	41	3 533	0	3 533	85
Trzebiatów	225	16 969	10 327	6 642	75
Powiat gryficki	1 018	61 349	31 251	30 098	60

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego (2008)

Powierzchnia powiatu gryfickiego wynosi 1018 km², co stanowi 4,4 % ogólnej powierzchni województwa. Na jego terytorium zamieszkuje 61 349 mieszkańców, z czego w miastach 31 251. Powiat gryficki zajmuje dziesiąte miejsce w województwie zachodniopomorskim, jeśli chodzi o liczbę

ludności, dwunaste pod względem zajmowanego obszaru. Nieco ponad połowa (50,1%) ludności powiatu mieszka w miastach: Gryfice, Płoty i Trzebiatów, pozostali (49,9%) są mieszkańcami wsi. Gęstość zaludnienia na terenach wiejskich całego powiatu przekracza niewiele ponad 30 osób na km² i jest zbliżona do gęstości zaludnienia na terenie gmin Karnice i Brojce. Jednocześnie istnieją w tym względzie duże dysproporcje pomiędzy obszarem pasa nadmorskiego, a położonym w głębi powiatu, co z jednej strony utrudnia „politykę zrównoważonego rozwoju”, a z drugiej – stwarza dla tego regionu poważną szansę.

Tabela 2: Liczba ludności wg kategorii wiekowych

Lp.	Gminy	Ludność ogółem	Liczba ludności w kategoriach wiekowych		
			przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
1.	Brojce	3 740	874	2 446	426
2.	Gryfice	23 530	4 749	15 481	3 300
3.	Karnice	4 115	918	2 654	543
4.	Płoty	9 048	2 034	5 828	1 186
5.	Rewal	3 517	668	2 323	526
6.	Trzebiatów	16 705	3 413	11 122	2 170
Powiat		60 655	12 656	39 848	8 151

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego (2006 - 2008)

W okresie 2 lat (2008-2009) wzrosła liczba osób w wieku produkcyjnym (o 198). W tym samym czasie zmniejszyła się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (o 623), przy wzroście osób w wieku poprodukcyjnym (o 255). Świadczy to o dużym potencjale tutejszego społeczeństwa, a z drugiej strony o zapewnieniu godnego życia osobom w wieku poprodukcyjnym.

4.3. Sektor gospodarczy

Teren powiatu jest dogodny dla lokalizacji drobnego i średniego przemysłu, rozwoju budownictwa oraz usług i rzemiosła. W danych GUS na 2008 rok, na terenie powiatu gryfickiego funkcjonowało 801 podmiotów gospodarczych, zarejestrowanych w systemie REGON. W województwie zachodniopomorskim, liczba ta wynosi 18 873.

Tabela 3: Bezrobocie w powiecie gryfickim w 2008 roku

Jednostka terytorialna	Mężczyźni	Kobiety
Brojce	173	254
Gryfice	755	976
Karnice	186	248
Płoty	346	522
Rewal	125	141

Jednostka terytorialna	Mężczyźni	Kobiety
Trzebiatów	529	691
Powiat gryficki	2 114	2 832
Województwo Zachodniopomorskie	34 632	47 888

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego

Poziom bezrobocia w Polsce kształtuje się na poziomie 64 6317 w przypadku mężczyzn i 8 33 435 w przypadku kobiet. W województwie zachodniopomorskim, w powiecie gryfickim oraz w podległych mu gminach poziom bezrobocia jest wyższy w przypadku kobiet. W gminach miejsko-wiejskich: Gryfice, Płoty i Trzebiatów, poziom bezrobocia jest wyższy niż w przypadku gmin wiejskich. W powiecie gryfickim na koniec 2008 roku zarejestrowanych było 4 946 osób bezrobotnych, co lokuje ten powiat na 5 miejscu pod względem liczby zarejestrowanych bezrobotnych w województwie. Ponad połowę bezrobotnych -57,3% stanowiły kobiety. Jest to wynik zbliżony do średniego w całym regionie. Udział mieszkańców wsi wśród osób pozostających bez pracy wynosił 55,7% i był wyższy od średniego o 10 punktów procentowych. Nieco wyższy niż średnio w województwie był także wskaźnik bezrobotnych do 25 roku życia i wynosił 19,1% przy średniej 18,4%.

Tabela 4: Liczba osób bezrobotnych w powiecie gryfickim

Mieszkańcy wsi	Młodzi do 25 lat	Przyrost % liczby bezrobotnych 12.2008 w stosunku do 11. 2008	Przyrost % liczby bezrobotnych w porównaniu do początku roku 2008
2 757	945	103,6	84,5

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego

Powiat gryficki charakteryzuje wysoka wartość stopy bezrobocia rejestrowanego w województwie zachodniopomorskim. W styczniu 2009 roku wskaźnik ten wyniósł 23,9%. Podobnie jak w przypadku większości powiatów, począwszy od III kwartału 2008 roku obserwowana jest tendencja wzrostowa liczby osób bezrobotnych, a co się z tym wiąże także wzrost wskaźnika stopy bezrobocia. W powiecie gryfickim od końca III kwartału 2008 do końca stycznia 2009 przybyło 625 nowych bezrobotnych, co jest jednym z najwyższych wzrostów w województwie. Mimo to obecna liczba bezrobotnych jest niższa o około 15,5% w porównaniu do początku roku 2008.

Tabela 5: Struktura użytkowania gruntów

Jednostka terytorialna	Powierzchnia ogółem [ha]	Powierzchnia użytków rolnych [ha]	Grunty orne [ha]	Sady [ha]	Łąki [ha]	Pastwiska [ha]	Grunty leśne [ha]
Powiat Gryficki	101 819	67 352	49 543	120	12 346	5 343	20 651,5
Brojce	11 806	8 573	7 093	10	833	637	2 290,6
Gryfice	26 163	17 231	13 163	50	2 693	1 325	5 616,0
Karnice	13 314	10 620	7 370	10	2 520	720	1 680,5
Płoty	23 879	14 447	11 351	28	1 682	1 386	6 849,7
Rewal	4 113	1 416	797	4	470	145	1 234,5
Trzebiatów	22 544	15 065	9 769	18	4 148	1 130	2 980,2

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego

Użytki rolne zajmują 66,1 % powierzchni powiatu, co świadczy o jego rolniczym charakterze. Lasy zajmują 20,3 % powierzchni. W zastawieniu z długą morską linią brzegową oraz rzeką Regą, stanowi to duże możliwości rozwoju usług turystycznych.

Na przestrzeni lat 2003-2009 w powiecie gryfickim zwiększyła się powierzchnia użytków rolnych (o niecałe 2%), a więc wzrosło rolnicze wykorzystanie terenu. Nieznacznie o 0,3 % zmniejszyła się powierzchnia lasów.

4.4. Dziedzictwo historyczne i kulturowe

Teren powiatu od XII do XVII wieku związany był z panującą na Pomorzu Zachodnim dynastią Gryfitów. Miasta posiadały dużą swobodę m.in. na przełomie XII/XIII wieku Trzebiatów i Gryfice prowadziły przeciwko sobie wojny. Od XIII wieku rozpoczęło się osadnictwo niemieckie na Pomorzu Zachodnim, co istotnie wpłynęło na strukturę ludności tutejszych terenów. W 1618 r. rozpoczęła się wojna trzydziestoletnia istotnie wpływając na życie mieszkańców. W 1630 r. ziemię gryficką opanowały wojska szwedzkie. W 1637 r. umarł ostatni Gryfita i na mocy pokoju westfalskiego w 1648 roku tereny te zostały włączone do Prus. W 1816 r. utworzono powiat Gryfice w prowincji Pomorze w Królestwie Prus, który podlegał pod rejencję szczecińską. W 1938 r. w wyniku zmian administracyjnych powiat Gryfice (niem. *Landkreis Greifenberg*) przeszedł pod rejencję koszalińską. W marcu 1945 r. trwały tu walki m.in. I Armii Wojska Polskiego z oddziałami niemieckimi, które następnie osaczone zostały w oblężonym Kołobrzegu. W maju 1945 roku zaczęła organizować się polska administracja. W czerwcu powstał Obwód Zagórze - nazwa ta wynikała z tymczasowej nazwy miasta Gryfice (do czerwca 1946). Powiat ten podzielony był na 2 gminy miejskie: Trzebiatów, Zagórze oraz 8 gmin zbiorowych: Brojce, Gołańcz Pomorska, Górzycyca, Karnice, Mrzeżyno, Przybiernówko, Sadlno, Trzygłów. W czerwcu 1975 r. w związku z reformą administracyjną zlikwidowano powiaty. Na obszarze

tym zachowały się różne formy powiązań na szczeblu ponad gminnym, m.in. poprzez sąd rejonowy i Urząd Rejonowy w Gryficach.

1 stycznia 1999 r. przywrócono powiat gryficki, który objął 8 gmin: Brojce, Gryfice, Karnice, Płoty, Radowo Małe, Resko, Rewal, Trzebiatów. 15 lutego 2000 r. Rada Powiatu Gryfickiego ustaliła herb powiatu, na którym każda lilia symbolizuje jej gminę. 1 stycznia 2002 r. w wyniku powstania powiatu łobeskiego, od powiatu odłączone zostały gminy: Radowo Małe i Resko.

Okres największego natężenia życia kulturalnego powiatu przypada głównie na miesiące letnie i koncentruje się przede wszystkim w miejscowościach turystycznych takich jak Rewal, Niechorze, Pobierowo czy Trzebiatów. Odbywa się wtedy wiele imprez z udziałem najlepszych polskich artystów i sportowców.

Ponadto, w powiecie odbywają się imprezy cykliczne, wydarzenia kulturalne i sportowe: Międzynarodowy Plener i Warsztaty Malarskie w Płotach; Ogólnopolski Festiwal Folklorystyczny "Sąsiedzi" w Trzebiatowie; V Święto Śledzia Bałtyckiego; XVIII Bieg na Fali; Poszukiwacze skarbów z Radiem Szczecin 4x 1000; Międzynarodowy Festiwal Muzyczny w Trzęsaczu Sacrum Non Profanum; XII Międzynarodowy Festiwal Muzyki Gitarowej - Trzęsacz 2009; Święto Ludowe; II Regaty Windsurfingowe Challenger Pobierowo 2009; Biegi Śniadaniowe Nike Run; VII Mistrzostwa Polski w Przeciąganiu Liny Nocą; VI Rewalandia - cykl imprez sportowych 7 turniejów; Ogólnopolski Festiwal Muzyki Morskiej „Słona Woda” w Mrzeżynie; IX Regaty Unity Line; AKADEMIA SŁOŃCA STACJONARNA - Pobierowo / Pogorzelica; XVIII Zakończenie Dni Wybrzeża Rewalskiego i Finał Akademii Słońca; EKO-MIX w Płotach- impreza z dziedziny edukacji ekologicznej, o charakterze międzynarodowym; Wyścig Kolarski Kołobrzeg-Rewal-Gościno; Euroregionalny Bieg Uliczny o Sztachetkę w Płotach – masowe biegi uliczne na rozmaitych dystansach; Sąsiedzkie granie i śpiewanie – przegląd kapel folklorystycznych; V Bałtycki Turniej Tenisowy Artystów i Aktorów -Baltic Cup; Dni Gryfic; Dni Powiatu Gryfickiego – *Krainy Grafitów*; Dni Trzebiatowa - *Święto Kaszy* w Trzebiatowie; Festyn Ziemi Gryfickiej z udziałem gwiazd estrady polskiej; Międzynarodowe Zawody Strażackie Sikawek Konnych w Trzebiatowie; Minimaraton *Trzebiatowska 10*; Powiatowy Turniej Gier Komputerowych *Delete*; Święto Ottona z Bambergu; Cykl Imprez Sportowych – Rewalandia. Na terenie powiatu gryfickiego jest 21 placówek bibliotecznych, 3 muzea oraz latarnia morska w Niechorzu, 2 kina sezonowe (Pobierowo, Mrzeżyno), dwie galerie w Gryficach i jedna sala wystawowa w Trzebiatowskim Ośrodku Kultury. Pozostałe gminy, w tym w szczególności wiejskie, nie posiadają galerii, kin i muzeów. W tych gminach mieszkańcy mogą korzystać z placówek bibliotecznych, które w przeciwieństwie do kin znajdują się w każdej gminie powiatu. Najwięcej tego typu placówek znajduje się w gminie Gryfice – 8, w gminach: Trzebiatów, Brojce, Karnice, Rewal – po 3, najmniej, bo tylko jedna znajduje się w gminie Płoty. Jeśli chodzi o dostępność bibliotek, to na jedną placówkę w powiecie średnio przypada 3 041,3 osoby, jest to zdecydowanie mniej niż województwie, w którym na jedną placówkę przypada 3 381,6 osób.

5. Charakterystyka poszczególnych gmin powiatu gryfickiego

5.1. Brojce

Gmina Brojce położona jest w północno-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego, 20 km od Morza Bałtyckiego. Zajmuje obszar 118 km², zamieszkuje ją 3800 mieszkańców. Graniczy z gminami Gryfice, Trzebiatów, Płoty i Rymań. Obszar gminy obejmuje 19 miejscowości podzielonych na 11 sołectw:

1. Brojce (Brojce)
2. Kiełpino (Kiełpino, Smokęcino, Raciborów)
3. Przybiernowo (Przybiernowo)
4. Pruszcz (Pruszcz)
5. Bielikowo (Bielikowo)
6. Żukowo (Żukowo)
7. Mołstowo (Mołstowo, Mołstówko, Cieszyce)
8. Tapadły (Tapadły, Stołąż)
9. Dargosław (Dargosław, Łatno, Uniestowo)
10. Darzewo (Darzewo)
11. Strzykocin (Strzykocin, Grąd)

Brojce znane są od XIII wieku, w dokumentach z 1290 r. wymienia się Jana z Brojc. Najpiękniejsze tereny gminy ciągną się wzdłuż krystalicznie czystej rzeki Mołstowa, bogatej w ryby łososiowate, która wraz z przyległymi do niej partiami leśnymi, torfowiskami oraz podmokłymi łąkami z chronionymi i rzadkimi roślinami tworzy niepowtarzalny krajobraz, zostały ocenione jako obiekt o walorach ponadregionalnych pod względem walorów ekosystemu, szaty roślinnej, flory i fauny. Tereny leśne zajmują 19% powierzchni gminy, a użytki rolne 72%. Gmina typowo rolnicza. Prywatne gospodarstwa rolne stanowią obecnie 83%, państwowe - 12%, a spółdzielcze - 5%. Użytki rolne w większości to grunty orne - 80,3% użytków, sady stanowią - 0,3%, a użytki zielone - 19,4%. Na terenie gminy przeważają III i IV klasy bonitacyjne grunty.

Nieskażona przemysłem przyroda jest wielkim atutem Brojc i przyciąga turystów malowniczymi zakątkami. Walory krajobrazowe wynikające z lokalizacji oraz typowo rolniczy charakter Gminy sprzyjają rozwojowi agroturystyki oferującej wypoczynek z dala od wielkomiejskich aglomeracji. Interesujące są zabytki architektury sakralnej, jak kościoły: w Brojcach (XV w.), Bielikowie (XVI w.), Kiełpinie (XV w.). Parki w miejscowościach Dargosław, Mołstowo, Stołąż, Strzykocin, Tapadły i Uniestowo zostały wpisane do Rejestru Zabytków.

Przez gminę prowadzi droga wojewódzka nr 105, łącząca Brojce z Gryficami (12 km) i ze skrzyżowaniem z drogą krajową nr 6 w Skrzydlowie (10 km).

Gmina Brojce wyposażona jest w wodociąg oraz zmodernizowaną oczyszczalnię ścieków. Obecnie na terenie gminy częściowo skanalizowane są dwie miejscowości: Brojce w 70% i Dargosław w 90%.

5.2. Gryfice

Gmina Gryfice, jest to gmina miejsko-wiejska położona w województwie zachodniopomorskim, w zachodniej części powiatu gryfickiego. Przed reformą administracyjną z 1999 r. gmina wchodziła w skład województwa szczecińskiego. Siedzibą gminy jest miasto Gryfice. Jest to największa gmina pod względem liczby mieszkańców oraz pod względem powierzchni w powiecie. Według podziału administracyjnego sąsiaduje z 6 gminami: od północy z gminami Karnice i Trzebiatów, od wschodu i południa z gminą Płoty, od zachodu z gminami Golczewo i Świerzno. Miasto Gryfice jest siedzibą gminy i powiatu, jest ośrodkiem administracyjno – usługowym dla całego powiatu gryfickiego. Układ osadniczy gminy Gryfice stanowią miasto Gryfice oraz 53 wiejskie jednostki osadnicze, w tym 30 wsie sołeckie i 23 drobnych wsi, kolonii, przysiółków i leśniczówek. Miejscowości w liczbie 6 - przekroczyły liczbę mieszkańców 300 są to: Barkowo, Baszewice, Prusinowo, Przybiernówko, Świeszewo, Trzyglów. Gmina Gryfice cechuje się niskim wskaźnikiem lesistości. Kształtuje się on na poziomie niższym od średniej dla województwa i wynosi 21,9%. Lasy Państwowe należą do dwóch Nadleśnictw: Gryfice oraz Rokita. Mimo występowania szerokiego spektrum siedlisk leśnych, dominują tutaj świeże siedliska borowe, przede wszystkim: bór świeży i bór mieszany świeży. Uwarunkowane to jest niską żyznością substratu glebowego.

Wody powierzchniowe zajmują 439 ha, tj. 1,7 % powierzchni gminy (dane Ośrodka Dokumentacji Geodezyjno - Kartograficznej w Gryficach - 1998 r.), z czego:

- wody stojące 37 ha;
- wody płynące 186 ha;
- rowy 216 ha.

Znaczną część gruntów rolnych stanowią gospodarstwa państwowe - 52,0%, prywatne - 33,3%, spółdzielcze - 14,7%. Grunty orne - 73,9%, zielone - 25,8%, a sady - 0,3%. Dominują klasy bonitacyjne IVa i IVb oraz V. Gospodarstwa od 16 do 100 ha i powyżej stanowią - 31,4%, bardzo małe (1 - 2 ha) i małe (2 - 5 ha) około - 29,6%, średnie (5 - 15 ha) - 40%.

Przez Gryfice prowadzą drogi wojewódzkie nr 105 łącząca miasto ze Świerzniem i drogą nr 102 w kierunku Kamienia Pomorskiego (18 km) oraz przez Brojce (12 km) ze Skrzydłowem i drogą krajową nr 6 w kierunku Koszalina i Gdańska (22 km), nr 109 do Trzebiatowa (18 km) i Płotów (12 km, skrzyżowanie z drogą nr 6 do Szczecina) oraz nr 110 przez Cerkwicę (14 km) i Karnice (19 km) do Łędzina (24 km) w gminie Rewal.

5.3. Karnice

Gmina Karnice położona jest w północno - zachodniej części województwa zachodniopomorskiego i graniczy z terenami następujących gmin: Rewal, Trzebiatów, Świerzno, Gryfice. Teren gminy to obszar wysoczyzny o charakterze płaskim o przeważających spadkach od 0 do 5% i leżąca na wysokości 15 do 25 m n.p.m. Pomimo, że gmina nie jest dużą jednostką administracyjną (16 sołectw, 25 miejscowości) posiada wiele obiektów historycznych (zabytków), zgromadzonych w 12 wsiach. Są to m.in. kościoły (Karnice XV w, Cerkwica XVI w, Ciecierz XVII w.), wiatrak holenderski (Lędzin XIX w.). dwory i parki przydworskie, studnia Św. Ottona w Cerkwicy.

Gmina Karnice leży na obszarze makroregionu Pobrzeże Szczecińskie, w granicach 2 mezoregionów fizycznogeograficznych: północna część w mezoregionie Wybrzeże Trzebiatowskie; środkowa i południowa część w mezoregionie Równina Gryficka.

Gmina Karnice należy do słabo zalesionych. Powierzchnia lasów wynosi 1,8 tys. ha, co stanowi 13,4% ogólnej powierzchni gminy. Wskaźnik lesistości gminy kształtuje się znacznie poniżej średniej woj. zachodniopomorskiego wynoszącej 34,6%. Pod względem kategorii użytkowania lasy gminy należą do lasów gospodarczych.

Gleby dobrej jakości (II - IVa klasa bonitacyjna) stanowią niewielki odsetek gruntów ornych w gminie, wynoszący zaledwie 28,2 % (średnia dla województwa wynosi około 52,4 % - 1999 r.). Korzystniejsza sytuacja kształtuje się w grupie użytków zielonych, bowiem 59,5 % stanowią łąki i pastwiska, w klasach III i IV.

Gospodarstwa na terenie gminy to głównie gospodarstwa prywatne - 97,0%, państwowe (w tym spółki) - 3,0%. Struktura wielkości gospodarstw wygląda następująco:

- 1 - 2 ha 13,25%
- 2 - 5 ha 17,5%
- 5 - 10 ha 13,6%
- 10 - 15 ha 20,7%
- powyżej 15 ha 34,95%

Z wodociągów (18,9 km) korzysta 95,0% ludności gminy, z kanalizacji korzysta około 40% mieszkańców. W gminie funkcjonuje nowa oczyszczalnia ścieków w miejscowości Karnice. Walory krajobrazowe i typowo rolniczy charakter gminy stwarzają idealne warunki do rozwoju agroturystyki. Dodatkowym atutem gminy jest ekologiczna czystość i położenie niedaleko od morza. Gmina stała się bazą żywieniową dla miejscowości nadmorskich, co sprzyja rozwojowi przetwórstwa rolno-spożywczego. Przeznaczone są na ten cel tereny i budynki. Planuje się rozwój bazy turystycznej w Dreżewie i Niczonowie.

5.4. Płoty

Gmina położona w południowej części powiatu gryfickiego. Sąsiadują z nią gminy: Brojce i Gryfice (powiat gryficki), Nowogard (powiat goleniowski), Golczewo (powiat kamieński), Rymań (powiat kołobrzegi), Resko (powiat łobeski). Do 31.12.1998 r. wchodziła w skład województwa szczecińskiego. Siedzibą gminy jest miasto Płoty. Gmina stanowi 23,5% powierzchni powiatu.

Gmina położona jest na równinach: Gryfickiej i Nowogardzkiej. W okolicach miasta znajduje się rezerwat przyrody Sowno. Przez gminę i miasto przepływa rzeka Rega, jej odcinek z Płotów do Smołęcina nazywany jest Jeziorem Rejowickim. W okolicach Wyszogóry wypływa z niej Ukleja. Obie rzeki są dostępne dla kajaków. Tereny leśne zajmują 28% powierzchni gminy, a użytki rolne 61%. W strukturze użytków rolnych grunty orne zajmują 81%, zielone - 18,8%, sady zaledwie - 0,2%. Przeważają gleby klasy bonitacyjnej IV - 51,2% i V - 35,3%.

Struktura wielkości gospodarstw:

- 1 - 2 ha 34,0%
- 3 - 5 ha 3,0%
- 6 - 10 ha 5,8%
- 11 -15 ha 17,4%
- 16 - 100 ha 35,9%
- powyżej 100 ha 3,9%

Dominują indywidualne gospodarstwa rolne (97,1%). Wśród upraw największą powierzchnię zajmują zboża, natomiast na 100 ha użytków rolnych hoduje się 27 sztuk bydła i 55 sztuk trzody chlewnej.

Gmina posiada pełną infrastrukturę techniczną. Do większości miejscowości doprowadzona jest sieć gazowa, wodociągowa i kanalizacyjna. Gmina wyposażona jest w nowoczesną oczyszczalnię ścieków. Atrakcją turystyczną gminy stanowi rzeka Rega, której spławne koryto sprzyja organizowaniu spływów kajakowych. Ciekawą ofertę dla turystyki pieszej, rowerowej oraz łowiectwa przedstawiają przepiękne kompleksy leśne. Głównymi kierunkami rozwoju gminy są rolnictwo i leśnictwo oraz turystyka.

5.5. Rewal

Gmina Rewal położona jest w północnej części województwa zachodniopomorskiego i należy do grupy najmniejszych jednostek administracyjnych w województwie. Najważniejszym wyznacznikiem, położenia geograficznego gminy jest Morze Bałtyckie. Gmina posiada układ pasmowy wzdłuż brzegu morskiego (długość pasa wynosi około 20 km przy średniej szerokości około 2 km). Graniczy z gminami: Dziwnów, Świerzno, Karnice, Trzebiatów. Wraz z gminami: Karnice, Trzebiatów, Gryfice, Brojce, Płoty. Gmina wchodzi w skład powiatu gryfickiego.

W strukturze użytków gruntowych współdominują użytki rolne oraz grunty pod lasami i zadrzewieniami. Łącznie zajmują powierzchnię 2927 ha, co stanowi 71,1% ogólnej powierzchni gminy. Następną pozycję zajmują grunty pod wodami, tereny komunikacyjne oraz osiedlowe. Pozostałe 11,4%

powierzchni to tereny różne oraz nieużytki. Tereny osiedlowe i komunikacyjne (10,6%) stanowią podstawę rozwoju głównej funkcji – turystyki, dominacja użytków rolnych (37,0 %) i lasów (34,1 %) stanowią o funkcjach uzupełniających – rolnictwa i leśnictwa.

Głównymi atutami gminy są: specyficzny mikroklimat, nieskażone powietrze bogate w jod, czysta woda (w klasie I), lasy sosnowo-świerkowe, brak przemysłu. W Trzęsaczu na wysokim klifowym brzegu znajdują się ruiny XIV w. kościoła oraz zabytkowy pałac z parkiem. W Niechorzu zaś: latarnia morska z XIX w., kamieniczki rybackie oraz jezioro "Liwia Łuża" - rezerwat ptactwa błotnego i muzeum rybołówstwa morskiego. Dodatkową atrakcją stanowi wąskotorowa ciuchcia "Retro".

5.6. Trzebiatów

Gmina Trzebiatów jest miejsko-wiejską gminą nadmorską, jedną z większych pod względem wielkości obszaru gmin województwa zachodniopomorskiego (225 km²). Od zachodu Trzebiatów graniczy z gminą Rewal i Karnice, od południa z Gryficami i Brojcami, od wschodu z gminą Siemyśl i gminą wiejską Kołobrzeg. Gmina Trzebiatów należy do powiatu Gryfickiego. Jest to powiat o przewadze funkcji rolniczej z funkcją turystyczno-wypoczynkową rozwiniętą w wąskim pasie przyległym bezpośrednio do wybrzeża.

Pod względem fizyczno-geograficznym obszar gminy Trzebiatów położony jest w obrębie makroregionu Pobrzeża Szczecińskiego. Część północna gminy położona jest na Wybrzeżu Trzebiatowskim, większą część obszaru gminy obejmuje Równina Gryficka (J. Kondracki, 1994). Trzebiatów leży w dorzeczu Regi.

Głównymi funkcjami gminy są rolnictwo i osadnictwo; funkcja uzupełniająca - obsługa ruchu turystycznego i wypoczynku koncentruje się tylko w dwóch miejscowościach: Mrzeżynie i Rogowie. Miasto Trzebiatów jest wielofunkcyjnym, lokalnym ośrodkiem obsługi; jego podstawowe funkcje to funkcja: administracyjna, kulturalna, osiedleńcza i produkcyjna.

Elementem charakteryzującym gminę pod względem gospodarczym jest również użytkowanie gruntów. Na ogólną powierzchnię gminy 22.544 - 14.126 ha to użytki rolne, w tym grunty orne zajmują 9.114 ha, łąki 3.845 ha, pastwiska 1.136 ha, sady 31 ha, 3026 ha to lasy, a 5.392 ha to inne powierzchnie (wody, zabudowa, drogi, nieużytki, plaże).

Z sieci wodociągowej (58,1 km) korzysta 86,2%, z kanalizacyjnej (25,9 km) - 41,4%, a z gazowej - 74,4% ludności gminy. Obecnie na terenie gminy funkcjonuje nowoczesna oczyszczalnia ścieków. Budowane i rozbudowywane są wodociągi i gazociąg. Spore środki władze gminy przeznaczyły na budowę szkoły i budownictwo mieszkaniowe oraz na remont zabytkowych obiektów w samym Trzebiatowie. W Mrzeżynie jest 40 ośrodków wczasowych, są kwatery prywatne, kempingi, pola namiotowe, co zapewnia w sezonie letnim około 3000 miejsc noclegowych dla turystów.

Tabela 6: Zabytki występujące w poszczególnych gminach na terenie powiatu gryfickiego

Gmina	Zabytki
Brojce:	<ol style="list-style-type: none"> kościół z XVI w. w Bielikowie, kościół w Pruszczu (XVII w.), kościół w Brojcach datowany na 2. połowę XV w., wzniesiony w stylu późnogotyckim z dobudowaną w 1619 r. drewnianą dzwonnica, kościół z XV w. w Kiełpinie, pałac z ok. 1890 r. wraz z parkiem w Dargosławiu, dworek i park dworski w Strzykocinie
Gryfice:	<ol style="list-style-type: none"> baszta Prochowa zbudowana na przełomie XIV/XV w. gotycki kościół mariacki pw. Wniebowzięcia NMP z XIII, XV w. kaplica św. Jerzego z XV w., obecnie pełniąca funkcję lapidarium na cmentarzu pałac oraz kościół (XV w.) w Rybokartach ruiny zespołu pałacowo-parkowego w Otoku neoromański kościół w Ościęcinie z 1842 r. kościół pw. MB Różańcowej w Baszewicach z 1440 roku neogotycki kościół w pw. Niepokalanego Poczęcia NMP z 1886 r. w Górzycy kościół pw. Niepokalanego Serca NMP w Łopianowie, ryglowy kościół pw. MB Częstochowskiej z 1780 r. w Rotnowie kościół w Trzygłowie z 1896 r. gotycki kościół pw. św. Stanisława Kostki z przełomu XV/XVI w. w Witnie kościół parafialny pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Świeszewie, zbudowany w 1696 r.
Karnice:	<ol style="list-style-type: none"> neoklasycystyczny dwór rodziny von Sydow z przełomu XIX i XX w. w Cerkwicy neogotycki pałac Dreżewie (XIX w.) w kościół w Konarzewie (1889 r.) kamienna studnia św. Ottona z XII w., a przy niej pomnik z XIX w. upamiętniający chrzest Pomorzan w 1124 roku.
Płoty:	<ol style="list-style-type: none"> stary Zamek w Płotach nowy Zamek w Płotach ratusz w Płotach kościół pw. Przemienienia Pańskiego w Płotach
Rewal:	<ol style="list-style-type: none"> latarnia Morska Niechorze z 1866 roku ruiny kościoła z przełomu XIV/XV w. w Trzęsaczu rybacka zabudowa na rynku w Niechorzu - XVIII - XIX w. neogotycki kościół z drugiej połowy XIX w. w Trzęsaczu zespół pałacowo-folwarczny w Trzęsaczu - XVIII - XIX w. stanowisko archeologiczne w Śliwinie - grodzisko z wczesnego średniowiecza, a także punkt ze starożytności oraz okresu wpływów rzymskich. kolej wąskotorowa
Trzebiatów:	<ol style="list-style-type: none"> zabytkowy układ urbanistyczny w Trzebiatowie fragmenty murów obronnych miasta Trzebiatów z XIII w. zespół zamkowo-pałacowy z XVII/XVIII w. gotycki kościół parafialny Macierzyństwa Najświętszej Marii Panny z XIV w. 3 zabytkowe dzwony w kościele mariackim (1399 r., 1515 r., 1905 r.) kaplice gotyckie w Trzebiatowie barokowe sgraffito w Trzebiatowie datowane na 1635 rok baszta Kaszana z przełomu XIII i XIV w. kościół w Gośławiu (XIII w.) neogotycki kościół w Mrzeżynie (1912 r.) średniowieczny kościół w Sadlnie neogotycki kościół we Włodarce (XIX w.)

6. Aktualny stan środowiska powiatu gryfickiego

W okresie ostatnich kilku lat stan środowiska na terenie powiatu gryfickiego uległ znacznej poprawie. Jest to efekt proekologicznych działań inwestycyjnych gmin, związanych głównie z gospodarką wodno – ściekową. Korzystne dla środowiska przyrodniczego okazały się również zmiany ustrojowe w kraju, w wyniku których uległo likwidacji wiele starych pod względem technologicznym zakładów przemysłowych oraz znacznie obniżyła się intensyfikacja upraw rolnych.

Nowe uwarunkowania prawne wynikające zarówno z przepisów krajowych jak i Wspólnoty Europejskiej wprowadzają standardy jakości dla poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego, co wymaga dalszych działań zmierzających do minimalizacji emisji zanieczyszczeń do środowiska.

6.1. Geologia

Powiat gryficki położony jest w obrębie synklinarium szczecińskiego, uformowanego ostatecznie w czasie orogenezy alpejskiej. Synklinorium to jest wydłużonym elementem tektonicznym z kilkoma równoległymi do osi synkliny fałdami. Występuje tu około 400 m miąższości utworów kenozoicznych, kilkaset metrów osadów kredowych oraz formy tektoniki solnej. Najstarszym udokumentowanym utworami są utwory permskie wytworzone w postaci iłów, piaskowców, mułowców oraz uwrowy trias wytworzonego jako mułowce i piaskowce przechodzące w wapienie, dolomity i anhydryty. W części stropowej triasu występują iłowce i mułowce z anhydrytami. Jura reprezentowana jest przez osady piaszczyste, piaskowce, iły i mułowce, a w części środkowej i stropowej wapienie, piaskowce, margle i mułowce. Trzeciorzęd stanowią utwory morskie, głównie piaski, muły i iły oraz piaski i żwiry kwarcowe z nakładkami ilastymi i węglem brunatnym. Utwory czwartorzędowe, głównie plejstocejskie, zostały uformowane w okresie zlodowacenia bałtyckiego. Reprezentowane są przez gliny, piaski gliniaste i osady ilaste. W dolinach rzek występują osady holocenijskie wykształcone w postaci glin, piasków i torfów. Miąższość utworów czwartorzędowych waha się od kilku do 150 metrów.

Pod względem hydrogeologicznym powiat gryficki należy do makroregionu zachodniego Niżu Polskiego. Głębokość występowania pięter wodonośnych waha się od 20 do 150 m, zasobność określona jako średnią ($50-200 \text{ m}^3/24\text{h}/\text{km}^2$), częściowo dużą (ponad $200\text{m}^3/24\text{h}/\text{km}^2$). W regionie tym wydzielono piętra wodonośne triasu, jury, kredy i czwartorzędu. Piętra trzeciorzędowe są sporadyczne. Dominujące znaczenie mają piętra wodonośne czwartorzędu. Miasto Gryfice położone jest w centralnej części Równiny Gryfickiej, która zbudowana jest z glin zwałowych i piasków. Porozcinana jest licznymi plejstocenijskimi dolinami wypełnionymi piaskami tarasów akumulacyjnych. Do najważniejszych z tych dolin zalicza się Dolinę Regi i rynny odpływowe Stuchowskiej Strugi i Otoczki. Nieco dalej w pobliżu miejscowości Płoty wysoczyznę przecina równoleżnikowa Pradolina Pomorska.

6.2. Wody powierzchniowe

Powiat Gryficki posiada znaczne zasoby wód powierzchniowych. Od północy, na odcinku od Pobierowa do Rogowa graniczy z Bałtykiem. Układ hydrologiczny powiatu tworzą wody powierzchniowe i podziemne. Do wód powierzchniowych zaliczamy wody śródlądowe- jeziora, rzeki i inne drobniejsze cieki oraz kanały melioracyjne.

Według podziału hydrograficznego Polski powiat gryficki położony jest w granicach czterech głównych obszarów zlewniowych:

- zlewni rzeki Regi,
- zlewni rzeki Dziwny ,
- zlewni jeziora Resko Przymorskie,
- zlewni przymorza od Dziwny do Regi.

Na jakość wód ma wpływ wiele czynników, do najważniejszych z nich należą uwarunkowania naturalne, takie jak:

- warunki klimatyczne,
- warunki hydrologiczne,
- zdolność do samooczyszczania,
- dopływające zanieczyszczenia.

6.2.1. Rzeki

Główna oś hydrologiczna powiatu stanowi Rega. Jest to jedna z największych rzek Pomorza i druga pod względem wielkości zasobów wodnych rzeka byłego województwa szczecińskiego. Obszar źródłowy Regi znajduje się na Pojezierzu Drawskim na południowy wschód od Świdwina. Rega wypływa z jeziora Resko Górne i uchodzi do morza w miejscowości Mrzeżyno. Całkowita powierzchnia zlewni wynosi 2 724,90 km², a jej długość 167,80 km. Północna granice zlewni wyznacza brzeg morza Bałtyckiego. Pozostałe granice tworzą naturalne wododziały między zlewnia Regi a zlewniami rzek: Świniec, Wołczenica, Gowienica, Ina, Drawa, Gwda, Parsęta i Dębosznicą. Rzeka Rega charakteryzuje się dość znaczną gęstością sieci rzecznych.

Rys. 1: Sieć rzeczna

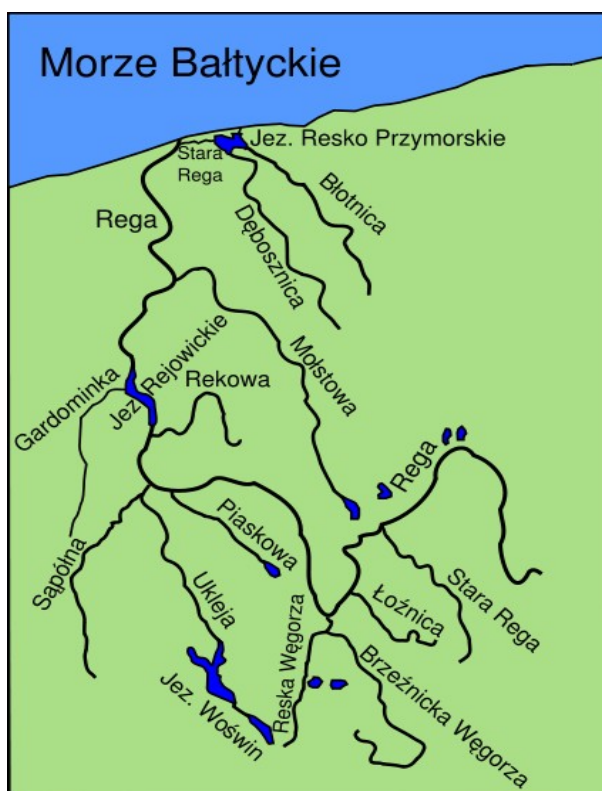

Tabela 7: Wykaz rzek i kanałów w powiecie gryfickim

LP	Nazwa cieku	Długość (km)		Powierzchnia (km ²)	
		całkowita	w powiecie	całkowita	w powiecie
1.	rzeka Rega	172	69,32	2723,3 (w tym)	699,7 (w tym)
2.	rzeka Sępólna	60,08	6,4	87,7	27,6
3.	rzeka Rekowa	22,01	14,51	110,4	50
4.	rzeka Gardominka	26,6	15,56	73	49,5
5.	strumyk Sowno	8	8	15	
6.	rzeka Lubieszawa	11	11	57,7	57,7
7.	rzeka Otoczka	10,57	10,57	54,8	54,8
8.	rzeka Mołstowa	25,5	16	371,5 (w tym)	132,9 (w tym)
9.	rzeka Pniewka	9	9	40,5	40,5
10.	strumień Brodziec	7,82	7,82	28,7	28,7
11.	rzeka Sarnia	14,68	14,68	60,4 (w tym)	60,4 (w tym)
12.	strumień Gorzysław	10,5	10,5	31,4	31,4
13.	Konarzewska Struga	11,6	11,6	32,9	32,9
14.	Stara Rega	2,35	2,35	3,1	3,1

LP	Nazwa cieku	Długość (km)		Powierzchnia (km ²)	
		całkowita	w powiecie	całkowita	w powiecie
		3,47	3,47	13,2	13,2
15.	strumień Karnice	8,72	8,72	12,4	12,4
16.	strumień Niczonów	7,03	7,03	11,1	11,1
17.	strumień Sadlno	13,5	13,5	15,9	15,9
18.	Stuchowska Struga	31,8	15,98	148,6	53
19.	rzeka Wołcza	29,44	7,14	429,5	29
	Razem	485,67	263,15		
	KANAŁY		171,95		
	Ogółem		435,1		

Źródło: Zachodniopomorski Zarząd Melioracji w Szczecinie

Klasy czystości wód podaje się na podstawie wyników monitoringu stanu czystości rzek. Klasyfikacji wód dokonuje się poprzez porównanie miarodajnych stężeń zanieczyszczeń określonych wskaźnikami, z normatywnymi stężeniami zanieczyszczeń określonymi w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U . 2008 nr 162 poz. 1008).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (zwane dalej rozporządzeniem) wymaga dokonania oceny stanu ekologicznego, elementów fizykochemicznych, stanu chemicznego i stanu jakości wód. W załącznikach od 1 do 5 i 8 rozporządzenia zamieszczono wartości graniczne dla poszczególnych klas. Wartości z załączników od 1 do 4 zróżnicowane są w zależności od kategorii wód i typów jednolitych części wód¹. Stan ekologiczny wód powierzchniowych oceniono na podstawie wyników badań elementów biologicznych, fizykochemicznych i substancji szczególnie szkodliwych (załączniki 1, 2, 3, 4, 5 rozporządzenia).

Tabela 8: Wyniki badań i ocena elementów biologicznych w wodach rzek w 2008 roku

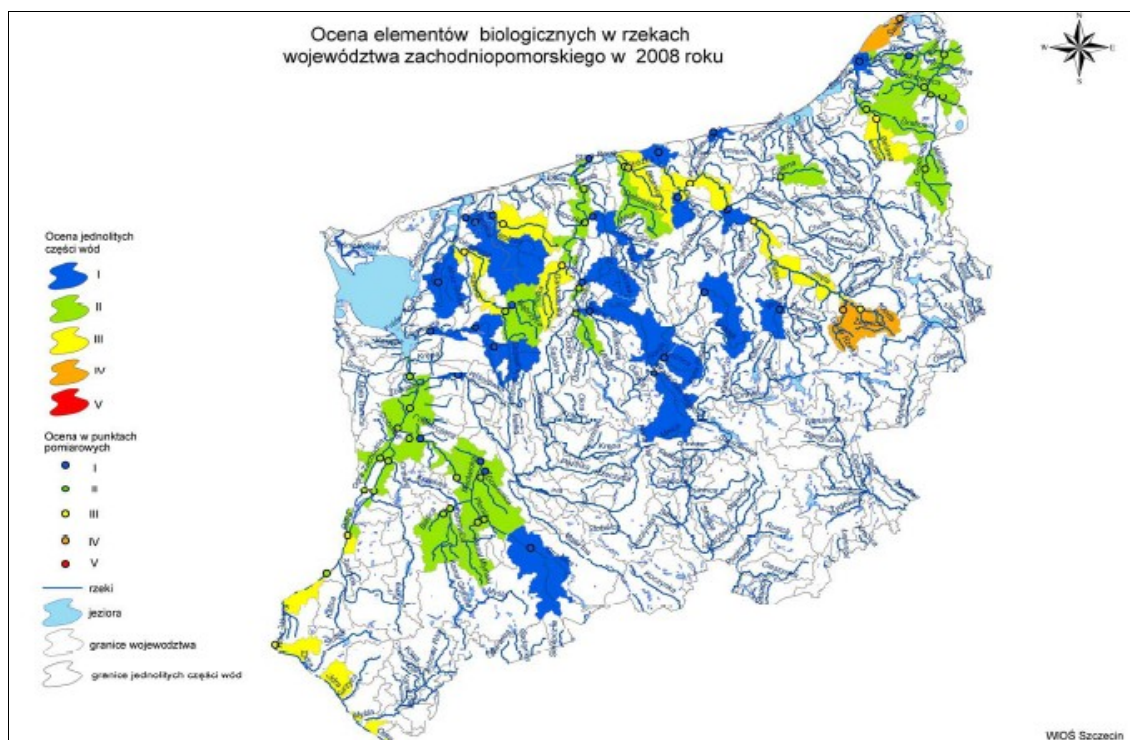
Nazwa jednolitej części wód	Nazwa rzeki	Nazwa punktu pomiarowego	Ocena elementów biologicznych		Ocena elementów fizykochemicznych
			Klasa	Stan	
Rega od zb. Likowo do zb. Rejowice	Rega	Rega poniżej m. Płoty	II	dobry	II
Rega od Mołstowej do Zgniłej Regi	Rega	Rega w Trzebiatowie	II	dobry	Poniżej stanu dobrego
Rega od Zgniłej Regi do ujścia	Rega	Rega ujście do morza (m. Mrzeżyno)	I	Bardzo dobry	Poniżej stanu dobrego
Rega od zb. Rejowice do Mołstowej	Rega	Rega powyżej ujścia Mołstowej (m. Borzecin)	II	dobry	Poniżej stanu dobrego
Rekowa	Rekowa	Rekowa ujście do Regi (m. Płoty)	I	Bardzo dobry	Poniżej stanu dobrego
Gardominka	Gardominka	Gardominka ujście do Regi (m. Baszewice)	II	umiarkowany	Poniżej stanu dobrego

Źródło: WIOŚ Szczecin; Klasyfikacja według załącznika nr 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 VIII 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych

Ocenę elementów biologicznych przeprowadzono dla 68 stanowisk monitoringu rzek. Najczęściej stosowanym do oceny parametrem był chlorofil „a” (rzeki „fitoplanktonowe”), którego badania prowadzono w 67 punktach (raz w miesiącu, w okresie wegetacyjnym). Drugim wskaźnikiem rozpatrywanym przy ocenie stanu biologicznego był fitobentos, kolejnym elementem biologicznym brany pod uwagę w ocenie stanu rzek były makrofity.

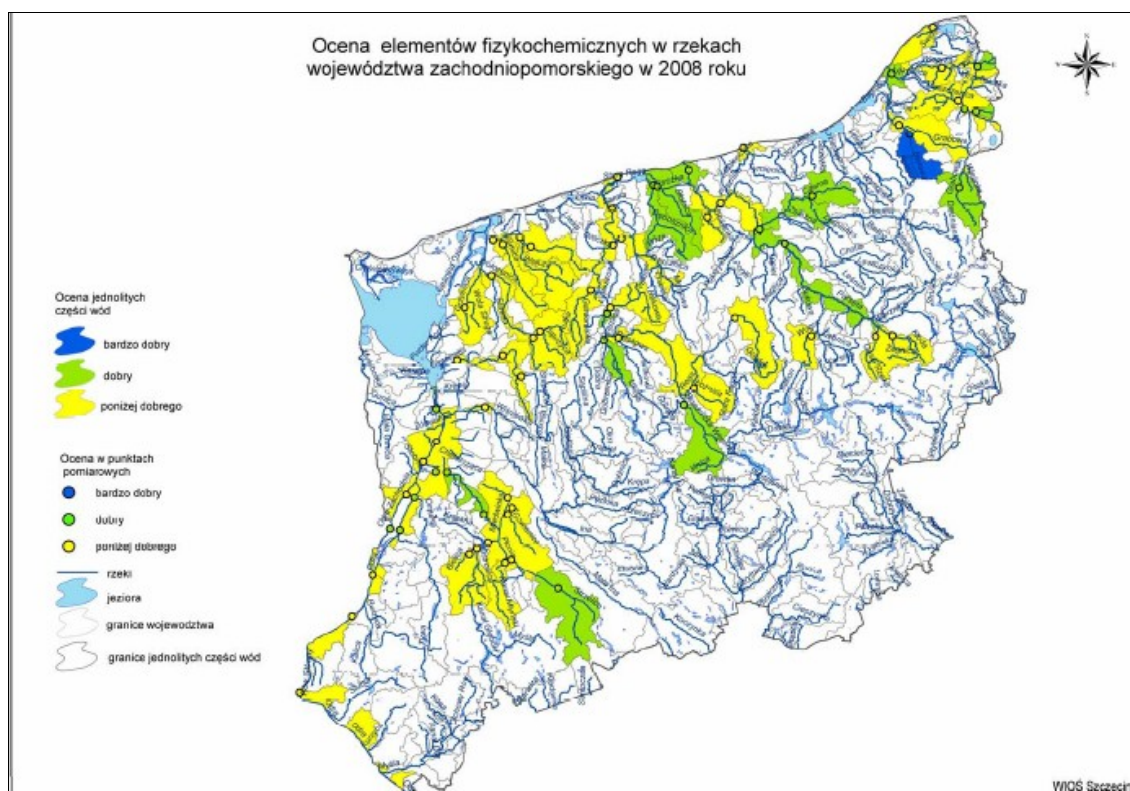
Na podstawie wskaźników fizykochemicznych i biologicznych, wody powiatu gryfickiego klasyfikuje się od I do III stopnia klasy czystości. Ocena wskaźników biologicznych wskazuje, że rzeka Reka oraz Rega na odcinku ujścia do morza (m. Mrzeżyno) klasyfikuje się do wód bardzo dobrych o I klasie czystości. W pozostałych badanych odcinkach rzeki Regi, znajdujących się w gminie, stan wód jest gorszy i zalicza się do II klasy. Do III klasy czystości zaliczyć można rzekę Gardominkę, będącą dopływem Regi. Dodatkowo rzeka Rekowa w punkcie pomiarowym „(Rekowa - ujście do Regi)” została zakwalifikowana na podstawie Makrofitowego Indeksu Rzecznego jako wody o stanie bardzo dobrym, jako jedyna w województwie zachodniopomorskim. Poziomy wskaźników fizykochemicznych klasyfikują rzeki powiatu do wód o charakterze poniżej stanu dobrego.

Rys. 2: Ocena elementów biologicznych w rzekach w 2008 roku

Źródło: WIOŚ Szczecin

Rys. 3: Ocena elementów fizykochemicznych w rzekach w 2008 roku

Źródło: WIOŚ Szczecin

Tabela 9: Ocena substancji szczególnie szkodliwych w rzekach w 2008 roku (Według załącznika nr 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 VIII 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych *)

Nazwa	Nazwa rzeki	Nazwa punktu pomiarowego	Ocena substancji szczególnie szkodliwych w rzekach
			Ocena stanu
Rega od zb. Likowo do zb. Rejowice	Rega	Rega poniżej m. Płoty	stan dobry i powyżej dobrego
Rega od Mołstowej do Zgniłej Regi	Rega	Rega w Trzebiatowie	stan dobry i powyżej dobrego
Rega od Zgniłej Regi do ujścia	Rega	Rega ujście do morza (m. Mrzeżyno)	stan dobry i powyżej dobrego
Rega od zb. Rejowice do Mołstowej	Rega	Rega powyżej ujścia Mołstowej (m. Borzecin)	b.d.
Rekowa	Rekowa	Rekowa ujście do Regi (m. Płoty)	stan dobry i powyżej dobrego
Gardominka	Gardominka	Gardominka ujście do Regi (m. Baszewice)	stan dobry i powyżej dobrego
Mołstowa od Czernicy do ujścia	Mołstowa	Mołstowa ujście do Regi (m. Bielikowo)	stan dobry i powyżej dobrego

Źródło: WIOŚ Szczecin

* Nie wykonano badań: cyjanki związane, molibden, srebro, tal, tytan, antymon, beryl, kobalt, cyna

Oceniając stan rzek pod względem obecności substancji szczególnie szkodliwych, rzeki powiatu kwalifikują się do wód o stanie dobrym i powyżej dobrego. Na podstawie sklasyfikowanych elementów biologicznych, fizykochemicznych i wyników badań substancji szkodliwych z załącznika 5, dokonano klasyfikacji stanu ekologicznego wód.

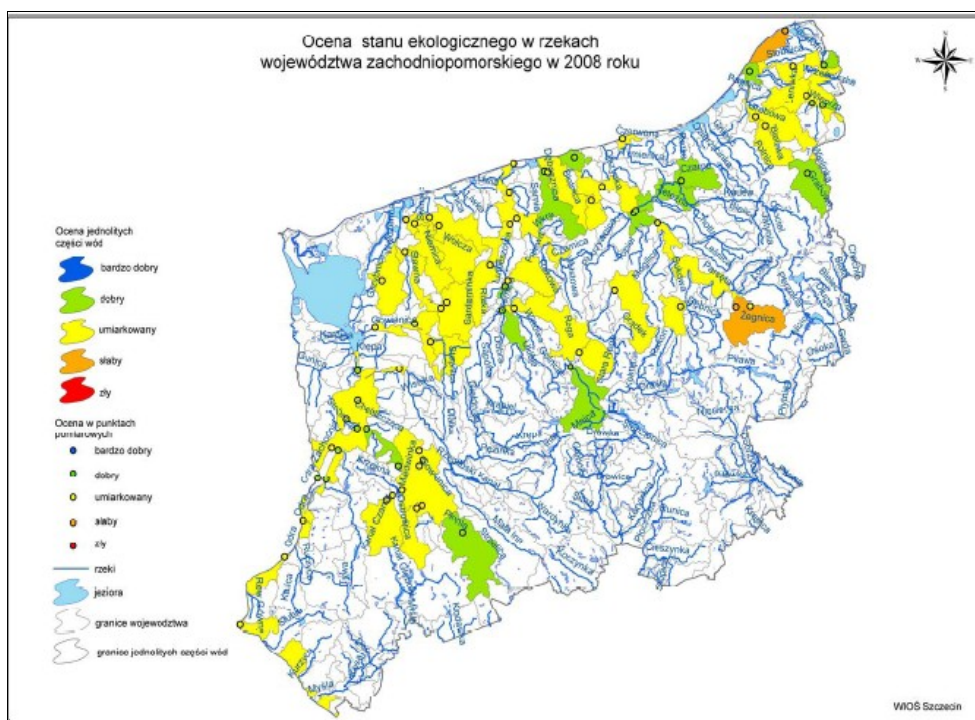
Tabela 10: Ocena jakości wód rzecznych w województwie zachodniopomorskim w 2008r. wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych.

Nazwa	Nazwa rzeki	Nazwa punktu pomiarowego	Ocena stanu ekologicznego / potencjału ekologicznego
Rega od zb. Likowo do zb. Rejowice	Rega	Rega poniżej m. Płoty	dobry
Rega od Mołstowej do Zgniłej Regi	Rega	Rega w Trzebiatowie	umiarkowany
Rega od Zgniłej Regi do ujścia	Rega	Rega ujście do morza (m. Mrzeżyno)	umiarkowany
Rega od zb. Rejowice do Mołstowej	Rega	Rega powyżej ujścia Mołstowej (m. Borzecin)	umiarkowany
Rekowa	Rekowa	Rekowa ujście do Regi (m. Płoty)	umiarkowany
Gardominka	Gardominka	Gardominka ujście do Regi (m. Baszewice)	umiarkowany
Mołostowa od Czernicy do ujścia	Mołostowa	Mołostowa ujście do Regi (m. Bielikowo)	umiarkowany

Źródło: WIOŚ Szczecin

W skali województw zachodniopomorskiego, rzeki powiatu gryfickiego charakteryzują się umiarkowanym stanem ekologicznym, jedynie dla rzeki Rega na odcinku pomiarowym „Rega poniżej miasta Płoty”, stan i potencjał ekologiczny określono jako dobry.

Rys. 4: Ocena stanu ekologicznego w rzekach w 2008 roku

Źródło: WIOŚ Szczecin

Aby ocenić stan wód (stan dobry lub zły) oprócz stanu ekologicznego potrzeba jest także ocena stanu chemicznego. W 2008 roku z listy substancji priorytetowych oraz innych substancji zanieczyszczających podanej w załączniku 8 badano jedynie 9 substancji na 16 stanowiskach i przeprowadzona ocena stanu chemicznego jest niepełna.

W zakresie prowadzonych badań wody rzek powiatu gryfickiego cechuje dobry stan chemiczny (stężenia ocenianych substancji występują poniżej wartości granicznej dla dobrego stanu).

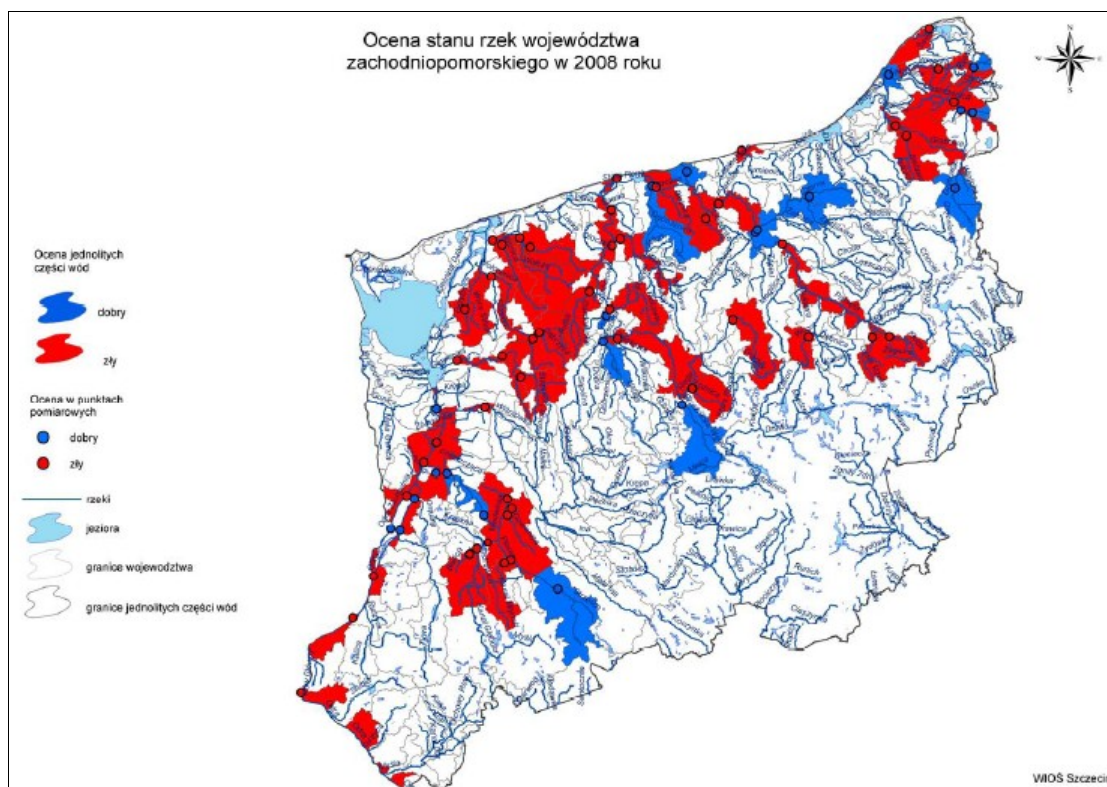
Tabela 11: Ocena jakościowa stanu wód

Nazwa jednolitej części wód	Nazwa rzeki	Nazwa punktu pomiarowego	Ocena stanu w punkcie	Ocena stanu jednolitej części wód
Rega od zb. Likowo do zb. Rejowice	Rega	Rega poniżej m. Płoty	dobry	dobry
Rega od Mołstowej do Zgniłej Regi	Rega	Rega w Trzebiatowie	zły	zły
Rega od Zgniłej Regi do ujścia	Rega	Rega ujście do morza (m. Mrzeżyno)	zły	zły
Rega od zb. Rejowice do Mołstowej	Rega	Rega powyżej ujścia Mołstowej (m. Borzecin)	zły	zły
Rekowa	Rekowa	Rekowa ujście do Regi (m. Płoty)	zły	zły
Gardominka	Gardominka	Gardominka ujście do Regi (m. Baszewice)	zły	zły
Mołstowa od Czernicy do ujścia	Mołstowa	Mołstowa ujście do Regi (m. Bielikowo)	zły	zły

Źródło: WIOŚ w Szczecinie

Według badań WIOŚ w Szczecinie ostatecznie wody powiatu gryfickiego w 2008 roku określić można jako wody o stanie złym. Jedynie Rega na odcinku od zbiornika Likowo do zbiornika Rejowice wyróżnia się stanem dobrym.

Rys. 5: Ocena stanu rzek w 2008 roku

Źródło: WIOŚ Szczecin

Zmiany

Zmianie uległy przepisy określające stan wód powierzchniowych. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz. U. z 2004 r. Nr 32, poz. 284) zostało uchylone 1 stycznia 2005 roku. Obowiązującym aktem prawnym, służącym do klasyfikacji wód, jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. 2008 nr 162 poz. 1008).

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie wykonał po raz pierwszy ocenę stanu wód powierzchniowych w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, które dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia Dyrektywy 2000/60/WE (Ramowej Dyrektywy Wodnej). Prace nad dostosowaniem systemu monitoringu wód powierzchniowych, w tym ich oceny, do wymogów RDW trwają od 2006 roku i nadal nie są jeszcze zakończone.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (zwane dalej rozporządzeniem) wymaga dokonania oceny stanu ekologicznego, elementów fizykochemicznych, stanu chemicznego i stanu jakości wód. W załącznikach od 1 do 5 i 8 rozporządzenia zamieszczono wartości graniczne dla

poszczególnych klas. Wartości z załączników od 1 do 4 zróżnicowane są w zależności od kategorii wód i typów jednolitych części wód. Stan ekologiczny wód powierzchniowych oceniono na podstawie wyników badań elementów biologicznych, fizykochemicznych i substancji szczególnie szkodliwych (załączniki 1, 2, 3, 4, 5 rozporządzenia). W ocenie stanu ekologicznego nie uwzględniono oceny hydromorfologicznej z powodu braku opracowanych metodyk.

Ocena stanu dla elementów fizykochemicznych przeprowadzona została w oparciu o wyniki badań wskaźników wymienionych w załączniku 1, 2, 3 i 4 rozporządzenia. Oceniane elementy fizykochemiczne (wspierające elementy biologiczne) podzielone zostały na cztery grupy wskaźników charakteryzujących stan fizyczny, warunki tlenowe i zanieczyszczenia organiczne, zakwaszenie i warunki biogenne. Rozporządzenie rozróżnia wartości graniczne dla klasy I i II, z wyłączeniem jezior, dla których ustalone są wartości graniczne jedynie dla klasy II. Jeśli wyniki badań nie spełniają kryteriów dla klasy II - jakość wód ocenia się jako „poniżej stanu dobrego”.

Zgodnie z rozporządzeniem, w przypadku gdy stan elementu biologicznego jakości wód jest umiarkowany (III klasa), słaby (IV klasa) lub zły (V klasa), wówczas nadaje się taki sam stan ekologiczny wód. Natomiast, gdy stan wskaźnika biologicznego jakości wód jest bardzo dobry (I klasa) lub dobry (II klasa) w ocenie stanu ekologicznego należy uwzględnić również stan wskaźników fizykochemicznych (załącznik 1, 2, 3 i 4) oraz wskaźników substancji szczególnie szkodliwych (załącznik 5).

Ocenę końcową stanu wód (stan dobry lub zły) przeprowadza się na podstawie oceny stanu ekologicznego i stanu chemicznego (załącznik 8). W przypadku, gdy stan ekologiczny jest umiarkowany, słaby lub zły, wówczas stan wód klasyfikuje się jako zły. Natomiast, gdy stan ekologiczny jest dobry lub bardzo dobry wówczas rozpatruje się również wyniki oceny stanu chemicznego wód.

W Programie Ochrony Środowiska dla powiatu Gryfice, sporządzonym w 2003 roku wyniki jakości stanu wód przedstawiają się następująco. Według badań WIOŚ w Szczecinie wskaźniki zanieczyszczeń oznaczane w wodach klasyfikowały je w następujący sposób:

- substancje organiczne (BZT₅, ChZT_{Mn}, ChZT_{Cr}) – II klasa czystości,
- substancje mineralne – II klasa czystości,
- substancje biogenne (azotyny) III klasa czystości,
- stan sanitarny n o n – wody pozaklasowe,
- hydrobiologia (zawartość chlorofilu „a”) – II/I klasa czystości.

Według badań WIOŚ w Szczecinie ostatecznie wody powiatu gryfickiego w 2008 roku określić można jako wody o stanie złym. Jedynie Rega na odcinku od zbiornika Likowo do zbiornika Rejowice wyróżnia się stanem dobrym.

Od kilku lat obserwuje się znaczący spadek zanieczyszczeń w wodach powierzchniowych. Jednak poprawa jakości wód jest powolna i nie powoduje na razie znaczących zmian w klasyfikacji wód. Zanieczyszczenie sanitarne wód oraz nadmierne ilości substancji biogennych trafiających do środowiska

są nadal poważnym problemem. Brak jest wód bardzo dobrej jakości, a udział wód o dobrej jakości jest niewielki. W przypadku rzeki Regi poprawa jakości wód jest to spowodowane wybudowaniem na całej jej długości w większych miejscowościach od Świdwina do Trzebiatowa wysoko sprawnych mechaniczno – biologicznych oczyszczalni ścieków oraz rozwoju sieci kanalizacji na obszarach wiejskich.

Budowle piętrzące

Na terenie zlewni rzeki Regi i Przymorza zinwentaryzowano łącznie 38 budowli piętrzących powyżej 1m piętrzenia. Większość budowli wykonano z przeznaczeniem do nawodnień. Obecnie eksploatowane są nieliczne urządzenia nawadniające.

Tabela 12: Zbiorcze zestawienie urządzeń piętrzących o wysokości piętrzenie powyżej 1 m przeznaczonych do nawodnień, będących w utrzymaniu ZZMiUW T/O w Gryficach – data przeglądu 21-28.04.2009 r.

Lp	Nazwa ciek	Gmina	Lokalizacja budowli (km/miejscowość)	Zlewnia rzeki (km ²)	Rodzaj budowli piętrzącej	Światło budowli (mm)	Piętrzenie (h)		Stan techniczny bezpieczeństwa budowli	Przeznaczenie budowli	Zarządca budowli
							Stać/ruchoma (mm)	wysokość (mm)			
1	Kanał Starkowo	Gryfice	3+450/Trzygłów	6,71	Z	900	0/1100	1100	niedostat./niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
2	Kanał Budziszczce	Ploty	1+540/Śludwia	15,51	P+Z	1200	0/1200	1200	zadowolający/niezagrożający	nawadnianie	ZZMiUW
3	Kanał Budziszczce	Ploty	3+250/Dobiesław	15,51	Z	1000	0/1200	1200	zadowolający/niezagrożający	nawadnianie	ZZMiUW
4	Kanał Budziszczce	Ploty	3+920/Dobiesław	15,51	Z+P	1000	0/1200	1200	dobry/niezagrożający	nawadnianie	ZZMiUW
5	Kanał Dąbie	Ploty	0+700/Dąbie	10,82	P+Z	1000	0/1200	1200	dobry/niezagrożający	nawadnianie	ZZMiUW
6	Kanał Dąbie	Ploty	2+025/Dąbie	10,82	P+Z	1000	0/1200	1200	niedostat./niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
7	Kanał Gostyń	Ploty	2+700/Gostyń	12,41	Z	1000	0/1400	1400	niedostat./niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
8	Kanał Leniwy	Trzebiatów	4+100/Trzebusz	17,41	Z	800	0/1200	1200	niedostat./niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
9	Kanał Mojszewo	Karnice	2+500/Mojszewo	7,11	P+Z	800	0/1200	1200	niedostat./niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
10	Kanał Mojszewo	Karnice	3+279/Mojszewo	7,11	P+Z	800	0/1200	1200	niedostat./niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
11	Kanał Paprotno	Karnice	0+260/Niedysz	29,27	P+Z	1000	0/1200	1200	niedostat./niezagrożający	nawadnianie	ZZMiUW
12	Kanał Skrobotowo	Karnice	4+985/Czaplin Mały	9,63	P+Z	800	0/1200	1200	niedostat./niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
13	Kanał Skrobotowo	Karnice	2+940/Kusin	9,63	P+Z	800	0/1350	1350	niedostat./niezagrożający	nawadnianie	ZZMiUW
14	Kanał Świeszewo A	Gryfice	7+335/Ościęcín	16,8	Z	1000	0/1200	1200	niedostat./niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
15	Struga Karnice	Karnice	5+405/Niedysz	29,27	P+Z	800	0/1200	1200	zadowolający/niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
16	Rzeka Sarnia	Trzebiatów	9+900/Lewice	27,56	P+Z	800	0/1200	1200	niedostat./niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
17	Struga Niczonów	Karnice	2+100/Janowo	11,13	Z	800	0/1200	1200	niedostat./niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
18	Rzek Rekowa	Ploty	14+510/Wicimice	110,41	J	3150	0/1200	1200	niedostat./niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
19	Struga Stuchowska	Gryfice	25+040/Przybiernówko	63,5	Z	1000	0/1300	1300	niedostat./niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
20	Struga Stuchowska	Gryfice	25+688/Wilczkowo	63,5	P+Z	1000	0/1300	1300	niedostat./niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
21	Struga Stuchowska	Gryfice	26+455/Przybiernówko	63,5	Z	1000	0/1300	1300	niedostat./niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
22	Struga Stuchowska	Gryfice	27+070/Rzęskowo	63,5	Z	1000	0/1300	1300	niedostat./niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
23	Struga Stuchowska	Gryfice	27+720/Rzęskowo	63,5	Z	1000	0/1300	1300	niedostat./niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
24	Struga Stuchowska	Gryfice	21+440/Grądy	63,5	Z	1000	0/1300	1300	niedostat./niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
25	Rzeka Otoczka	Gryfice	5+310/Otok	56,35	P+Z	1500	0/1450	1450	niedostat./niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
26	Rzeka Otoczka	Gryfice	7+224/Węgorzyn	56,35	P+Z	1500	0/1450	1450	niedostat./niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
27	Rzeka Otoczka	Gryfice	8+000/Węgorzyn	56,35	P+Z	1500	0/1400	1400	niedostat./niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
28	Rzeka Otoczka	Karnice	9+104/Węgorzyn	56,35	P+Z	1200	0/1400	1400	niedostat./niezagrożający	nieeksploat.	ZZMiUW
29	Kanał Dreżewo B	Karnice	2+560/Lędzin	38,38	P+Z	800	0/1500	1500	zadowolający/niezagrożający	nawadnianie	ZZMiUW
30	Kanał Dreżewo D	Karnice	0+111/Ninikowo	38,38	Z	1200	0/800	800	niedostat./niezagrożający	nawadnianie	ZZMiUW
31	Rzeka Sarnia	Trzebiatów	10+700/Uniestowo	27,56	P+Z	800	0/1000	1000	niedostat./niezagrożający	nawadnianie	ZZMiUW
32	Rzeka Sarnia	Trzebiatów	8+900/Darżewo	27,56	P+Z	800	0/1000	1000	niedostat./niezagrożający	nawadnianie	ZZMiUW
33	Rzeka Sarnia	Trzebiatów	4+850/Jaromin	27,56	P+Z	1000	0/1000	1000	niedostat./niezagrożający	nawadnianie	ZZMiUW
34	Struchowska Struga	Gryfice	19+500/Modlimowo	63,5	J	1430+1430	0/1000	1000	niedostat./niezagrożający	nawadnianie	ZZMiUW
35	Rzeka Karnice	Karnice	0+936/Skrobotowo	29,27	J	3000	0/1000	1000	dobry/niezagrożający	nawadnianie	ZZMiUW
36	Struga Sadlno	Trzebiatów	5+742/Sadlno	15,87	P+Z	1000	0/1000	1000	niedostat./niezagrożający	nawadnianie	ZZMiUW
37	Kanał Dreżewo B	Rewal	0+500/Niechorze	38,38	P+Z	1000	0/1000	1000	dostateczny/niezagrożający	nawadnianie	ZZMiUW
38	Kanał Dreżewo B	karnice	1+665/Lędzin	38,36	P	1000	0/1000	1000	niedostat./niezagrożający	nawadnianie	ZZMiUW

Źródło: Zachodniopomorski Zarząd Melioracji w Szczecinie

Wykaz budowli hydrotechnicznych – stopni wodnych:

Stopień wodny w Mołstowie – usytuowany na rzece Mołstowej w km 7+500, w miejscowości Mołstowo. Przeznaczeniem obiektu jest utrzymanie odpowiedniego reżimu na rzece Mołstowej w zasięgu oddziaływania, piętrzenie wód na cele energetyczne i na cele energetyczne i na potrzeby ujęcia wody do napełniania stawów rybnych.

- Jaz piętrzący: światło 4 x 1,85m, wysokość piętrzenia 1,6m
- Upust jałowy: światło 3,05m
- Upust roboczy: światło 2,85m
- Przepławka dla ryb

Stopień wodny w Gostyniu Łobeskim – usytuowany na rzece Rekowej w km 5+130, w miejscowości Gostyń Łobeski. Przeznaczeniem obiektu jest utrzymanie odpowiedniego reżimu wodnego na rzece Rekowej w zasięgu oddziaływania oraz piętrzenia na cele energetyczne.

Jaz piętrzący: światło 3 x 0,85 m, wysokość piętrzenia 2,35 m.

Tabela 13: Wykaz wałów przeciwpowodziowych

Lp.	Gmina	Rzeka/Akwen	Kilometraż ciek	Nazwa i lokalizacja wału	Długość (km)
1	Trzebiatów	Rzeka Rega	1+525 – 12+245 L	Mrzeżyno - Nowielice	10,720
			1+300 – 11+140 + 100m wał Stara Rega + 350m przy st. Pomp Mrzeżyno II – strona prawa		10,290
2	Trzebiatów	Rzeka Rega	15+030 – 15+520 L	Trzebiatów	0,490
3	Trzebiatów	Jezioro Resko Przymorskie	0+000 - 3+000	Rogowo - Karcino	3,000
4	Karnice	Struga Sadlno	0+269 – 0+969 L	Skalno - Karcino	0,700
			0+269 – 0+944 L		0,675
5	Karnice/Rewal	Kanał Dreżewo - Rybice	0+200 – 4+950 P	Niechorze - Ninikowo	5,500
			6+350 – 7+000 P		
6	Karnice/Rewal	Kanał Dreżewo - Rybice	0+200 – 4+950 L	Niechorze - Ninikowo	5,400
			6+350 – 7+000 L		
7	Karnice	Rzeka Karnice	0+060 – 0+840 L	dolny odcinek ciek	0,780
			0+060 – 0+660 P		0,600
8	Rewal	Kanał Pogorzelica	0+320	Niechorze	0,080

Źródło: Zachodniopomorski Zarząd Melioracji w Szczecinie

Ochrona przeciwpowodziowa

Północna zlewnia Regi a także obszar Przymorza w zlewni jeziora Liwia-Łuża i Reska - Przymorskiego leżą w zasięgu wezbrań wielkich wód. Z punktu widzenia historycznego a także przyrostów przepływów, a w szczególności trwania wezbrania można wyróżnić tereny o niewielkim stopniu zagrożenia:

- rejon miasta Płoty
- rejon miasta Gryfice
- tereny przyległe do rzeki Regi na odcinku Gryfice - Prusinowo

oraz tereny o znacznym stopniu zagrożenia:

- część miasta Trzebiatów
- tereny wzdłuż doliny Regi pasem szerokości 250 do 400 m , głównie użytki zielone na odcinku od miejscowości Kłodkowo do Trzebiatowa
- tereny polderowe zlokalizowane poniżej Trzebiatowa po obu stronach Regi
- tereny polderowe Trzęsacz-Niechorze w rejonie miejscowości Lędzin-Niechorze-Skalno
- tereny polderowe jeziora Resko Przymorskie

Największa koncentracja przepływów i dynamika wzrostu wód powodziowych występuje w rejonie Trzebiatowa. Można tutaj wyróżnić powodzie:

- opadowe, krótkotrwałe, występujące w miesiącach letnich, najczęściej w czerwcu, lipcu i sierpniu,
- roztopowe spowodowane przez szybkie topnienie śniegów i niezwykle nasilenie zjawisk lodowych, występują na przełomie zimy i wiosny w okresie od lutego do kwietnia, ze szczególnym nasileniem w marcu,
- sztormowe, spowodowane bardzo silnymi wiatrami sztormowymi na wybrzeżu morskim i wytworzeniu w Redze tzw. cofki.

Dla potrzeb obliczeniowych, na podstawie krzywej konsumpcyjnej rzeki Regi w przekroju wodowskazu Trzebiatów określono rzędne zwierciadła wód :

- $Q_{50\%} = 55 \text{ m}^3/\text{sek}$; $H=363 \text{ cm}$; rzędna zwierciadła wody – $0,12 = 3,63 = 3,51 \text{ m}$ - n.p.m. przepływ dozwolony,
- $Q_{75\%} = 45 \text{ m}^3/\text{sek}$; $H=323 \text{ cm}$; rzędna zwierciadła wody – $0,12 = 3,23 = 3,11 \text{ m}$ n.p.m. – przepływ nieszkodliwy.

Stan ostrzegawczy na wodowskazuie w Trzebiatowie określany jest na poziomie $H=330 \text{ cm}$ tj. na rzędnej $3,18 \text{ m}$ n.p.m., a stan alarmowy na poziomie $H=350 \text{ cm}$ tj. na rzędnej $3,38 \text{ m}$ n.p.m. Najwyższy stan w przekroju wodowskazowym „Trzebiatów” odnotowano w dniu 29.01.2002 r. i wynosił $H=456 \text{ cm}$.

Tabela 14: Wezbrania powodziowe na wodowskazie „Trzebiatów”

Data	Godzina	Stan (cm)
29.01.2002	00:00	456
10.02.2004	07:00	382
20.03.2005	07:00	450
9.07.2007	07:00	364
11.04.2008	07:00	445
Do września – 1.03.2009	07:00	376

Przyczyną wystąpienia powodzi w 2002 r było nałożenie się kilku zjawisk:

- wysokie nagromadzenie śniegu w zlewni,
- duże opady atmosferyczne w miesiącach styczeń i luty 2002 r.(styczeń 90,2 mm, luty 94.9 mm),
- nałożenie się powyższych zjawisk (roztopy i opady),
- brak retencji gruntowej o tej porze roku,
- zły stan techniczny koryta Regi.

Na odcinku od km 12+700 do km 16+900 Rega przepływa przez miasto Trzebiatów, stwarzając zagrożenie powodzią. W 1921 roku na Redze wykonano dwu węzłowy stopień wodny dla potrzeb produkcji energii elektrycznej. Powyżej zwartej zabudowy miasta wykonano jaz rozdzielczy (węzeł nr1), który ma za zadanie:

- stałe piętrzenie wody w rzece i kierowanie jej w części lub w całości do kanału energetycznego,
- bezpieczne przeprowadzenie na dolne stanowisko rzeki Regi wód powodziowych oraz nadmiaru wód bieżącego przepływu ponad wydatek kanału energetycznego.

Podstawowe parametry jazu rozdzielczego przedstawiają się następująco:

- światło jazu $B=3 \times 2,695 \text{ m} = 9,09 \text{ m}$
- rzędna progu $3,37 \text{ m n.p.m.}$
- rzędna dna niecki poniżej jazu $1,16 \text{ m n.p.m.}$
- piętrzenie przy $SQ \quad H= 2,88 \text{ m}$
 $SNQ \quad H=2,96 \text{ m}$
Maksymalne $H= 4,03 \text{ m}$

Ponadto w skład węzła wchodzi:

- Rzeka Rega w zasięgu cofki
- Kanał Energetyczny
- Elektrownia wodna (nowa) EW II
- Przepławka dla ryb

Zgodnie z pozwoleniem wodno - prawnym stałe piętrzenie wody na jazie utrzymywane jest:

- na rzędnej 5,53 m n.p.m. w okresie od 01.11 do 15.03 (okres zimowy);
- na rzędnej 5,25 m n.p.m. w okresie od 16.3 do 31.10 (okres letni).

Rega – zasięg cofki przy maksymalnym piętrzeniu na rzędnej 5,25 m n.p.m i przepływie SQ wynosi $L_1 = 2520$ m, natomiast przy piętrzeniu na rzędnej 5,53 m n.p.m , zasięg cofki wynosi $L_2 = 3960$ m. W zasięgu cofki znajdują się grunty orne i użytki zielone, położone na południowych obrzeżach miasta Trzebiatowa oraz grunty w dolinie rzeki na terenie wsi Mirosławice i Gąbin.

Kanał Energetyczny doprowadzający część spiętrzonych wód rzeki Regi do elektrowni wodnych EW I i EW II oraz przepławek dla ryb, pełni także funkcję kanału ulgi w czasie wezbrań powodziowych. Całkowita długość kanału wynosi 2310 m , szerokość dna 12 m , średni spadek 0.1‰. Maksymalna przepustowość kanału w zależności od poziomu piętrzeń:

- okres zimowy $Q_{kz} = 20,5$ m³/sek
- okres letni $Q_{kl} = 11$ m³/sek

Elektrownia wodna EW II – ujęcie wody w lewym brzegu Kanału Energetycznego, bezpośrednio poniżej końca lewego przyczółka jazu rozdzielczego, a wlot w rozlewisko rzeki Regi poniżej wypadu jazu.

W elektrowni zainstalowany jest jeden turbozespół rurowy typu MAVEL KA 1580 k 3 o parametrach:

- przepływ minimalny $Q_{min} = 2,50$ m³/sek
- przepływ maksymalny $Q_{max} = 13,20$ m³/sek
- spadek nominalny $H = 2,60$ m
- moc maksymalna $N = 281$ KW

Przepławka stała – zlokalizowana jest bezpośrednio przy EW II. Zadaniem przepławki jest umożliwienie migracji ryb. Przepustowość stała przepławki $Q_p = 0.50$ m³/sek

W skład węzła hydrotechnicznego nr 2 wchodzi:

- elektrownia wodna;
- upust jałowy prawy;
- upust jałowy lewy;

- kanały dopływowe i zrzutowe elektrowni i upustów jałowych;
- kanał dopływowy do rzeki Regi.

Elektrownia wodna - wyposażona w turbinę typu Francis z wałem pionowym. Podstawowe parametry eksploatacyjne przedstawiają się następująco:

- przepływ nominalny 8,65 m³/sek
- przepływ maksymalny 10,48 m³/sek
- spadek nominalny 2,20 m
- moc nominalna 155 kW

Upust jałowy prawy dwuprzęsłowy. Lewe przesło o świetle 4,08 m, stanowi lewar o regulowanym poziomie zassania. Prawe przesło o świetle 2,00 m stanowi jaz zastawkowy jednoprzęsłowy z zastawką drewnianą. Przepustowość upustu prawego wynosi łącznie 22,20 m³/sek, w tym lewar 11,60 m³/sek i jaz 10,60 m³/sek.

Zadaniem upustu prawego jest:

- niedopuszczenie do przekroczenia maksymalnych poziomów piętrzenia w przypadku awaryjnego wyłączenia elektrowni,
- odprowadzenie nadmiaru wody w ilości większej od przepływu elektrowni,
- zrzutu nadmiaru wody w czasie wezbrań powodziowych,
- przepuszczanie lodu i śryżu,
- okresowe płukanie rumowiska z górnego stanowiska.

Upust jałowy lewy konstrukcji dokowej o świetle 3,8 m wyposażony w zamknięcie zastawkowe, drewniane. Przepustowość upustu wynosi 9,00 m³/sek. Dolne stanowisko upustu zabudowane jest sezonową przepławką dla ryb. Przepławka wymaga demontażu na okres przepuszczania wód wezbraniowych, śryżu i kry lodowej oraz płukania rumowiska.

Całkowita przepustowość stopnia wodnego przy założeniu pracy EW minimalnym przepływem z uwagi na wysoki poziom wody dolnej wynosi: Jaz rozdzielczy+EW II+ przepławka stała+ EW I+ upusty jałowe przy EW I = 50,0 + 2,5 + 0,5 + 3,3 + 10,6 + 9,0 + 11,6 = **87,5m³/sek**

Z obserwacji i pomiarów wynika, że przepustowość stopnia wodnego w Trzebiatowie jest niewystarczająca i nie spełnia wymogów stawianych obiektom hydrotechnicznym zakwalifikowanym do IV klasy ważności technicznej. Łączna przepustowość stopnia wodnego wynosi 87,5 m³/sek, a powinna wynosić:

- **przepływ miarodajny – $Q_{3\%} = 113,30 \text{ m}^3/\text{sek}$**
- **przepływ kontrolny - $Q_{1\%} = 127,20 \text{ m}^3/\text{sek}$**

Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że w warunkach występowania przepływów wielkich, woda opuszcza koryto rzeki Regi powyżej jazu rozdzielczego i rozlewa się w nisko położoną dolinę rzeki. Wody większe od przepływu dozwolonego, którego wielkość na wodowskaziu Trzebiatów określona jest na $Q=55 \text{ m}^3/\text{sek}$, powodują już zalew przyległych terenów miejskich w tym również terenów miejskich zabudowanych (powyżej $Q=65 \text{ m}^3/\text{sek}$). Do lat sześćdziesiątych część wód powodziowych rzeki Regi miała możliwość przepływu lokalnym zaniżeniem na prawym brzegu (w km 15+150) do stawu Św. Grzegorza, dalej pod mostem w ul. Kołobrzeskiej w dolinę Strumienia Gorzysławskiego na tzw. Polder Gorzysławski. Część tych wód była retencjonowana na polderze, a pozostała część odpływała do rzeki Regi poniżej Trzebiatowa.

W latach sześćdziesiątych kanał ulgi został zabudowany, rozebrano most nad Stawem Grzegorza i zastąpiono go przepustem betonowym $\varnothing 1000$ dzieląc staw na dwie części. Likwidacja naturalnego Kanału Ulgi przyczyniła się do znacznego zwiększenia zagrożenia powodziowego miasta. Istniejące zabezpieczenia przeciwpowodziowe w ograniczonym stopniu zabezpieczają miasto przed powodzią. Jedynie obwałowanie lewego brzegu rzeki Regi zabezpiecza przed powodzią miasto w rejonie ulic Dworcowa- Śluzowa. Ponadto dla ochrony części ul. Dworcowej i ogrodów działkowych w latach dziewięćdziesiątych wykonano doraźne zabezpieczenie, polegające na podwyższeniu korony drogi gruntowej. Koronę wału na drodze gruntowej wyniesiono do rzędnej 5,30 m n.p.m., a w drodze ogrodowej do rzędnej 9,90 m n.p.m.

Istotną rolę w łagodzeniu fali powodziowej spełnia przelew brukowy zlokalizowany na lewym wale rzeki Regi w km 9+918 – 9+960 . Przy przepływach większych od $59 \text{ m}^3/\text{sek}$ tj. przy odczytach na łacie wodowskazowej w Trzebiatowie powyżej 371 cm, część wody z Regi przez przelew wpływa na polder „Włodarka” powodując szybszy spływ wód z górnego biegu.

Zasadniczy wpływ na warunki przepływu wód, a zwłaszcza wód powodziowych ma stan techniczny koryta Regi na odcinku miejskim oraz poniżej miasta na długości 7,0 km. Znaczący wpływ na warunki odpływu wód korytem rzeki ma zamulenie na końcowym odcinku w Mrzeżynie. Unoszone przez rzekę rumowisko odkłada się przy ujściu rzeki do morza powodując wypłcenie koryta. Najbardziej zagrożonym powodziowo rejonem w zlewni Regi jest jej ujściowy odcinek. Dlatego też, głównie tam zlokalizowane są obiekty związane z ochroną powodziową: łącznie 24,01 km wałów, 4 poldery, 5 pompowni, 1 magazyn powodziowy i 1 baza powodziowa w Mrzeżynie. Tereny położone na południe od istniejącej zabudowy Mrzeżyna na obszarze pradoliny Starej Regi, narażone są na okresowe podtapianie ze względu na wysokie stany wód w rzece Rega, a także bezpośrednie zalanie przy stanach powodziowych. Przy północnych wiatrach i jednoczesnym zalodzeniu wód Bałtyku zdarza się podwyższenie zwierciadła wody w rzece Redze przy jej ujściu do morza. Wówczas poziom wody sięga poziomu nabrzeża, a sporadycznie przekracza go nawet o 30 cm. Z uwagi na istniejącą po jej prawej stronie zabudowę nie ma możliwości wykonania obwałowania na odcinku od morza do mostu.

Lewy brzeg jest wyższy i bardziej zalesiony. Jedynym rozwiązaniem jest praktykowane dotychczas okresowe bagrowanie końcowego odcinka rzeki, co obniża poziom kry. Jest to bardzo istotne podczas zim szczególnie mroźnych. Południowe użytki zielone są ochronione przez istniejące wały i przepompownie, które wymagają bieżących napraw i modernizacji. Rzędna wałów przeciwpowodziowych poniżej Mrzeżyna wynosi 1,20 m n.p.m.

Zagrożenie powodziowe na obszarze Przymorza w zlewni jezior: Liwia-Łuża i Resko Przymorskie, występuje od strony Zatoki Pomorskiej. W czasie sztormowej pogody przy północnych silnych wiatrach spiętrzone wody wlewają się do Kanału Liwia-Łuża (k. Pogorzelicy) i Kanału Dźwirzyno powodując zjawisko cofki. Okoliczne tereny chronione są systemem wałów przeciwpowodziowych. Na terenie gm. Karnice i Rewala wały zabezpieczają polder Trzęsacz – Niechorze, w gm. Trzebiatów – polder Rogowo-Bieczyno przed zalaniem wodami jeziora, głównie na skutek spiętrzenia w nim wody w wyniku wpływu morza. Stan techniczny wałów, poza wałem nad j. Liwia-Łuża jest zadowalający, wymagają jedynie bieżącej konserwacji. Wał – droga nad J. Liwia-Łuża łączący miejscowości Niechorze i Skalno wymaga pilnej odbudowy. Wyboje, lokalne obniżenia w korpusie drogi mogą powodować przedostawanie się wielkich wód na polder podtapiając m.in. miejscowość Skalno. Ważną rolę w ochronie przeciwpowodziowej tego obszaru ma budowla zlokalizowana na ujściu kanału do morza tzw. „wrota samoczynne”, które przy wysokich stanach morza samoczynnie zamykają się, nie dopuszczając do wytworzenia się w jeziorze cofki od morza. Kanał łączący jezioro Liwia Łuża z morzem ma długość 1250 m z tego 320 m odcinka ujściowego do wrót samoczynnych podlega utrzymaniu przez Urząd Morski. Szerokość lustra wody wynosi 10 – 15 m. Przy wskazaniu na łacie wodowskazowej wrót 135 następuje przelanie wody przez koronę wału nad strumieniem Sadlno.

Na czas zamknięcia odpływu jezioro spełnia rolę zbiornika retencyjnego dla zlewni strumienia Sadlno, kanałów Dreżewo-Rybice, Dreżewo A, B, strumienia Konarzewska Struga. Stany wód w j. Liwia Łuża: NWW +0,95 m n.p.m., SWW +0,6 m n.p.m., SW +0,22 m n.p.m., SNW –0,09 m n.p.m.

Ujście kanału do morza nie jest zabezpieczone budowlami chroniącymi przed zamulaniem i jest systematycznie zasypywane piaskiem co stwarza konieczność stałej kontroli i okresowego odmulania. Odmulenie prowadzone jest ręcznie lub mechanicznie przy użyciu koparek. Doświadczenie wykazało, że prace te znacznie łatwiej jest prowadzić kiedy utrzymuje się różnica poziomów wody między kanałem a morzem. Dlatego też w roku 1985 wybudowano obiekt pompowni przy wrotach samoczynnych wyposażony w agregat pompowy typ 300 UM 180 o wydajności 200 l/ s, który przepompowując wodę z kanału na stronę przed wrota powoduje jej popiętrzenie. Odpływ spiętrzonej wody powoduje rozmycie naniesionego na ujściowy odcinek piasku. Na odcinku tym kanał zmienia okresowo swoje koryto powodując podmywanie podnóży wydm.

Istniejące na obszarze ujściowym Regi i Przymorza poldery to tereny leżące poza wałami, przeznaczone do ewentualnego zalania w czasie powodzi, co powoduje zmniejszenie wysokości fali wezbraniowej na odcinkach rzek i kanałów niżej położonych. Rolniczo wykorzystywane są jako użytki

zielone, choć gospodarowanie nimi jest ograniczone z uwagi na długotrwałe zalewanie wodami wezbraniowymi a także opadowymi. Integralnym elementem polderów są przepompownie melioracyjne.

6.2.2. Wody przejściowe i przybrzeżne

Badania wód przejściowych i przybrzeżnych prowadzone były w ramach monitoringu diagnostycznego, na 18 stanowiskach, zlokalizowanych na 7 jednolitych częściach wód; 6 stanowisk na wodach przybrzeżnych (3 JCW) i 12 stanowisk na wodach przejściowych (4 JCW). Powiat gryficki zawiera się w stanowisku pomiarowym jednolitych części wód podziemnych - „Sarbinowo – Dziwna”. Ostatecznie, dla wód we wszystkich badanych punktach i JCW, stan wód przejściowych i przybrzeżnych zakwalifikowano jako zły, ze względu na ocenę stanu ocenę elementów biologicznych, elementów fizykochemicznych z załącznika 3 i 4 rozporządzenia oraz ocenę dla substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego z załącznika 5.

6.2.3. Morze Bałtyckie

Wody przybrzeżne na odcinku od Pobierowa do Rogowa są badane od kwietnia do września w laboratorium Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Gryficach. Badaniom podlegają wody pobierane w 25 punktach pomiarowych. Jakość wody w badanych punktach, w około 90% mieści się w I klasie czystości i uległa zdecydowanej poprawie po uruchomieniu przed kilku laty oczyszczalni ścieków w Pobierowie oraz oczyszczalni ścieków wzdłuż rzeki Regi.

Badania wód podziemnych wykonane w 2006 roku potwierdzają wcześniejsze obserwacje wskazujące, że istotnym czynnikiem kształtującym chemizm wód podziemnych w strefie przybrzeżnej województwa zachodniopomorskiego jest infiltracja słonych wód morza Bałtyckiego prowadząca do zasolenia wód podziemnych (zjawisko ingresji).

6.2.4. Jeziora

Obszar powiatu gryfickiego charakteryzuje się niskim wskaźnikiem jeziorności poniżej 1% przy średniej wojewódzkiej 2,17%. Najwyższy wskaźnik występuje w gminie Rewal - 5%, najniższy bliski zera w gminie Karnice. Do naturalnych zbiorników wodnych należy 8 jezior powyżej 10 ha, nieliczne rozproszone śródpolne i śródleśne oczka wodne oraz stawy. Ponadto dwa zbiorniki wodne zaporowe powstałe w wyniku spiętrzenia wód. Największe jezioro to Resko Przymorskie położone w północno-wschodniej części powiatu. Jezioro Resko Przymorskie jest płytkim (ok. 2,5m głębokości) jeziorem przybrzeżnym oddzielonym od morza wąskim pasem mierzei nadbudowanym przez wał wydymowy.

Tabela 15: Wykaz jezior i zbiorników wodnych na terenie powiatu gryfickiego powyżej 10ha

Lp.	Nazwa jeziora / zbiornika	Gmina	Cieki dopływające	Cieki przepływające (km)	Cieki wypływające	Pow. zw. wody (ha)
1	Jezioro Resko Przymorskie	Trzebiatów	Rz. Stara Rega	x	na terenie pow. Gryfice	577,1
		Kołobrzeg			pow. Kołobrzeg	
2	Jezioro Liwia-Łuża	Rewal	Strumień Sadlno	x	Kan. Pogorzelica	251
3	Jezioro Kołomąc	Gryfice	Kan. Jasiel-Kołomąc	x	Rz. Wołcza	33,1
4	Jezioro Łopianowskie	Gryfice	Kan. Kucierz	x	Rz. Lubieszawa	25,78
5	Zbiornik Rejowice	Gryfice	Rz. Gardominka	Rz. Rega 49+340-56+900	x	220
6	Zbiornik Likowo	Płoty	Rz. Ukleja	Rz. Rega 64+630-69+400	x	90
7	Jezioro Trzygłowskie I	Gryfice	x	x	rów szczeg.	19,4
8	Jezioro Trzygłowskie II	Gryfice	x	x	rów szczeg.	16,3
9	Jezioro Rybokarty	Gryfice	x	x	x	11

Źródło: Zachodniopomorski Zarząd Melioracji w Szczecinie

Na terenie powiatu Gryfickiego w roku 2003 przeprowadzono badanie jezior: Liwia Łuża i Resko Przymorskie. WIOŚ w Szczecinie nie prowadził badań jezior w latach 2004 – 2008.

Tabela 16: Wskaźniki eutrofizacji jezior badanych w latach 2002-2003

Nazwa jeziora	Klasa (wg SOJJ)	Azot ogólny	Fosfor ogólny	Chlorofil „a” - aktywny	Widzialność krążka Secchiego	Natlenienie warstw przydennych
<i>Normatywne wartości</i>		<i><1,5 mg N/l</i>	<i><0,100 mg P/l</i>	<i><25 µg/l</i>	<i>>2,0m</i>	<i>/dot.zb.strat./</i>
Resko Przymorskie	Poza klasą	3,03	0,19	137,9	0,6	polimiksja
Liwia Łuża	Poza klasą	5,15	0,51	165,3	0,2	polimiksja

* **polimiksja** – wielokrotne mieszanie wód

Źródło: WIOŚ w Szczecinie

Na podstawie danych pochodzących z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Szczecinie stwierdzono pozaklasową jakość wód jeziora Liwia Łuża. Pod względem sanitarnym (miano Coli typu kałowego) spełniane były wymagania I klasy. Wiosną stężenia fosforanów i azotu mineralnego w warstwie powierzchniowej jeziora spełniały normy I klasy, co w porównaniu do wyników z okresu letniego świadczy o wysokiej zawartości związków azotu i fosforu w osadach dennych, zarówno jeziora, jak i kanałów melioracyjnych zasilających wodą omawiany zbiornik. W trakcie sezonu wegetacyjnego z osadów tych uwalniają się związki biogenne stymulujące bardzo wysoką produkcję pierwotną. W zakwicie wiosennym okrzemki współdominowały z sinicami. Latem zdecydowanie dominowały sinice nitkowate. Najliczniej występowała *Oscillatoria rubescens*. Pozostałe wskaźniki jakości wód nie odpowiadały normatywom III klasy.

Wody jeziora Resko Przymorskie określone zostały również jako pozaklasowe. Pod względem stanu sanitarnego, zawartości fosforanów i azotu mineralnego wody spełniały wymagania I klasy. Badania wykazały zasobność jeziora w substancję organiczną mineralną. W wodach występowały bardzo wysokie stężenia azotu, fosforu, chlorofilu i suchej masy sestonu. Przezroczystość wód była bardzo niska.

6.3. Wody podziemne

Wody podziemne są jednym z ważniejszych bogactw naturalnych decydujących o rozwoju regionu. Ilość wód podziemnych na danym obszarze zależy od charakteru budowy geologicznej oraz rodzaju skał i osadów. Na niektórych obszarach o odpowiedniej budowie geologicznej, gdzie występują duże zasoby żwirów oraz utworów piaszczysto - żwirowych, mogą wykształcić się podziemne „zbiorniki” wodne. Na obszarze powiatu znajdują się Zbiorniki Wód Podziemnych, które stanowią główne źródło zaopatrzenia w wodę pitną. Wykorzystywane są przede wszystkim wody porowe, znajdujące się w osadach czwartorzędowych.

Tabela 17: Zestawienie punktów monitoringu wód podziemnych i wyniki oceny jakości wód podziemnych badanych w 2007 roku.

Miejscowość	Gmina	2007 ⁽¹⁾	Wskaźniki przekraczające normy dla wód przeznaczonych do spożycia w 2007 roku ⁽²⁾	Zawartość azotanów w 2007 roku (mg NO ₃ /dm ³) ⁽³⁾
Lisowo-1	Płoty	III	Mn, Fe	0,04
Lisowo-2	Płoty	III	Mn, Fe	0,06
Rogozina	Trzebiatów	III	Fe, Na	0,05
Lisowo-3	Płoty	II		9,71

Źródło: WIOŚ Szczecin

U – brak opróbowania

(1) Ocena wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód – NIEOBOWIĄZUJĄCY

I	wody bardzo dobrej jakości
II	wody dobrej jakości
III	wody zadowalającej jakości
IV	wody złej jakości
V	wody niezadowalającej jakości

- (2) Ocena wg Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- (3) Ocena wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych.

	<10 mg NO ₃ /dm ³
	10–25 mg NO ₃ /dm ³
	25–40 mg NO ₃ /dm ³
	40–50 mg NO ₃ /dm ³ – wody zagrożone zanieczyszczeniem azotanami*

Według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód, stan wód powiatu gryfickiego na rok 2007, określony na podstawie 5 punktów pomiarowych określić można jako wody o zadowalającej jakości. Użyty akt prawny na dzień dzisiejszy jest nieobowiązujący.

Wskaźnikami przekraczającymi normy dla wód przeznaczonych do spożycia w 2007 roku, według Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jest żelazo w trzech z pięciu punktów pomiarowych, następnie mangan w dwóch punktach oraz sód w miejscowości Rogozina.

Pod względem zawartości azotanów, wody powiatu sklasyfikowano jako wody bardzo dobrej jakości (Ocena wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych).

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie nie przeprowadzał w 2008 roku badań wód podziemnych w punktach pomiarowych zlokalizowanych na obszarze powiatu, zatem brak aktualnych informacji odnośnie stanu tych wód.

Elektrownie wodne

Na terenie powiatu zlokalizowanych jest 6 małych elektrowni wodnych (Rejkowice, Likowo, Trzebiatów, Trzebiatów II, Płoty, Prusinowo) włączonych w spółkę Zespół Elektrowni Wodnych w Płotach (Koncern Enea SA). Wszystkie elektrownie są rozlokowane na rzece Rega. Dwie z nich tworzą zbiorniki zaporowe. Łączna moc elektrowni wynosi 3,2 MW.

6.4. Gospodarka wodnościekowa

Zapatrzenie w wodę zdatną do picia

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gryficach sprawuje nadzór nad jakością wody z wodociągów sieciowych zaopatrujących 62 185 mieszkańców, co stanowi 97,64 % ogólnej ilości mieszkańców. 1503 mieszkańców, co stanowi 2,36 % ogólnej ilości mieszkańców powiatu jest zaopatrywanych w wodę ze studni przydomowych. Jakość wody ze studni nie podlega monitorowaniu. Obecnie na terenie powiatu znajduje się 38 wsi zaopatrywanych w wodę wyłącznie ze studni przydomowych. Poniższa tabela zawiera wykaz tych miejscowości, jest to stan aktualny na 2009 rok.

Tabela 18: Wykaz wsi zasilanych wyłącznie ze studni przydomowych na terenie powiatu gryfickiego

Lp.	Nazwa	Liczba mieszkańców
1	Borzęcin	119
2	Borzyszewo	103
3	Dziadowo	105
4	Grochów	6
5	Krakowice	2
6	Lubków	24
7	Podłęczce	18
8	Popiele	10
9	Skalin	65
10	Sokołów	26
11	Zacisze	63
12	Zagórze	60
13	Zaleszczyce	46
	ŁĄCZNIE GMINA GRYFICE	647
14	Paliczyno	26
	ŁĄCZNIE GMINA TRZEBIATÓW	26

Lp.	Nazwa	Liczba mieszkańców
15	Dalimierz	24
16	Darszyce	17
17	Gardomino	17
18	Gostyń Łobeski	87
19	Gostyński Bród	6
20	Gościejewo	34
21	Kłodno	10
22	Kocierz	30
23	Kopaniny	3
24	Luciąża	38
25	Lusowo	25
26	Makowice	57
27	Makowiska	41
28	Natolewiczki	10
29	Ostrobrodno	5
30	Pniewko	8
31	Truskolas	179
32	Wicimiczki	14
33	Wilczyniec	14
34	Wytok	173
	ŁĄCZNIE GMINA PŁOTY	792
	GMINA REWAL	0
35	Janowo	10
36	Witomierz	5
37	Zapole	11
	ŁĄCZNIE GMINA KARNICE	26
38	Mołstówko Młyn	12
	ŁĄCZNIE GMINA BROJCE	12
	ŁĄCZNIE POWIAT GRZYFICE	1503

Źródło: Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Gryficach

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna nie wykonuje badań wody ze studni prywatnych, w związku w powyższym brak jest oceny o stanie jakości tych wód.

Powiatowy monitoring jakości wody prowadzony jest w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417) – rozporządzenie obowiązuje od 6 kwietnia 2007 r.

Pogorszone parametry fizykochemiczne posiada woda rozprowadzana przez 7 wodociągów, na ich poprawę wydano decyzje administracyjne.

W wodę warunkowo dopuszczoną do spożycia - o jakości nie odpowiadającej wymaganiom fizykochemicznym zaopatrywanych jest 10 miejscowości (5,7 % ogólnej liczby miejscowości na terenie powiatu), zamieszkałych przez 4119 osób (6,6 % ogólnej ilości mieszkańców powiatu). Kwestionowane parametry wody, przedstawione w tabeli poniżej nie mają negatywnego skutku zdrowotnego dla osób ją spożywających, mogą jednak wpłynąć na smak i wygląd wody (organoleptyczne pogorszenie jakości wody), co może być trudne do zaakceptowania przez konsumentów, gdyż utrudnia prowadzenie gospodarstw domowych na zadowalającym poziomie i wymaga podjęcia działań naprawczych ze strony producentów wody. Producenci wody mieli możliwość wypowiedzenia się co do terminu zakończenia działań naprawczych w zakresie poprawy jakości wody. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gryficach po rozpatrzeniu uzyskanych informacji ustalił realne terminy wykonania obowiązków nałożonych decyzjami administracyjnymi. Nie ma konieczności poprawy jakości wody przez konsumentów przy użyciu środków ogólnodostępnych, np.: „filtrów domowych”.

Tabela 19: Hydrofornie dostarczające wodę warunkowo dopuszczoną do spożycia

Trzęsacz (hydrofornia zaopatruje miejscowość: Trzęsacz)	Woda warunkowo dopuszczona do spożycia	utleniałość barwa mangan żelazo	wydano decyzję administracyjną na Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Pobierowie - termin wykonania obowiązków 31.12.2008 r. (decyzję prolongowano do 31.05.2009 r.)
Smokęcino (hydrofornia zaopatruje miejscowość: Smokęcino)	Woda warunkowo dopuszczona do spożycia	żelazo mętność	wydano decyzję administracyjną na Przedsiębiorstwo Usług Wodnych i Sanitarnych w Nowogardzie - termin wykonania obowiązków 31.12.2007 r. (decyzję prolongowano do 31.12.2008 r.)
Łatno (hydrofornia zaopatruje miejscowości: Łatno)	Woda warunkowo dopuszczona do spożycia	żelazo mętność jon amonowy	wydano decyzje administracyjne na Przedsiębiorstwo Usług Wodnych i Sanitarnych w Nowogardzie:termin wykonania obowiązków 31.12.2008 r.
Pobierowo (hydrofornia zaopatruje miejscowość: Pobierowo)	Woda warunkowo dopuszczona do spożycia	jon amonowy	wydano decyzję administracyjną na Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Pobierowie - termin wykonania obowiązków 15.08.2007 r.(decyzję prolongowano do 31.04.2009 r.)

Pogorzelica ul. W. Polskiego (hydrofornia zaopatruje miejscowość: Pogorzelica, Niechorze)	Woda warunkowo dopuszczona do spożycia	jon amonowy	wydano decyzję administracyjną na Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Pobierowie - termin wykonania obowiązków 20.03.2008 r.(decyzję prolongowano do 31.12.2008 r.)
Otok (hydrofornia zaopatruje miejscowość: Otok)	Woda warunkowo dopuszczona do spożycia	mętność żelazo mangan	wydano decyzję administracyjną na Zakład Gospodarki Komunalnej w Gryficach – termin wykonania obowiązków 30.04.2009 r.
Cieszyce (hydrofornia zaopatruje miejscowość: Cieszyce, Brojce, Strzykocin)	Woda warunkowo dopuszczona do spożycia	mangan	wydano decyzje administracyjne na Przedsiębiorstwo Usług Wodnych i Sanitarnych w Nowogardzie:termin wykonania obowiązków 31.03.2009 r.

Źródło: PSSE Gryfice

Tabela 20: Przekroczenia norm jakości wody w wewnętrznej sieci wodociągowej budynków mieszkalnych/zakładów pracy

Gryfice ul. Niehorska 13	Woda warunkowo dopuszczona do spożycia	mętność żelazo	wydano decyzję administracyjną na Zarządcę Wspólnoty Mieszkaniowej Gryfickiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego w Gryficach- termin wykonania obowiązku 15.11.2008 r. (decyzję prolongowano do 31.03.2009 r.)
Gryfice ul. Łąkowa 13	Woda warunkowo dopuszczona do spożycia	mętność żelazo	wydano decyzję administracyjną na Zarządcę Wspólnoty Mieszkaniowej Gryfickiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego w Gryficach- termin wykonania obowiązku 15.11.2008 r. (decyzję prolongowano do 31.03.2009 r.)

Źródło: PSSE Gryfice

W IV kwartale 2008 r. nieprawidłową jakość wody pod względem mikrobiologicznym stwierdzono w 1 wodociągu. Stwierdzono występowanie bakterii grypy coli.

Tabela 21: Hydrofornie dostarczające wodę nieprzydatną do spożycia

Zielin (hydrofornia zaopatruje miejscowość: Zielin)	Woda nie przydatna do spożycia przez ludzi	Bakterie grupy coli	W dniu 17.10.2008 r. wystosowano pismo interwencyjne do Wodociągów Zachodniopomorskich Sp. z o.o. w Goleniowie, w którym nakazano podjąć pilne i skuteczne działania mające na celu poprawę jakości wody. Administrator natychmiast zastosował się do zaleceń. Próbkę wody pobrane w dniu 18.10.2008r. odpowiadały wymaganiom - brak bakterii grupy coli
---	--	---------------------	--

Źródło: PSSE Gryfice

Zmiany

Zmianie uległy przepisy warunkujące zdatność wody do spożycia. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 listopada 2002 r. w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2002r., Nr 203, poz. 1718), na podstawie, którego realizowano poprzedni Program Ochrony Środowiska, zostało uchylone. Aktualnym aktem prawnym jest Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417) – rozporządzenie obowiązuje od 6 kwietnia 2007 r.

Instalacje wodociągowe i instalacje kanalizacyjne

Według danych GUS z terenu powiatu gryfickiego w roku 2008 odprowadzono do wód powierzchniowych i ziemi 2 795,5 dam³ ścieków oczyszczonych. Na terenie powiatu gryfickiego pracuje 18 oczyszczalni ścieków komunalnych i przemysłowych z czego 4 – z podwyższonym usuwaniem biogenów. Procesowi oczyszczania poddawanych jest 100% ścieków przemysłowych i komunalnych powstałych na terenie powiatu. Przepustowość komunalnych i przemysłowych oczyszczalni ścieków wynosi ogółem 28 509 dam³/dobę, z czego – oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów – 14 050 dam³/dobę.

Tabela 22.: Instalacje wodociągowe

Jednostka terytorialna	Długość czynnej sieci rozdzielczej		Długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie lub administracji gminy		Długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie lub administracji gminy, eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Woda dostarczona gospodarstwom domowym	
	2003	2008	2003	2008	2003	2008	2003	2008	2003	2008
	[km]		[km]		[km]		[szt]		[dam ³]	
Brojce	39,8	39,8	0	0	0	0	421	435	147,6	154,2
Gryfice	99,1	105,6	78	81,3	78	81,3	1835	2084	751,1	708,2
Karnice	34,6	40,7	0	25,7	0	0	473	350	124,4	134,3
Płoty	28,5	28,7	28,5	28,7	28,5	28,7	991	991	235,7	265,1
Rewal	55,7	58,2	55,7	58,2	55,7	58,2	1434	1895	186	276,9
Trzebiatów	69,8	97	53,6	0	53,6	0	1692	2003	596,8	674,7

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego

Tabela 23: Instalacje kanalizacyjne

Jednostka terytorialna	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej		Długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie lub administracji gminy		Długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie lub administracji gminy, eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Ścieki odprowadzone	
	2003	2008	2003	2008	2003	2008	2003	2008	2003	2008
	[km]		[km]		[km]		[szt]		[dam ³]	
Brojce	8,6	3,7	0	0	0	0	85	93	87,9	104,3
Gryfice	59,8	53,7	58,9	50,2	58,9	50,2	1685	1945	787,7	764,3
Karnice	6,7	7,6	0	7,6	0	0	90	91	55,3	58,2
Płoty	42,9	76,3	42,9	76,3	42,9	76,3	432	425	175,6	193
Rewal	71,4	74	71,4	74	71,4	74	1173	1621	722	867,5
Trzebiatów	44,8	56,8	44,8	0	44,8	0	659	990	709,6	808,2

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego

Tabela 24: Oczyszczalnie ścieków na terenie powiatu gryfickiego

Jednostka terytorialna	Oczyszczalnie mechaniczne		Oczyszczalnie biologiczne		Oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów		Oczyszczalnie mechaniczne		Oczyszczalnie biologiczne		Oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów	
	2003	2008	2003	2008	2003	2008	2003	2008	2003	2008	2003	2008
	[ob.]		[ob.]		[ob.]		[m ³ /dobę]		[m ³ /dobę]		[m ³ /dobę]	
Brojce	1	1	1	0	0	1	25	25	420	0	0	420
Gryfice	2	1	4	4	1	1	110	25	316	317	6000	6000
Karnice	0	0	2	3	0	0	0	0	504	522	0	0
Płoty	1	1	1	1	1	1	50	50	200	200	1650	1650
Rewal	0	0	1	1	0	0	0	0	12500	12500	0	0
Trzebiatów	0	0	1	0	1	1	0	0	1000	0	6100	6100
Ogółem	4	3	10	9	3	4	185	100	14940	13539	13750	14170

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego

Zmiany:

W ostatnich latach w powiecie gryfickim daje się zaobserwować spadek zużycia wody i w związku z tym obniżenie ilości produkowanych ścieków. Tendencja ta dotyczy przede wszystkim użytkowników komunalnych. Coraz więcej ścieków poddawanych jest procesom mechaniczno-biologicznego oczyszczania, choć nadal jest to ilość niezadowalająca. Dużym problemem w powiecie jest niski stopień skanalizowania. Na wielu obszarach gospodarka wodociągowo - kanalizacyjna nie była dotychczas prowadzona kompleksowo, co spowodowało dodatkowe obciążenie dla środowiska. Wody

przybrzeżne Bałtyku na odcinku od Pobierowa do Rogowa są badane od kwietnia do września w laboratorium Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Gryficach. Badaniom podlegają wody pobierane w 25 punktach pomiarowych. Jakość wody w badanych punktach, w około 90% mieści się w I klasie czystości i uległa zdecydowanej poprawie po uruchomieniu przed kilku laty oczyszczalni ścieków w Pobierowie oraz oczyszczalni ścieków wzdłuż rzeki Regi.

Porównując dane z 2003 i 2008 roku odnoszące się do sieci wodociągowej, długości czynnej sieci rozdzielczej, połączeń prowadzących do budynków zamieszkań, widoczna jest tendencja wzrostowa. W każdej z gmin, zauważyć można również wzrost rozwoju infrastruktury kanalizacyjnej. Zwiększyła się długość sieci kanalizacyjnej, a więc przyłączono nowe gospodarstwa domowe do zbiorczych kanalizacji.

Na terenie gminy Gryfice z 31 wsi objętych siecią wodociagową tylko 9 posiada sieć kanalizacyjną i urządzenia oczyszczające (różne typy oczyszczalni o przepustowości 20 – 200 m³/d), obsługujących na ogół tylko część wsi (głównie zabudowa dawnych PGR) – Barkowo, Baszewice, Brodniki, Grębocin, Ościęcin, Prusinowo, Stawno, Trzyglów, Waniorowo. W przeważającej większości wsi ścieki bytowe utylizowane są indywidualnie poprzez szamba, stanowiąc duże zagrożenie dla gruntu i pobliskich rowów melioracyjnych. Kilkanaście wsi nie posiada żadnych urządzeń oczyszczających.

- Miasto Gryfice posiada komunalną oczyszczalnię ścieków o przepustowości w I etapie 3000 m³/d (docelowo 6000 m³/d). Oczyszczalnia ta przyjmuje ścieki z obszaru całego miasta. Własną oczyszczalnię posiada Szpital Rejonowy, z którego ścieki po podczyszczeniu kierowane są do miejskiej kanalizacji. W miejscu zlikwidowanej Cukrowni Gryfice funkcjonuje oczyszczalnia biologiczna (trzcinowa).
- Na terenie gminy Trzebiatów funkcjonuje jedna duża komunalna oczyszczalnia ścieków mechaniczno-biologiczna. Znajduje się ona na przedmieściu Trzebiatowa. Oczyszczalnia ta o proj. przepustowości Q dob. = 4500 dm³/d działa od roku 1994 i osiąga wysoki stopień redukcji zanieczyszczeń. W chwili obecnej obciążona jest w 70%. Oczyszczalnia nie wykorzystuje w pełni swoich możliwości ponieważ nie wszystkie miejscowości są podłączone. Do oczyszczalni podłączone są następujące miejscowości: Trzebiatów, Mrzeżyno, Trzebusz, Nowielice, Gołańcz Pomorska i Mirosławice. W pozostałych miejscowościach powstałe ścieki odprowadzane są do lokalnych lub przydomowych zbiorników bezodpływowych.
- W gminie Karnice następujące miejscowości posiadają urządzenia do oczyszczania ścieków: Karnice, Cerkwica, Czaplina Mała i Węgorzyn. W pozostałych miejscowościach ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i wywożone na podstawie indywidualnie zawartych umów na punkt zlewny oczyszczalni w Karnicach.
- Na terenie gminy Rewal funkcjonuje grupowa oczyszczalnia ścieków mechaniczno - biologiczna w Pobierowie, która obsługuje wszystkie miejscowości gminne oraz Łukęcin.

- z gminy Dziwnów i Gostyń z gminy Świerzno. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest jezioro Liwia Łuża poprzez Kanał Łądkowski.
- Miasto Płoty posiada nowa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnię ścieków. Została ona oddana do eksploatacji w połowie 2001 roku. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Rega. Oprócz miasta na oczyszczalni są odprowadzone ścieki ze wsi Słudwia i Karczewie. Wiosna Mechowo posiada własną oczyszczalnię ścieków, która jest zlokalizowana na północny – wschód od zabudowy wsi. Oczyszczalnia znajduje się też we wsiach Lisowo i Wyszobór.
- Na terenie gminy Brojce, zlokalizowana jest jedna oczyszczalnia, właśnie w Brojcach.

6.5. Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami stanowi osobne opracowanie. W tym rozdziale zaprezentowano jedynie główne problemy tego zagadnienia.

Celem opracowania Planu Gospodarki Odpadami dla powiatu gryfickiego jest przedstawienie aktualnego stanu gospodarki odpadami dla poszczególnych rodzajów odpadów, określenie potrzeb w zakresie gospodarki odpadami wynikających z diagnozy aktualnego stanu, przedstawienie prognozy wymaganych zmian w zakresie gospodarki odpadami oraz sformułowanie celów i zadań w perspektywie czasowej. Zaproponowano także systemowe warianty gospodarki odpadami, które powinny zagwarantować i zapewnić mieszkańcom należną higienę środowiska lokalnego oraz poczucie bezpieczeństwa i komfortu ekologicznego w miejscu ich zamieszkania. Nowoczesny system gospodarki odpadami w powiecie gryfickim, jako jedno z istotnych zadań własnych starostwa powiatowego, poza realizacją nadrzędnego celu jakim jest stworzenie podstaw do korzystnych przeobrażeń w dziedzinie ekologii, pozwoli również na utworzenie w tej branży warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, biznesowej i tworzenia nowych miejsc pracy. Poza już działającymi na rynku odpadów firmami zajmującymi się zbiórką, transportem i segregacją odpadów, otwierają się możliwości uruchamiania nowych specjalistycznych firm zajmujących się działalnością w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Gminy Powiatu gryfickiego należą do Celowego Związku Gmin R-XXI powołanego celem wspólnego planowania i wykonywania zadań z zakresu ochrony środowiska, przyrody w szczególności:

- realizacji Kompleksowego Regionalnego Programu Gospodarki Odpadami,
- wybudowania Zakładu Gospodarowania Odpadami a następnie jego eksploatacja,
- budowy i prowadzenia schroniska dla zwierząt.

6.5.1. Odpady komunalne

W związku ze specyfiką analizowanego terenu, tj. o charakterze rolniczym, bez uciążliwego dla środowiska przemysłu, powstają tu głównie odpady komunalne (od ludności i z obiektów infrastruktury społecznej). W skład odpadów komunalnych, powstających na omawianym obszarze, wchodzi przede wszystkim odpady z gospodarstw domowych, obiektów użyteczności publicznej i obsługi ludności. Szacuje się, iż w ciągu roku mieszkańcy powiatu wytwarzają około 19 100 Mg odpadów komunalnych. Trafiają one głównie na składowiska.

W powiecie istnieje pięć obiektów tego typu:

- Składowisko Smolećcin, Gmina Gryfice

Składowisko jest czynne od 1989 roku, od 2000 r. posiada uregulowany stan formalno-prawny.

Umiejscowione jest ono w odległości 2 km od najbliższych zabudowań i zajmuje obszar 16,2 ha (wraz z obszarem ograniczonego użytkowania 48,3 ha) na granicy gmin Gryfice i Płoty. Teren, na którym jest zlokalizowane składowisko jest lokalnym lekko podmokłym i zalesionym obniżeniem stanowiącym kompleks nieużytków, pastwisk i lasu. Typowe obniżenie terenu jest zagłębieniem po martwym lodzie w obrębie moreny dennej. Otaczające grunty są na ogół gliniaste, z wyjątkiem gruntów położonych od strony południowo-zachodniej, gdzie występuje forma klinowa zbudowana z piasków, mułków i glin pokrywowych. Gliny te izolują zagłębienie od średnio i słabo przepuszczalnych utworów kemowych i występują wyżej od piasków jeziornych wypełniających miejscami dno zagłębienia. Budowa geologiczna terenu wskazuje, iż prawdopodobnie odpływ wód z zagłębienia w kierunku Regi nie istnieje. Celem dodatkowego uszczelnienia obszar wyłożony jest dodatkową, 30-50 cm warstwą gliny, wokół kwater znajduje się 15-30 m pas zieleni, oraz od strony północno-wschodniej – rów opaskowy zapobiegający napływowi wód zewnętrznych na teren składowiska.

Na składowisko w 2005 roku transportowane były odpady z gmin: Gryfice, Płoty, natomiast obecnie dowożone są również z gmin: Rewal, Karnice, Dzwinoń, Międzyzdroje i Świerżno.

Pod koniec 2008 roku przeprowadzony został przetarg na budowę hali sortowni odpadów na terenie składowiska. Inwestycja jest w toku.

- Składowisko Włodarka, Gmina Trzebiatów

Składowisko jest czynne od 1982 roku. Mimo poważnych zastrzeżeń mieszkańców do jego prawidłowego użytkowania, iż spełnia ono minimalne wymogi niezbędne do funkcjonowania (pozwolenie na użytkowanie ważne do 2010 roku).

Uszczelnienie składowiska składa się z naturalnych pokładów gliny, zajmuje powierzchnię 6 ha. Kontrola Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska stwierdziła w 2009 roku naruszenia przepisów w postaci braku wymaganej codziennej izolacyjnej warstwy przesypanej na hałdach, urządzeń zabezpieczających rozwiewanie odpadów, jak również braku badań za 2008 rok, dotyczących stateczności skarp.

Składowisko obsługuje gminy Rewal oraz Trzebiatów.

- Składowisko Kusin, Gmina Karnice

Składowisko utworzone w 1993 roku, nieczynne i przewidziane do likwidacji. Ogólna powierzchnia składowiska wynosi 0,33 ha. Na składowisku brak drenażu, odgazowania oraz uszczelnienia (występuje jedynie naturalna warstwa gliny). Prowadzone są również działania mające na celu zabezpieczenie środowiska przed negatywnym oddziaływaniem ze strony składowisk.

- Składowisko Dargosław, Gmina Brojce

Składowisko utworzone w 1998 roku, nieczynne i przeznaczone do zamknięcia. Ogólna powierzchnia składowiska wynosi 2,4 ha. Na składowisku brak drenażu, odgazowania oraz uszczelnienia (występuje jedynie naturalna warstwa gliny).

W postępowaniu likwidacyjnym brana była pod uwagę możliwość, iż uzasadnione ekonomicznie i ekologicznie będzie wybranie zgromadzonych na kwaterze odpadów i przewiezienie ich na inne składowisko. W tym celu należało jednak wykonać szczegółowe analizy finansowe.

- Składowisko Wilczyniec, Gmina Płoty

Składowisko nieczynne. Ogólna powierzchnia wynosi 1,02 ha.

Rys. 6: Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych (ludność stała – sezonowa)

Źródło: dane Cechowego Związku Gmin R-XXI

6.5.2. Mogilniki

Najbardziej niebezpieczne substancje przez bardzo długi czas składowano w tzw. mogilnikach, najczęściej występujących w postaci uszczelnionych betonowych magazynów.

Mogilniki wykorzystywane do deponowania przeterminowanych środków ochrony roślin stanowią zdecydowaną większość tego typu obiektów w Polsce i najczęściej nie były one skonstruowane w sposób uniemożliwiający kontakt chemikaliów ze środowiskiem.

Mogilniki można podzielić na pięć kategorii ze względu na prawdopodobieństwo uwolnienia ich zawartości do środowiska z uwzględnieniem następujących kryteriów (na podstawie danych z 2003 r. Instytutu Ochrony Roślin, punktu kontaktowego Konwencji Sztokholmskiej):

- konstrukcji (dół ziemny, osłony betonowe, zbiorniki betonowe, stare obiekty wojskowe),
- lokalizacji względem głównych zbiorników wód podziemnych,
- zawartości (stan skupienia, pestycydy TZO, inne substancje niebezpieczne),
- wiedzy w zakresie skażeń gruntów w wyniku uwolnień (obiekt monitorowany).

Podział mogilników:

- Kategoria I - mogilniki w postaci dołów ziemnych bez izolacji wodnej lub wykładane folią z tworzywa sztucznego;
- Kategoria II - mogilniki zlokalizowane w sąsiedztwie ujęć wodnych, wód powierzchniowych, na

terenach podmokłych lub zagrożone zalewaniem;

- Kategoria III - mogilniki, inne niż kategoria I i II, przy których stwierdzono zanieczyszczenie gruntów i/lub wód podziemnych;
- Kategoria IV - mogilniki w bunkrach wojskowych, itp.
- Kategoria V - pozostałe mogilniki.

Obecnie, mniej więcej od 1999r., w poszczególnych województwach trwa systematyczna likwidacja mogilników na terenie naszego kraju, której zakończenie planowane jest na rok 2010. Pierwszy etap procesu na terenie województwa zachodniopomorskiego przeprowadzony został w latach 2001-2002. Zlikwidowanych zostało wówczas jedenaście mogilników stanowiących największe zagrożenie dla środowiska. Pozostałe 27 składowisk zlikwidowanych miało być w 2006 roku, lecz, ze względu na brak środków na realizację zadania, prace przerwano. List intencyjny w sprawie likwidacji pozostałych mogilników podpisany został w kwietniu 2009 roku.

W powiecie gryfickim zlokalizowane są obecnie następujące mogilniki:

- Brojce - kategoria V - obiekt punktu składowania opakowań po środkach ochrony roślin usytuowany jest w obrębie geodezyjnym m. Brojce gm. Brojce. Przedmiotowy punkt składowania opakowań po środkach ochrony roślin składa się z dziewięciu podziemnych studni betonowych wykonanych z kręgów o średnicy 1 m i głębokości 1,5 m w których zostały zmagazynowane opakowania po środkach ochrony roślin i nie zużyte przeterminowane środki ochrony roślin oraz betonowa płyta do zgniatania opakowań. Obiekt zlokalizowany na niewielkim wzniesieniu porośniętym krzakami na skraju lasu. Od strony wsi znajdują się pola uprawne. W odległości ok. 950 m od mogilnika położony jest staw. Brak drogijazdowej. Obiekt znajduje się w nieodpowiednim stanie technicznym. Teren mogilnika pozostaje nieoznakowany, istniejące ogrodzenie zostało zniszczone, na dwóch studniach betonowych zsunięto częściowo betonowe przykrycie pozostawiając studnie odkryte. Teren mogilnika pozostaje nieuporządkowany i zakrzaczony.
- Bądkowo (gmina Płoty) - kategoria V - obiekt punktu składowania opakowań po środkach ochrony roślin usytuowany jest w obrębie geodezyjnym Bądkowo gm. Płoty. Obiekt zlokalizowany jest na terenie równinnym zadrzewionym wśród pól uprawnych z dala od zabudowań. Obiekt został wygradzony siatką na słupkach drewnianych. Betonowe pokrywy zbiorników zarośnięte trawą, w części przykryte warstwą ziemi i słabo widoczne. W skład mogilnika wchodzi 30 zbiorników (studni z kręgów betonowych) o średnicy 1 m o głębokości 3 m oraz znajdujący się obok prostopadłościenny zbiornik betonowy.
- Gołańcz Pomorska (gmina Trzebiatów) - kategoria V - obiekt punktu składowania opakowań po środkach ochrony roślin usytuowany jest około 100 m od drogi Gołańcz-Kołobrzeg, na

równinnym terenie porośniętym kilkudziesięcioletnim, głównie sosnowym lasem. Składa się z około 19 zbiorników (studni z kręgów betonowych).

- Kołomąc (gmina Gryfice) - kategoria V - obiekt punktu składowania opakowań po środkach ochrony roślin usytuowany jest w obrębie geodezyjnym Kołomąc gm. Gryfice. Obiekt znajduje się na niewielkim wzniesieniu na terenie leśnym, w nieznaczonej odległości od wyrobiska piasku. W odległości ok. 500 m znajduje się ujęcie wody, a odległość od zabudowań wynosi ok. 500 m. Obiekt z trzech stron jest wydzielony siatką osadzoną na słupkach betonowych zbrojonych. Betonowe pokrywy zbiorników w części przykryte warstwą ziemi, zarośnięte trawą. W skład mogilnika wchodzi 17 zbiorników (studni z kręgów betonowych) o średnicy 1 m i głębokości 3 m.

W pierwszej fazie likwidacji mogilników zlokalizowanych na terenie województwa zachodniopomorskiego zlikwidowany został mogilnik w Karnicach. Odpady w nim umiejscowione zostały spakowane i wraz z substancjami z pozostałych zlikwidowanych składowisk, przewiezione do spalarni w Niemczech oraz Holandii.

6.5.3. Komunalne osady ściekowe

W powiecie gryfickim funkcjonuje 12 oczyszczalni ścieków. W związku z działalnością oczyszczalni powstają odpady takie jak skratki, piasek z piaskowników, komunalny osad ściekowy oraz tłuszcze. W trakcie kontroli ustalono, że oczyszczalnia posiada decyzję zezwalającą na wytwarzanie odpadów, wydaną przez Starostwo Powiatowe w Gryficach. Skratki przekazywane są do unieszkodliwienia, natomiast osady wraz z piaskiem są kompostowane. Po przeprowadzeniu procesu stabilizacji, osady przekazywane są rolnikom w celu zastosowania jako nawóz. Oczyszczalnia prowadzi wymagane analizy osadów oraz gleb, na których mają być stosowane.

Zmiany:

W roku 2001 gminy powiatu gryfickiego stworzyły wraz z okolicznymi samorządami Celowy Związek Gmin XXI działający w obszarze gospodarki odpadami. Wspólnie podjęto decyzje o zakończeniu eksploatacji części składowisk (Kusin, Dargosław, Wilczyniec). Zgodnie z założeniami odpady z większości gmin powiatu składowane mają być na terenie składowiska w Smoleńcu, jedynie odpady z gminy Płoty transportowane mają być na składowisko w Słajsinie na granicy powiatów łobeskiego i goleniowskiego.

Akty prawne dotyczące składowania odpadów:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jedn. Dz. U. 2007 Nr 39 poz. 251);
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jedn. Dz. U. 2005 Nr 236, poz. 2008 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jedn. Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (tekst jedn. Dz. U. 2007 nr 90 poz. 607);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach (Dz.U. 2009 nr 79 poz. 666).

6.6. Klimat akustyczny

Wśród zanieczyszczeń występujących w środowisku, hałas jest tym zanieczyszczeniem na które narażona jest największa liczba osób. Wraz z rozwojem cywilizacji następuje systematyczny wzrost hałasu w środowisku zurbanizowanym, ostatnio średnio o 2 dB na każdą dekadę. Klimat akustyczny środowiska kształtowany jest głównie poprzez układ urbanistyczno – komunikacyjny oraz przez przemysł. Do niedawna źródłem hałasu był głównie przemysł, obecnie do najbardziej uciążliwych źródeł hałasu w środowisku należy komunikacja. Właściwy klimat akustyczny jest elementem

środowiska, niezbędnym do sprawowania przez nie funkcji turystycznej i wypoczynkowo – sanatoryjnej.

Po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej zaczęły obowiązywać w kraju wspólnotowe przepisy prawne. Hałas w środowisku, na który narażeni są ludzie, reguluje Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z dnia 25 czerwca 2002 roku w sprawie oceny i zarządzania hałasem w środowisku 2002/49/WE. Powyższy dokument ma na celu wspólne dla wszystkich Państw Członkowskich unikanie, zapobieganie oraz zmniejszanie szkodliwych skutków narażenia ludzi na działanie hałasu.

Na terenie powiatu gryfickiego nie prowadzono badań hałasu komunikacyjnego, który zwłaszcza w okresie letnim jest bardzo dokuczliwy dla mieszkańców terenów przy głównych trasach komunikacyjnych. Prowadzono natomiast badania natężenie ruchu drogowego. Jest to o tyle istotne w kontekście ochrony środowiska, że intensywność ruchu drogowego umożliwia przybliżone określenie poziomu hałasu jak również poziomu zanieczyszczeń komunikacyjnych powstałych na danej trasie. Na tej podstawie można stwierdzić, że najintensywniejszym ruchem drogowym charakteryzują się następujące miejscowości znajdujące się na przecięciu istotnych szlaki komunikacyjnych:

- Płoty – droga nr 6, 108 i 109,
- Gryfice – droga nr 105, 109 i 110,
- Trzebiatów – droga nr 109,102,103,

Przy sporządzaniu map akustycznych powiatu punkty te powinny być w pierwszej kolejności objęte badaniami terenowymi.

6.7. Pole elektromagnetyczne

Pola elektromagnetyczne (PEM) to pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz. Pola te wytwarzają promieniowanie, które dzielimy w środowisku na naturalne i sztuczne.

Podstawą prawa krajowego w zakresie ochrony środowiska przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym jest ustawa Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z póź. zm.). Zgodnie z art. 121 ustawy Prawo ochrony środowiska (Poś) ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych poziomów lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszenie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Dopuszczalne poziomy PEM w celu ochrony ludności przed promieniowaniem elektromagnetycznym ustalone są w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku *w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz sposobu sprawdzania*

dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1182 i 1183).

Wpływ promieniowania elektromagnetycznego zależy od wysokości natężenia oraz częstotliwości, dlatego dopuszczalne wartości poziomów pól elektromagnetycznych dla terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz dla miejsc dostępnych dla ludności określone są w kolejnych pasmach częstotliwości i przedstawione w poniższych tabelach.

Tabela 25.:Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.

Parametr fizyczny Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego	Składowa elektryczna	Składowa magnetyczna	Gęstość mocy
1	2	3	4
50 Hz	1 kV/m	60 A/m	-

Źródło: WIOŚ Szczecin; Objaśnienia: 50 Hz – częstotliwość sieci elektroenergetycznej, podane w kolumnach 2 i 3 tabeli wartości graniczne parametrów fizycznych charakteryzujących oddziaływanie pól elektromagnetycznych odpowiadają wartościom skutecznym natężeń pól elektrycznych i magnetycznych.

Tabela 26.:Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w miejscach dostępnych dla ludności

Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego	Składowa elektryczna	Składowa magnetyczna	Gęstość mocy
1	2	3	4
0 Hz	10 kV/m	2 500 A/m	–
od 0 Hz do 0,5 Hz	–	2 500 A/m	–
od 0,5 Hz do 50 Hz	10 kV/m	60 A/m	–
od 0,05 kHz do 1 kHz	–	3/f A/m	–
od 0,001 MHz do 3 MHz	20 V/m	3 A/m	–
od 3 MHz do 300 MHz	7 V/m	–	–
od 300 MHz do 300 GHz	7 V/m	–	0,1 W/m ²

Źródło: WIOŚ Szczecin

Objaśnienia:

Podane w kolumnach 2 i 3 wartości graniczne parametrów fizycznych charakteryzujących oddziaływanie pól elektromagnetycznych

odpowiadają:

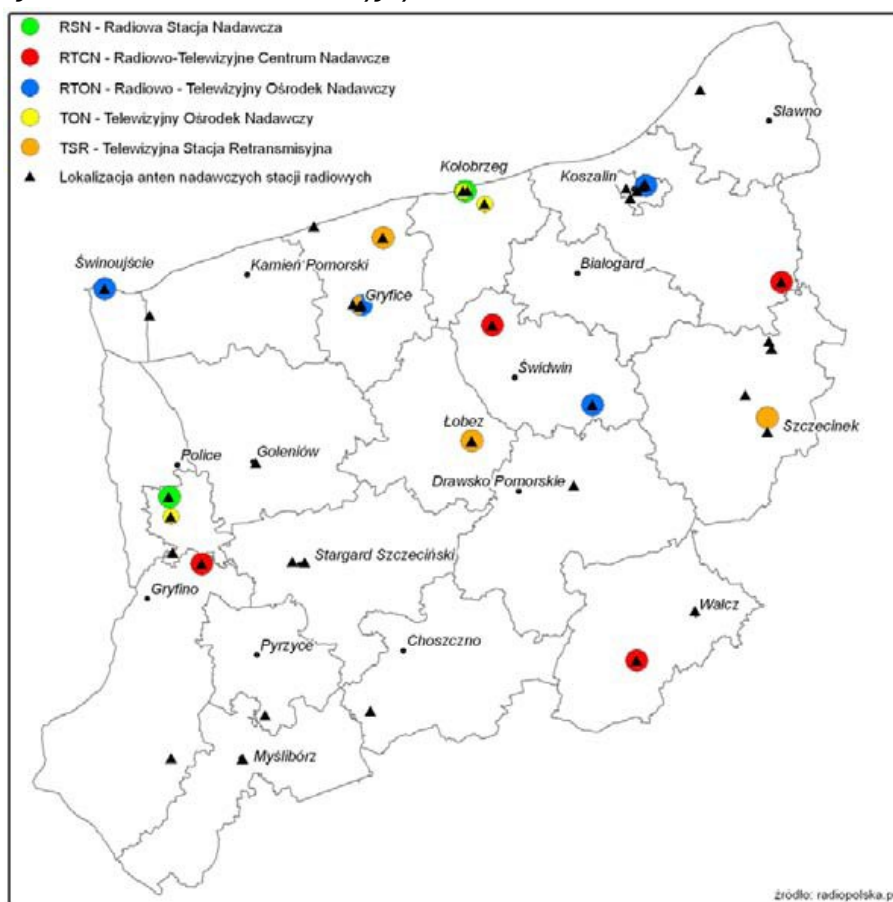
- wartościom skutecznym natężeń pól elektrycznych i magnetycznych o częstotliwości do 3 MHz, podanym z dokładnością do jednego miejsca znaczącego,
- wartościom skutecznym natężeń pól elektrycznych o częstotliwości od 3 MHz do 300 MHz, podanym z dokładnością do jednego miejsca znaczącego,

- wartości średniej gęstości mocy dla pól elektromagnetycznych o częstotliwości od 300 MHz do 300 GHz lub wartościom skutecznym dla pól elektrycznych o częstotliwościach z tego zakresu częstotliwości, podanej z dokładnością do jednego miejsca znaczącego po przecinku,
- f – częstotliwość w jednostkach podanych w kolumnie 1,
- 50 Hz – częstotliwość sieci elektroenergetycznej.

Kolejne źródła emitujące promieniowanie elektromagnetyczne to telewizyjne i radiowe stacje nadawcze oraz anteny radiowe. Lista nadajników radiowych i telewizyjnych na terenie powiatu Gryfickiego:

- RTON Gryfice *Trzyglowska* – Radio Zet (92,9 MHz), TVP3 Szczecin (207,25MHz)
- Gryfice *Zaleszczyce* – Radio Maryja (102,9 MHz)
- Gryfice *Kościół Wniebowzięcia NMP* – Radio VOX FM Gryfice (90,7 MHz)
- TSR Trzebiatów *ul. Wodna* – TVP3 Szczecin (183,25MHz)

Rys. 7: Lokalizacja obiektów radiokomunikacyjnych

Źródło: WIOŚ Szczecin

Jednak najbardziej rozpowszechnionymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego są nadajniki stacji bazowych telefonii komórkowych, pracujących w paśmie 900 MHz oraz 1800 MHz i wyższych częstotliwościach.

Ostatnie zmiany w ustawie Prawo ochrony środowiska zniosły obowiązek posiadania pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych, jednak wprowadzają obowiązek wykonania pomiarów pól elektromagnetycznych na prowadzących instalacje i użytkowników urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne (przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko). Pomiary należy przeprowadzić bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia i każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy urządzenia.

Na terenie powiatu gryfickiego znajdują się nadajniki telefonii komórkowej:

Gmina	Ilość nadajników
Brojce	3
Gryfice	5
Karnice	5
Płoty	2
Rewal	5
Trzebiatów	1

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie od 2005 roku prowadzi pomiary poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Do prowadzenia okresowych badań kontrolnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku zobowiązuje ustawa Prawo ochrony środowiska (POŚ). Zgodnie z art. 123 ustawy POŚ, oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Zgodnie z art. 124 ustawy POŚ prowadzony jest również rejestr terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych na terenach mieszkalnych lub przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową. Analiza wyników pomiarów monitoringowych wykonanych przez WIOŚ w Szczecinie wykazuje, że w latach 2006–2007 nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w powiecie gryfickim. Są one znacznie niższe od dopuszczalnych poziomów określonych w rozporządzeniu MŚ i nie powinny zagrażać środowisku i zdrowiu ludzi.

6.8. Powietrze atmosferyczne

Powiat gryficki charakteryzuje się niewielką ilością źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza. Z jego obszaru pochodzi zaledwie 0,065% emisji całkowitej zanieczyszczeń gazowych (SO₂, NO₂ i CO) oraz 0,73% zanieczyszczeń pyłowych województwa zachodniopomorskiego, z tego prawie 100% pochodzi z miasta Gryfice.

Ogółem w powiecie gryfickim, w 2006 roku, emisja zanieczyszczeń wyniosła:

- pyłowych – 31 Mg, powstałych w 100 % ze spalania paliw;
- gazowych – 26 217 Mg,

Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji:

- pyłowe – 38 Mg;
- gazowe – 55 Mg.

Zgodnie z oceną jakości powietrza przeprowadzaną przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska („Pięcioletnia ocena jakości powietrza w latach 2002-2006”, „Roczna ocena jakości powietrza dla województwa zachodniopomorskiego - raport za 2007 rok”, „Roczna ocena jakości powietrza dla województwa zachodniopomorskiego - raport za 2008 rok”) nie wykazano przekroczenia norm emisji większości substancji szkodliwych, pyłów i gazów na terenie powiatu. Wyjątkiem jest ozon, którego poziom jest podwyższony na terenie całego województwa (w raporcie na rok 2008 obszar województwa został zakwalifikowany do klasy D3 (klasyfikacja przeprowadzana jest na podstawie 8-godzinnego pomiaru poziomu ozonu, dopuszczalne jest 25-dniowe przekroczenie norm).

Na terenie powiatu istnieje niewielka ilość punktowych źródeł zanieczyszczeń, wynikająca z małej ilości dużych podmiotów gospodarczych oraz, w przypadku gmin Rewal i Trzebiatów, przynależności do pasa nadmorskiego zakaz prowadzenia działalności przemysłowej (poza podstawową spożywczą). Głównym przedsiębiorstwem zanieczyszczającym powietrze atmosferyczne jest obecnie „POOL-SPA” Sp. z o.o. Będący producentem wanien akrylowych. W roku 2001 przeprowadzona kontrola wykazała przekroczenie dopuszczalnej emisji styrenu, lecz karę odroczone ze względu na wybudowanie instalacji do jego absorpcji.

Rys. 8: Główne szlaki komunikacyjne na terenie powiatu gryfickiego.

Głównym źródłem zanieczyszczenia powiatu są szlaki komunikacyjne. Szczególnie uciążliwe są zanieczyszczenia gazowe powstające w trakcie spalania paliw przez pojazdy mechaniczne. Drugą grupę emisji komunikacyjnych stanowią pyły, powstające w wyniku tarcia i zużywania się elementów pojazdów. Główny ruch pojazdów skupia się na drodze krajowej nr 6, łączącej Szczecin i Gdańsk (Trasa europejska E28 z Berlina do Mińska). Na terytorium powiatu znajdują się również drogi wojewódzkie nr 102, 103, 105, 108, 109, 110 i 152. Emisja zanieczyszczeń związana ze szlakami komunikacyjnymi nasila się w sezonie rekreacyjnym, gdy wzrasta ruch na trasach prowadzących do miejscowości nadmorskich.

Ze względu na stosunkowo niski stopień urbanizacji obszaru powiatu oraz związany z tym poziom rozwoju infrastruktury gazowej, wiele budynków ocieplanych jest poprzez spalanie węgla kamiennego w lokalnych kotłowniach oraz indywidualnych paleniskach domowych wyposażonych w nieekonomiczne piece z rusztem stałym, spalające opał o niskiej jakości. Z tego też powodu w sezonie grzewczym gwałtownie wzrasta emisja pyłów i gazów do atmosfery. W ramach poprawy stanu środowiska w latach 2003/2004 na terenie miasta Gryfice wybudowana została ekologiczna kotłownia w której wykorzystano urządzenia kotłowe TROMATIC produkcji Przedsiębiorstwa Naukowo - Technicznego „CIBET” Sp. z o.o. z Warszawy, w których jako paliwo wykorzystywane są zrębki drewniane. Obecnie coraz częściej pojawiają się skargi okolicznych mieszkańców dotyczące emisji gryzącego dymu oraz sadzy z kominów kotłowni (Biuletyn informacyjny Biura Prasowego Ministerstwa Środowiska 04/2009).

Zmiany:

Od roku 2001 zmniejszyła się ilość emitowanych do atmosfery zanieczyszczeń na terenie powiatu gryfickiego. Wynika to z faktu, iż w 2008 roku zamknięta została cukrownia „Gryfice”, będąca jednym z większych zakładów produkcyjnych na terenie Gryfic. Przyczyniła się również do tego modernizacja przeprowadzona w zakładach „POOL-SPA” Sp. z o.o.. Zamknięta została spalarnia odpadów medycznych mieszcząca się na terenie Zachodniopomorskiego Szpitala Specjalistycznego w Gryficach, do której funkcjonowania Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska miał zastrzeżenia (nieprawidłowe przechowywanie odpadów przed spalaniem, przestarzała aparatura).

Pomiary zanieczyszczeń dla Województwa Zachodniopomorskiego przeprowadzane przez WIOŚ w Szczecinie nie wykazały w ciągu ostatnich ośmiu lat przekroczeń w zakresie zawartości w powietrzu: SO₂, NO, NO₂, CO oraz węglowodorów. Na terenie powiatu gryfickiego górny próg oszacowania przekroczył jedynie poziom O₃ – pomiar przeprowadzony został celem ochrony zdrowia oraz celem ochrony roślin. W obu przypadkach odnotowano przekroczenie dopuszczalnego poziomu.

Pomiary oraz ich zestawienie przygotowane zostały w oparciu o najnowsze przepisy dotyczące zanieczyszczenia powietrza oraz dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w powietrzu:

- ustawa z dnia 27.04.2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. – o zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 88, poz. 587) – wejście w życie w sierpniu 2007 r.;
- rozporządzenie MŚ z dnia 6.06.2002 r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. Nr 87, poz. 798);
- rozporządzenie MŚ z dnia 6.06.2002 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji (Dz. U. Nr 87, poz. 796);
- rozporządzenie MŚ z dnia 5.04.2006 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. Nr 63, poz. 445);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 marca 2008 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz.U. 2008 nr 52 poz. 310);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. 2008 nr 47 poz. 281).

6.9. Gleby

Monitoring gleb jest częścią Państwowego Monitoringu Środowiska koordynowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Na poziomie krajowym monitoring gleb obejmuje badania jakości gleb użytkowanych rolniczo, które wykonywane są przez Instytut Uprawy, Nawożenia i

Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach. Zgodnie z założeniami programu monitoringu badania właściwości gleb wykonywane są w cyklach co 5 lat, natomiast jeden, pełen cykl badawczy, obejmujący pobór prób, analizę oraz ocenę i zobrazowanie wyników badań, realizowany jest w okresie trzyletnim. W latach 2005–2007 wykonany został trzeci cykl badań jakości gleb. Poprzednie badania jakości gleb wykonano w latach 1995–1997 oraz w latach 2000–2002.

Krajowa sieć monitoringu gleb użytkowanych rolniczo na obszarze województwa zachodniopomorskiego obejmuje 9 punktów badawczych (profilu glebowych), w których oznaczanych jest około 40 parametrów fizykochemicznych, w tym zawartość: kadmu, miedzi, niklu, ołowiu i cynku oraz wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych WWA.

Jakość gleb na terenie powiatu gryfickiego jest przeciętna, z przewagą gleb III, IV, V klasy bonitacyjnej. Gleby te w większości wymagają poprawy ich właściwości, poprzez zwiększenie zawartości próchnicy i podniesienie wartości pH. Zawartość metali ciężkich w glebach użytkowanych rolniczo w powiecie odpowiada przeciętnej zawartości metali w glebach województwa zachodniopomorskiego i w Polsce. Nie stwierdzono terenów, które pod względem zawartości metali ciężkich kwalifikowałyby się do wyłączenia z produkcji rolnej. Użytki rolne na terenie powiatu to gleby bez zanieczyszczeń, o naturalnych zawartościach metali ciężkich, nadające się pod wszystkie uprawy ogrodnicze i rolnicze. Taka struktura gleb umożliwia prowadzenie dość intensywnej produkcji roślinnej i zwierzęcej w większości gospodarstw. Struktura agrarna jest w powiecie gryfickim dość korzystna, ponieważ większość gospodarstw zajmuje obszar w przedziale 10 – 60 ha. Większość gleb będących obecnie w rekach prywatnych właścicieli i spółek produkcyjnych należała wcześniej do Państwowych Gospodarstw Rolnych. Ze względu na walory turystyczne powiatu wskazany byłby na tym obszarze rozwój rolnictwa ekologicznego, które może być mechanizmem umożliwiającym rozwój agroturystyki.

6.10. Lasy

Na terenie powiatu gryfickiego występują lasy państwowe administrowane przez Nadleśnictwo Resko i Nadleśnictwo Gryfice oraz lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa. Według danych GUS z 2008r. powierzchnia gruntów leśnych ogółem na terenie powiatu gryfickiego w roku 2008 wynosiła 21041,79 ha, w tym lasy 20527,56 ha. Wśród ogólnej powierzchni lasów, lasy Skarbu Państwa zajmowały 20599,49 ha, lasy gminne 42 ha, lasy prywatne 390,3 ha, zalesienie gruntów nieleśnych – 95 ha, co dawało lesistość powiatu na poziomie 20,20 %, przy lesistości województwa 35%. Obecnie na terenie poszczególnych gmin powiatu gryfickiego grunty leśne niestanowiące własności Skarbu Państwa stanowią:

- gmina Brojce – 49,41 ha
- gmina Gryfice – 105,4 ha
- gmina Karnice – 59 ha

- gmina Płoty – 60,1 ha
- gmina Rewal – 18,8 ha
- gmina Trzebiatów – 97,6 ha

Łączna powierzchnia tych lasów wynosi 390,3 ha.

Las spełnia różnorodne funkcje, zarówno w sposób naturalny jak i poprzez umiejętną gospodarkę człowieka, wykorzystującego przyrodę dla swych potrzeb. Można wymienić dwie podstawowe funkcje lasów:

- funkcje produkcyjne (gospodarcze) – polegające na pozyskiwaniu drewna z zachowaniem odnawialności, pozyskiwaniu nieдрzewnych użytków z lasu, prowadzeniu gospodarki łowieckiej, rozwijaniu turystyki,
- funkcje ekologiczne (ochronne) – zapewniające stabilizację obiegu wody w przyrodzie, kształtowanie klimatu, stabilizację składu atmosfery i jej oczyszczanie, przeciwdziałanie powodziom, lawinom, ochrona gleb przed erozją i stepowaniem, tworzenie warunków do zachowania potencjału biologicznego wielkiej liczby gatunków, zapewnienie lepszych warunków zdrowia i życia ludzi,
- Społeczne – mające na celu kształtowanie warunków zdrowotnych i rekreacyjnych, wzbogacanie rynku pracy, tworzenie różnorodnych form użytkowania lasu przez społeczność lokalną, zagospodarowanie terenów zdegradowanych i gleb marginalnych.

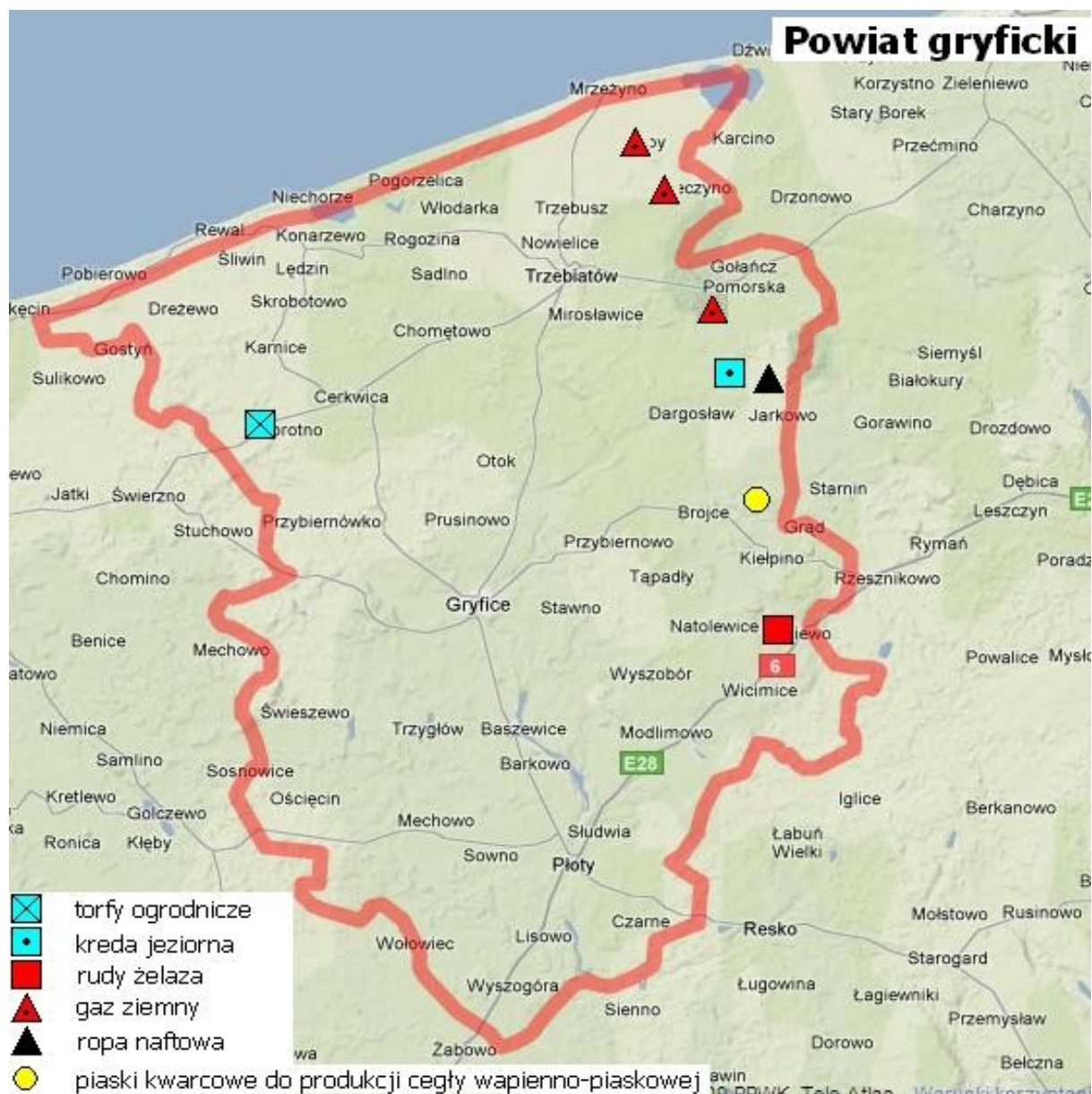
Spełniając różnorodne funkcje, lasy mają istotne znaczenie gospodarcze i społeczne, są kluczowym elementem bezpieczeństwa ekologicznego kraju i stanowią o tym, że polityka i gospodarka leśna zyskują rangę strategiczną. Dominujący udział Skarbu Państwa w strukturze własności leśnej stwarza szczególnie przychylne warunki do realizacji ekologicznych i społecznych funkcji lasów, które zostały określone jako priorytetowe w formowaniu polityki leśnej państwa. Z uwagi na te właśnie funkcje transformacja systemu gospodarczego kraju nie osłabi leśnictwa państwowego, ale otworzy warunki do jego rozwoju racjonalizując aspekty produkcyjne, a eliminując niebezpieczeństwo podporządkowania wielkości podaży drewna przemysłom drzewnym.

Zmiany:

Zmianie uległa zarówno powierzchnia gruntów leśnych jak i powierzchnia samych lasów. W gminach: Brojce, Karnice, Płoty oraz Trzebiatów powierzchnia lasów wzrosła. Największy wzrost zanotowano w gminie Trzebiatów, na skutek zalesiania.

6.11. Złoża kopalin

Rys. 9: Złoża kopalin na terenie powiatu gryfickiego

Gaz ziemny i ropa naftowa

Na terenie powiatu gryfickiego przeprowadzane były analizy i odwierty mające na celu zlokalizowanie złóż gazu ziemnego oraz ropy naftowej, które mogłyby być wykorzystywane w energetyce. Od roku 1999 Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. ma w planach ubieganie się o koncesję na poszukiwanie i rozpoznanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego w rejonie „Gryfice”. Rejon ten, m.in. obejmuje centralną i wschodnią część gminy Gryfice. Dotychczasowe poszukiwania nie przyniosły jednak spodziewanych rezultatów, czyli nie udało się odkryć w czasie odwiertów bitumitów o przemysłowej wartości.

Surowce czwartorzędowe

Najpowszechniej na obszarze powiatu reprezentowane są surowce czwartorzędowe, m.in. surowce ceramiki budowlanej (gliny i iły), kruszywo (piaski i żwiry) oraz surowce organogeniczne (torfy i gytie). Dotychczas udokumentowano następujące złoża:

- złoża kruszywa naturalnego „Rzęskowo” - posiada dokumentację geologiczną i zatwierdzenie zasobów w kat. C2. Powierzchnia złoża wynosi 12,2 ha i jest ono położone po obydwu stronach szosy Gryfice – Rewal, na wysokości wsi Rzęskowo. Zasoby bilansowe kruszywa wynoszą 682,5 tys. m³ i pozabilansowe 271,7 tys. m³. Eksploatacja prowadzona była w północnej części złoża (na styku z obszarem leśnym i terenem wojskowym). Wyrobisko posiada powierzchnię około 6 ha, w tym eksploatacja prowadzona jest na powierzchni około 2,5 ha.
- w rejonie Baszewic - na wysokości przejazdu kolejowego. Wyrobisko ma powierzchnię około 2 ha i głębokość do 5 m (w dnie woda stojąca). W profilu pod 2-metrową pokrywą glin zwałowych występują fluwioglacjalne piaski i żwiry. Eksploatacja zamknięta - teren nieuporządkowany, powoli zamieniany na dzikie wysypisko przez niekontrolowany wywóz odpadów;
- rejon Gardomina - okresowo eksploatowane wyrobisko po lewej stronie szosy przed mostem na Gardominie, na południowym skłonie wysoczyzny. Dawne wyrobisko bezpośrednio przy rzece, nowe - z dorywczą eksploatacją piasku i żwiru wciną się w wysoczyznę (ku północnemu-wschodowi). Powierzchnia wyrobiska wynosi 1 ha, głębokość wyrobiska - do 6 m. W dnie gromadzi się odpady i sterty zużytych opon z ciągników;
- rejon Brodniki, wyrobisko położone na północny - zachód od wioski, w obrębie pagóra, na wododziale dwu cieków uchodzących do Regi. Wyrobisko posiada powierzchnię około 3 ha i głębokość do 7 m. W dnie częściowo (w wykopach) znajduje się woda stojąca. Złoża w 80% jest wyeksploatowane, a wyrobisko przeznaczone do rekultywacji leśnej;
- rejon Świeszewo:
 - na północ od wioski, w brzeżnej partii wysoczyzny znajduje się okresowo eksploatowane wyrobisko piasku i żwiru niskiej jakości. Powierzchnia w granicach 2 ha, głębokość wyrobiska do 5 m. Dno wyrobiska jest suche, zajęte przez nie urządzone wysypisko odpadów. Wyrobisko wstępnie kwalifikuje się po wyeksploatowaniu kruszywa (strefa perspektywiczna), na urządzenie wysypiska wiejskiego;
 - około 5 km na południowy od wioski, przy drodze polnej do Jasiela, w odległości 200 m od skraju lasu, znajduje się wyrobisko z czynną eksploatacją piasków i żwirów. Obiekt przedstawia się w sposób świadczący o braku jakiegokolwiek nadzoru nad eksploatacją. Powierzchnia rozczłonkowanego wyrobiska (bez ustalonego frontu eksploatacji) wynosi 1,5 ha, a jego głębokość waha się od 1 do 4 m. W dnie wyrobiska - woda stojąca. Prowadzenie dalszej eksploatacji kruszywa wymaga opracowania dokumentacji złoża i uzyskania koncesji

eksploatacyjnej;

- rejon Grądy - wyrobisko obecnie bez eksploatacji, niezrekultywowane. Powierzchnia około 1 ha, głębokość do 4 m. Na ścianach wyrobiska gliny o miąższości do 4 m, poniżej drobne piaski wodno lodowcowe. Obiekt wymagający prac rekultywacyjnych - kierunek leśny;
- rejon Niedźwiedzisk, gdzie około 1 km na południe od wioski, po prawej stronie szosy, na południowo-wschodnim zboczu pagórka kemowego, znajduje się niewielkie wyrobisko piasków, o powierzchni 0,3 ha. Wysokość ściany eksploatacyjnej sięga 7 m. Eksploatacja okresowa dla potrzeb lokalnych. Na obrzeżu wyrobiska, po stronie południowej, znajduje się nieurządzone wysypisko odpadów i wylewisko gnojowicy. Obiekt do rekultywacji leśnej;
- w rejonie Niekładza, na północ od wioski, przy drodze do Prusinowa, projektowano wykonanie dokumentacji geologicznej złoża glin dla ceramiki budowlanej (wg zwiadu geologicznego teren określono jako perspektywiczny;
- Kopalnie kruszywa naturalnego na terenie powiatu:
 - m. Janowo, gm. Karnice – eksploatowane;
 - m. Słudwia, gm. Płoty – eksploatowane (właściciel P.H. "WĘGLOBUD" Szczecin).

6.12. Formy ochrony przyrody

Podstawą działań na rzecz ochrony przyrody jest Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 92, poz. 880) z późniejszymi zmianami. Na terenie powiatu występują wszystkie nizinne typy siedliskowe lasu. Tak duże zróżnicowanie przyrodnicze stwarza wielu gatunkom roślin i zwierząt doskonałe warunki bytowania, dzięki czemu w obszarach leśnych spotkać można wiele rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt, wśród nich m.in.:

- orzeł bielik,
- bocian czarny,
- orlik krzykliwy,
- kania ruda.

Spośród przedstawicieli fauny można natknąć się na:

- skrzyp olbrzymi (jedno z nielicznych stanowisk tego gatunku w woj. zachodniopomorskim),
- skrzyp zimowy,
- wrzosiec bagienny,
- widłak goździsty,
- widłak jałowcowaty,
- bazynę czarną,
- wiciokrzew pomorski,
- bagno zwyczajne,

- konwalię majową,
- przyłuszczkę pospolitą,
- żurawinę błotną,
- żurawinę drobnolistkową.

Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski

Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski został zakwalifikowany jako specjalny obszar ochrony siedlisk w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 i obejmuje najlepiej zachowany fragment zróżnicowanego geomorfologicznie wybrzeża Bałtyku: brzegi klifowe, wydmy, mierzeje odcinające jeziora przymorskie oraz płytkie ujścia rzek. Charakterystycznym elementem pasa brzegowego są jeziora lagunowe, oddzielone od morza wąskim pasem lądu: są to jeziora Resko Przymorskie i Liwia Łuża. Pełnią one ważną rolę jako ostoje ptaków o powierzchni 18017.7 ha, położonym w województwie zachodniopomorskim. Miastami położonymi najbliżej tego obszaru, od których wzięła nazwę ostoji są Kołobrzeg i Trzebiatów.

Typowo wykształcony układ pasowy biotopów obejmuje pas wód przybrzeżnych, plażę, inicjalne stadia wydm białych, wydmy szare z roślinnością niską, wydmy ustabilizowane porośnięte borami bażynowymi oraz zagłębienia międzywydmy z mokradłami (w tym stadia inicjalne mszarów). Od południa obszar ostoi zamknięty jest rozległym, pasmowym obniżeniem Pradoliny Bałtyckiej, w dużym stopniu wypełnionej pokładami torfów niskich, w większości odwodnionych w przeszłości i wykorzystywanych jako użytki zielone. Obszar pradoliny przecięty jest siecią kanałów oraz mniej lub bardziej naturalnych cieków. Obecnie duży procent powierzchni pradoliny nie jest użytkowany rolniczo, a w wyniku degradacji urządzeń hydrotechnicznych występuje miejscowe zabagnienie terenu i okresowe zalewanie, w tym wodami słonawymi.

Ostoją odznacza się wysokim stopniem reprezentatywności siedlisk, typowych dla południowego wybrzeża Morza Bałtyckiego. Głównym walorem obszaru jest bardzo dobry stan zachowania typowych biotopów tworzących pas nadmorski, w szczególności kompleksu wybrzeża akumulacyjnego z borami bażynowymi. W obrębie ostoi występuje szereg skupień roślinności halofilnej.

Na obszarze tym stwierdzono 17 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej oraz dodatkowo 3 ważne siedliska nie wymienione w tym załączniku:

- laguny
- lasy mieszane na wydmach nadmorskich
- lasy łąkowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe
- nadmorskie wydmy szare
- nadmorskie wydmy białe
- bagienne solniska nadmorskie
- klify na wybrzeżu Bałtyku

- inicjalne stadia nadmorskich wydm białych
- grąd subatlantycki
- torfowiska wysokie zdegradowane lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji
- bory i lasy bagienne
- kidzina na brzegu morskim
- wilgotne zagłębienia międzywydmowe
- starorzecza i inne naturalne, eutroficzne zbiorniki wodne
- wilgotne wrzosowiska z wrzoścem bagiennym
- żyzne buczyny
- płytkie ujścia rzek
- nadmorski sosnowy bór bażynowy
- olsy i zarośla łożowe
- szuwary wielkoturzycowe

Obszar Trzebiatowsko – Kołobrzeskiego Pasa nadmorskiego jest szczególnie cenną ostoją ptaków, występuje tu około 27 różnych gatunków ptaków. Swoją ostoje mają tu m.in.: wodniczka, zimorodek, orlik krzykliwy, sowa błotna, bąk, bernikla białolica, bocian biały, bocian czarny, błotniak stawowy, błotniak zbożowy, błotniak łąkowy, derkacz, nur czarnoszyi, żuraw, bielik, dzierzba gąsiorek, mewa czarnogłowa, mewa mała, rybołów, batalion, siewka złota, perkoz rogaty, kropiatka, rybitwa białoczelna, rybitwa czubata, jarzębatka, brodziec leśny.

Występuje tutaj również kilka gatunków ptaków regularnie migrujących, są to min.: rożeniec, świstun, gęś białoczelna, gęś gęgawa, gęś zbożowa, gągoł, piaskowiec, biegus zmienny, szlachar, edredon oraz czajka.

Na terenie ostoi żyje również kilka interesujących gatunków ssaków: foka szara, morświn, wydra, łos, sarna, jelen, kuna leśna, kuna domowa, borsuk, łasica, badylarka, jeż europejski, rzęsorek rzeczek, ryjówka aksamitna, ryjówka malutka, tchórz, zajęc szarak oraz borowiec wielki.

Rezerwat przyrody "Wrzosowisko Sowno"

- rezerwat florystyczny
- powierzchnia 39,27 ha
- utworzony 21 lipca 1977
- województwo zachodniopomorskie
- powiat gryficki
- gmina Płoty
- Celem ochrony jest zachowanie zróżnicowanej roślinności torfowiska przejściowego w niecce postglacjalnej oraz złoża torfu wytworzonego w długotrwałym procesie łądowienia zbiornika wodnego. Cenne wrzosowiska, mszary i mechowiska z bogatą florą, m.in. z wrzoścem

bagiennym (*Erica tetralix*) i turzycą pchlą (*Carex pulicaris*) oraz fauną.

Rezerwat przyrody "Jezioro Liwia Łuża"

- rezerwat faunistyczny
- powierzchnia 239,68 ha
- utworzony 8 lipca 1959
- województwo zachodniopomorskie
- powiat gryficki
- gmina Rewal
- Celem ochrony jest zachowanie ekosystemu płytkiego lagunowego jeziora wraz z różnorodnością siedlisk kształtowanych pod jego wpływem w warunkach zmiennego oddziaływania wód Bałtyku oraz siedlisk rzadkich gatunków roślin szczególnie słonolubnych i biotopów ptaków wodno-błotnych. Ochroną ścisłą jest objęte 162,52 ha wód przybrzeżnych, powierzchni jeziora z największą ilością "wysp" z szuwarów oczeretowych, z olsami i szuwarami trzcinowymi. Pozostała część rezerwatu podlega ochronie czynnej (11,97 ha) oraz ochronie krajobrazowej (65,19 ha).
- W ostoi ptaków[2] gniazduje m.in.: perkoz dwuczuby (*Podiceps cristatus* - 30 par), łabędź niemy (*Cygnus olor* - 5 par), gęgawa (*Anser anser* - 20-25 par), błotniak stawowy (*Circus aeruginosus* - 2-3 pary), żuraw (*Grus grus* - 1 para), krwawodziób (*Tringa totanus* - 2 pary), śmieszka (*Larus ridibundus* - 300 par), mewa srebrzysta (*Larus argentatus* - 4-6 par), rybitwa zwyczajna (*Sterna hirundo* - 3-4 pary), wąsatka (*Panurus biarmicus* - 1 para), srokosz (*Lanius excubitor* - 1 para). W czasie wiosenno-jesiennych wędrówek przebywają tu m.in.: gęś zbożowa (*Anser fabalis*) i gęś białoczelna (*Anser albifrons*) - 600 osobników, świstun (*Anas penelope*), krakwa (*Anas strepera*), rożeniec (*Anas acuta*). W ostoi ma swoje pierzowisko gęgawa (*Anser anser*) - około 100 osobników.

Rezerwat przyrody "Roby"

- rezerwat florystyczny
- powierzchnia 84,40 ha
- utworzony 27 września 2007
- województwo zachodniopomorskie
- powiat gryficki
- gmina Trzebiatów
- Celem ochrony jest zachowanie stanowisk roślin naczyniowych i zarodnikowych, w szczególności wrzośca bagiennego (*Erica tetralix*), woskownicy europejskiej (*Myrica gale*), rzadkich gatunków torfowców oraz renaturalizacja torfowiska wysokiego typu bałtyckiego.

Zespoły Przyrodniczo – Krajobrazowe:

- "Dolina Regi"
 - obejmuje bardzo zróżnicowane ekosystemy w dolinie rzeki Regi i w strefie krawędziowej doliny na całej jej długości, na obszarze gminy Gryfice: zbiornik retencyjny Rejowice, ujściowy odcinek Gardominki z doliną Miedzny, wzgórze Wiatrogóra, kompleksy leśne wzdłuż doliny, park miejski i leśny oraz przyrodne zabytki kultury materialnej nad Regą w Gryficach, wsie Dziadowo, Skalin i Borzęcin. Rega płynie w wąskiej dolinie, lokalnie o stromych skarpach.
 - Dolina Regi jest drogą migracji kilku gatunków ryb szlachetnych na tarliska, szlakiem migracji oraz miejscem bytowania wielu innych gatunków fauny, w tym również chronionych strefowo, jest także stanowiskiem wielu cennych rzadkich gatunków flory - jest ważnym korytarzem ekologicznym o ponadregionalnym znaczeniu.
- "Trzęsacz"
 - zespół obejmuje fragment intensywnie abradowanego brzegu klifowego ze stanowiskiem dokumentacyjnym przyrody nieożywionej, wraz z pasem plaży do linii brzegowej oraz ruiną kościoła i fragmentem cmentarza przykościelnego, odcinek wybrzeża do drogi Trzęsacz-Rewal zawierający otwarte pasmo widokowe na morze.
- "Niechorze"
 - z pasem linii brzegowej oraz teren wysoczyzny do drogi Śliwin- Niechorze. Szczególną atrakcją zespołu jest latarnia morska wybudowana w 1870 roku na koronie klifu na wysokości 21 m n. p. m. Stok klifu u podnóża latarni jest chroniony opaską betonową z zespołem ostróg. Latarnia jest dominantą architektoniczną wyróżniającą się w krajobrazie nadmorskim i stanowi trwały pomnik historii i techniki.
- "Kanał Liwia Łuża"
 - zespół obejmuje kanał Liwia Łuża przecinający mierzeję łącząc jezioro Liwia Łuża z morzem, wąski pas nadbrzeżny po obu stronach kanału na północ od linii kolejki wąskotorowej oraz strefę plaży z fragmentami wałów wydmowych przy wejściu kanału do morza.
 - Obszar ten charakteryzuje się specyficzną zmiennością krajobrazu pozostającego pod wpływem zachodzących współcześnie procesów geomorfologiczno -hydrologicznych związanych z okresową wymianą wód pomiędzy jeziorem a morzem. Widocznymi skutkami tej naturogenicznego działania przyrody jest przepływ wody w kanale od lub do morza, tworzenie się stożka delty wstecznej usypywanej na obszarze rezerwatu przy wyjściu kanału z jeziora, przemieszczanie się lub zasypywanie wejścia kanału do morza i usypywanie okresowych, nietrwałych stożków napływowych w strefie plaży.

- "Bielikowe Wydmy"
 - zespół obejmuje kilka charakterystycznych pagórów wydm śródlądowych znajdujących się w kompleksie leśnym „Liwski Las” we wschodniej części gminy pomiędzy morzem a pradoliną przymorską. Najwyższy szczyt osiąga 35 m n. p. m., grupa niższych pagórów liczy 25 – 30 m n. p. m. (Sowia Góra 28 m n. p. m.). Na wierzchołkach i stokach niektórych pagórów znajdują się polany stanowiące atrakcyjne punkty widokowe na rozległą panoramę doliny Regi i miasto Trzebiatów oraz morze.

Na terenie powiatu znajdują się ponad 80 pomników przyrody oraz drzewa o charakterze pomnikowym, zlokalizowane m.in. w parkach miejskich, zespołach zabytkowo-parkowych.

Zmiany:

W roku 2004 zatwierdzony został do ochrony, w ramach programu Natura 2000, obszar Trzebiatowsko-Kołobrzесьkiego Pasa Nadmorskiego. Natomiast w 2007 roku, zgodnie z rozporządzeniem Wojewody Zachodniopomorskiego utworzony został florystyczny Rezerwat Przyrody „Roby”.

6.13. Obszary Natura 2000

Natura 2000 jest programem mającym na celu utworzenie w krajach Unii Europejskiej wspólnego systemu obszarów objętych ochroną przyrody. Powstał on na podstawie dwóch unijnych dyrektyw: Dyrektywy Ptasiej (Dyrektywa EWG 79/409/EWG z 2 kwietnia 1979 o ochronie dziko żyjących ptaków z załącznikiem nr 1 - listą 182 gatunków ptaków, które powinny być chronione przede wszystkim poprzez ochronę siedlisk) oraz Dyrektywy Siedliskowej (Dyrektywa 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory).

Cele Dyrektywy Ptasiej:

- ochrona przed wyginięciem wszystkich istniejących współcześnie populacji ptaków występujących w stanie dzikim w UE
- prawne uregulowanie handlu i odłowu ptaków
- przeciwdziałanie pewnym metodom ich odłowu i zabijania.

Cele Dyrektywy Siedliskowej:

- dyrektywa wskazuje "ważne w skali europejskiej" gatunki roślin i zwierząt oraz typy siedlisk przyrodniczych:
- dla których państwa członkowskie zobowiązane są powołać obszary ich ochrony (obszary Natura 2000);

- które państwa członkowskie zobowiązane są chronić przez ścisłą ochronę gatunkową;
- które są przedmiotem zainteresowania Unii podlegając gospodarczemu użytkowaniu, które jednak może wymagać kontroli.
- dyrektywa jest wiążąca dla wszystkich państw Unii Europejskiej, które muszą wprowadzić jej postanowienia do prawa krajowego.

Poprzez wspólne działanie na rzecz zachowania dziedzictwa przyrodniczego w oparciu o jednolite prawo Unia ma nadzieję zoptymalizować koszty i spotęgować pozytywne efekty owego działania, jak również ułatwić współpracę instytucji zajmujących się ochroną przyrody.

Polska zobowiązała się do wyznaczenia na swoim terytorium sieci Natura 2000 w Traktacie ateńskim z 16 kwietnia 2003 r., stanowiącym podstawę prawną przystąpienia Polski i dziewięciu innych krajów europejskich do Unii Europejskiej. Przepisy unijne stanowiące podstawę dla tworzenia sieci Natura 2000 zostały wprowadzone do polskiego prawa wraz z opublikowaniem ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880, z późn. zm.). Do końca 2008 r. Rząd Polski wyznaczył w drodze rozporządzenia 141 obszary specjalnej ochrony ptaków oraz wysłał do Komisji Europejskiej 364 propozycje specjalnych obszarów ochrony siedlisk (stan na 2008 roku). Komisja Europejska decyzjami z listopada 2007, stycznia 2008 i grudnia 2008 zatwierdziła te obszary jako Obszary Mające Znaczenie dla Wspólnoty, w wyniku czego stały się one "pełnoprawnymi" obszarami Natura 2000.

Zadanie i cel rangi europejskiej powinno łatwiej uzyskać powszechną akceptację społeczną, tym bardziej że poszczególne kraje członkowskie są zobowiązane do zachowania na obszarach wchodzących w skład sieci Natura 2000 walorów chronionych w stanie nie pogorszonym, co wcale nie musi wykluczać ich gospodarczego wykorzystania.

Obszary Specjalnej Ochrony Natura 2000 oraz Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk znajdujące się na terenie powiatu gryfickiego:

- Zatoka Pomorska (PLB990003);
- Wybrzeże Trzebiatowskie (PLB320010);
- Trzebiatowsko-Kołoobrzeski Pas Nadmorski (PLH320017);
- Ostoja na Zatoce Pomorskiej (PLH990002);
- Dorzecze Regi
- Rybokarckie Buczyny
- Dąbrowy Łukęcińskie

Trzebiatowsko - Kołobrzeski Pas Nadmorski PLH320017

Ostoja obejmuje najlepiej zachowany fragment zróżnicowanego geomorfologicznie wybrzeża Bałtyku: brzegi klifowe (aktywne - erodujące i ustabilizowane z zaroślami), wydmy, mierzeje odcinające lagunowe jeziora przymorskie, płytkie ujścia rzek. Typowo wykształcony układ pasowy biotopów obejmuje pas wód przybrzeżnych, plażę z ugrupowaniami organizmów psammofilnych oraz pasami kidziny, inicjalne stadia wydmy białych, wydmy szare z roślinnością niską (ugrupowania porostów, psammofilne zbiorowiska trawiaste z okazami mikołajka nadmorskiego, zakrzewienia, stadia inicjalne boru bażynowego), wydmy ustabilizowane porośnięte borami bażynowymi (najlepiej zachowane w regionie fragmenty tych borów między Mrzeżynem a Pogorzelićą z bogatymi populacjami gatunków charakterystycznych), zagłębienia międzywydmy z mokradłami (w tym stadia inicjalne mszarów). W mezotroficznych lasach mieszanych na podłożu piaszczystym (Betulo-Quercetum) występuje charakterystyczny wiciokrzew pomorski. Na zapleczu pasa wydmy kompleksy lasów bagiennych i łągowych częściowo na podłożu torfowym: wokół jeziora Liwia Łuża, między Włodarką a Mrzeżynem, na południowy zachód od Dźwiżyna i SW od Kołobrzegu. Wyniesienia moreny dennej, w pasie brzegowym pokryte są głównie lasami mieszanymi z wiciokrzewem pomorskim. Charakterystycznym elementem pasa brzegowego są jeziora lagunowe, oddzielone od morza wąskim pasem mierzei: Resko Przymorskie i Liwia Łuża. Pełnią ważną rolę jako ostoje ptaków, obfitują także w cenne gatunki flory.

Od południa obszar Ostoi zamknięty jest rozległym, pasmowym obniżeniem Pradoliny Bałtyckiej, w dużym stopniu wypełnionej pokładami torfów niskich, w większości odwodnionych w przeszłości i wykorzystywanych jako użytki zielone. Obszar pradoliny przecięty jest siecią kanałów oraz mniej lub bardziej naturalnych cieków (m. in. Rega, Stara Rega, Parsęta, Czarwonka). W ich korytach, starorzeczach oraz na brzegach rozwijają się zbiorowiska roślin wodnych z udziałem halofitów. Obecnie duży procent powierzchni pradoliny nie jest użytkowany rolniczo. Na obrzeżach pradoliny obserwuje się rozwój zarośli z udziałem woskownicy europejskiej. W wyniku degradacji urządzeń hydrotechnicznych występuje miejscowe zabagnienie terenu i okresowe zalewanie, w tym wodami słonawymi.

Ostoja odznacza się wysokim stopniem reprezentatywności siedlisk, typowych dla południowego wybrzeża Morza Bałtyckiego. Głównym walorem obszaru jest bardzo dobry stan zachowania typowych biotopów tworzących pas nadmorski, w szczególności kompleksu wybrzeża akumulacyjnego z borami bażynowymi. W obrębie ostoi występuje szereg skupień roślinności halofilnej. Obszar słonorośli na zapleczu pasa wydmy na północ od Włodarki należy do najbardziej rozległych ekosystemów tego typu w Polsce. Duże populacje tworzą tu: sit Gerarda, aster solny, świbka morska, babka nadmorska, mlecznik nadmorski. Liczne mniejsze skupienia, związane z wysiękami solanki, występują m. in. koło Kołobrzegu.

Rozległe mszarne torfowiska typu bałtyckiego rozwinęły się w pasie nadmorskim ze

względu na korzystne warunki klimatyczne. W przeszłości częściowo odwodnione, obecnie reprezentują mozaikę zbiorowisk naturalnych i stadiów regeneracyjnych. Na powierzchni rozległego torfowiska "Roby" występuje m. in. rzadki mszarnik wrzoścowy, zbiorowiska mszarów i borów bagiennych z bogatymi populacjami cennych roślin torfowiskowych. Łącznie stwierdzono tu 22 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Bogata lista gatunków roślin naczyniowych (ponad 1000 gatunków) zawiera dużą liczbę taksonów roślin chronionych, zagrożonych i rzadkich (136 gatunków) w tym 42 gatunki chronione, 3 uwzględnione w Czerwonej Księdze Roślin Polski, 57 gatunków zagrożonych na Pomorzu i w Wielkopolsce. Stwierdzono tu także 16 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy. Następnym kilka gatunków zwierząt z tego załącznika może tu występować.

Ostoja na Zatoce Pomorskiej PLH990002

Zatoka Pomorska to akwen o dużym zróżnicowaniu dna morskiego, od piaszczystych ławic, po rozległe żwirowiska i głazowiska. Centralną część Zatoki Pomorskiej zajmuje duże wypłylenie zwane Ławicą Odrzańską.

Kluczowy obszar dla ochrony siedliska 1110 oraz teren regularnych obserwacji morświna. Obszar ważny dla bałtyckiej populacji parposza.

Ważna ostoja ptaków o randze międzynarodowej E82.

Zatoka Pomorska PLB990003

Zatoka Pomorska to akwen o dużym zróżnicowaniu dna morskiego (od piaszczystych ławic, po rozległe żwirowiska i głazowiska. Centralną część Zat. Pomorskiej zajmuje duże wypłylenie zwane Ławicą Odrzańską.

Występują co najmniej 3 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. W okresie wędrówek i w okresie zimy występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C2 i C3) następujących gatunków: perkoz dwuczuby, perkoz rdzawoszyi, perkoz rogaty, bielaczek, lodówka, markaczka, nurnik, tracz długodzioby i uhla; w stosunkowo wysokich liczebnościach (C7) występują: nur czarnoszyi i nur rdzawoszyi.. ptaki wodno-błotne występują w koncentracjach powyżej 20000 osobników (C4) - zimą powyżej 100 000 osobników.

Wybrzeże Trzebiatowskie PLB320010

Teren rozciąga się między miejscowościami Kamień Pomorski i Dźwirzyno. Ostoję stanowią rozległe łąki, dawniej intensywnie koszone i wypasane, ale od kilkunastu lat prawie nie użytkowane. W zachodniej części teren jest często zalewany przez wody Świńca i Niemicy. Znaczną powierzchnię porasta trzcina i łoża, a zaniedbany system odwadniający powoduje dłuższe utrzymywanie się rozlewisk. Na terenie ostoi znajdują się dwa jeziora przymorskie - Liwia Łuża i Resko Przymorskie oraz tzw. Bagno Pogorzelićkie. W granicach obszaru znajdują się ostoje krajowe: Doliny Świńca i Niemicy K02 i Jezioro Liwia Łuża K03.

W ostoi występuje co najmniej 25 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 5 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków: błotniak łąkowy, błotniak zbożowy (PCK), kania ruda (PCK), rybołów (PCK), sowa błotna (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występują bocian biały, derkacz i wodniczka (PCK). Latem na obszarze pierzą się gęgawy w ilości 100-350 osobników (C3).

6.14. Energia odnawialna

Wzrasta wykorzystanie niekonwencjonalnych źródeł energii. Jedynym alternatywnym źródłem energii w sposób istotny wykorzystywanym na terenie powiatu jest energia pochodząca z elektrowni wodnych, których moc razem sięga 3,5 MVA.

Na terenie powiatu zlokalizowanych jest 6 małych elektrowni wodnych (Rejkowice, Likowo, Trzebiatów, Trzebiatów II, Płoty, Prusinowo) włączonych w spółkę Zespół Elektrowni Wodnych w Płotach (Koncern Enea SA). Wszystkie elektrownie są rozlokowane na rzece Rega. Dwie z nich tworzą zbiorniki zaporowe. Ponadto w planach rozwoju sieci energetycznej znajduje się uruchomienie elektrowni wiatrowych.

Tabela 27.: Wykaz małych elektrowni wodnych na Redze

Elektrownia	Moc	Śr. produkcja roczna	Spad nominalny	Rok utworzenia
Prusinowo	85 kW	350 MWh	2,32 m	1990
Likowo	210 kW	2970 MWh	5,22 m	1923
Płoty	130 kW	800 MWh	2,10 m	1905
Rejkowice	1600 kW	5060 MWh	7,18 m	1925
Trzebiatów II	259 kW	1000 MWh	2,6 m	2002
Trzebiatów I	155 kW	900 MWh	2,2 m	1927

Źródło: Elektrownie Wodne sp. z o.o.

We wsiach Skrobotowo i Drozdowo w gminie Karnice, między Trzebiatowem, Kamieniem

Pomorskim a Gryficami, powstanie jedna z największych w Polsce, energetyczna farma wiatrowa. Przedsięwzięcie to wspólne dzieło polskich entuzjastów energetyki wiatrowej, duńskich i holenderskich konstruktorów i producentów tego rodzaju elektrowni. projekt będzie realizowany w ramach tzw. joint implementation, czyli przenoszenia technologii korzystnych dla środowiska. Farma wiatrowa będzie formą realizacji polskich zobowiązań zapisanych w Protokole z Kioto do Ramowej Konwencji o Ochronie Klimatu. Stawką jest zmniejszenie emisji gazów szkodliwych dla warstwy ozonowej. Budową fermy wiatrowej w Karnicach zajmie się holenderska firma, znana z wielu osiągnięć w tej dziedzinie. Farma powstanie zgodnie z umową zawartą między holenderskim ministrem handlu zagranicznego i polskim ministrem środowiska. Strona holenderska dostarczy projekt oraz zakupi duńskie urządzenia, strona polska wykona wszystkie prace budowlane oraz zapewni niezbędne do tego materiały, np. stalowe maszty elektrowni wiatrowych, przesyłowe kable energetyczne, wykona drogi dojazdowe.

Na chwilę obecną wszystkie wiatraki na wiatrowej farmie w Karnicach są już gotowe, rozruch planowany jest przed końcem roku. To pierwsze elektrownie wiatrowe w powiecie gryfickim.

W gminie Gryfice planowana jest budowa jednego wiatraka, przy ulicy Marszałka Józefa Piłsudskiego. Urząd Gminy czeka na wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację w/w przedsięwzięcia.

W Cerkwicy, gm. Karnice na etapie planowania jest budowa 33 wiatraków.

W gminie Trzebiatów planowana jest budowa 18 turbin wiatrowych, na budowę 5 uzyskano decyzje środowiskowe.

W Darzewie, gm. Brojce na etapie planowania jest budowa 3 wiatraków.

Na obszarze gminy Rewal nie przewiduje się i nie wyznacza terenów potencjalnej lokalizacji elektrowni wiatrowych. Teren całej gminy mieści się w 3-kilometrowym pasie od brzegu morza, gdzie lokalizacja elektrowni wiatrowych jest zakazana (jest to zapisane w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego woj. zachodniopomorskiego).

7. Działania systemowe

7.1. Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna jest koncepcją kształcenia i wychowywania społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego zgodnie z hasłem „myśleć globalnie, działać lokalnie”. Obejmuje ona tematykę z zakresu ochrony i kształtowania środowiska. Umożliwia łączenie wiedzy przyrodniczej z podstawą humanistyczną, tworzenie krajowych i międzynarodowych systemów kształcenia specjalistów dla różnych działów ochrony środowiska.

Edukacja ekologiczna stanowi wszelkie formy działalności skierowanej do społeczeństwa polegające na propagowaniu konkretnych zachowań korzystnych dla środowiska naturalnego i upowszechnianiu wiedzy o przyrodzie. Działania te prowadzone są przez szkoły, specjalistyczne

placówki edukacyjne (publiczne, niepubliczne), liczne organizacje ekologiczne.

Informacje z zakresu edukacji ekologicznej muszą docierać do wszystkich grup wiekowych i społecznych, w związku z tym ważne jest znalezienie odpowiednich środków przekazu.

Uwzględniając konieczne zróżnicowanie form i treści przekazu, można przyjąć podział mieszkańców na cztery główne grupy do których będą trafiać odpowiednio przygotowane formy edukacyjne:

- pracowników samorządowych gminy (radni, pracownicy urzędu),
- dziennikarze i nauczyciele
- dzieci i młodzież,
- dorośli mieszkańcy.

7.2. Media

Podstawą jest rzetelne informowanie społeczeństwa o stanie środowiska. Jest to również rozpowszechnianie informacji objętych monitoringiem środowiska za pośrednictwem publicznej sieci internetowej. Bardzo ważną rolę w edukacji ekologicznej spełniają środki masowego przekazu. Między innymi spełnia to gryfickie radio VOX FM, które rozpowszechnia wiedzę w zakresie ochrony środowiska i promuje nasz region na swojej antenie. Ponadto swój udział w informowaniu społeczeństwa na temat stanu środowiska oraz podejmowanych działań mają dziennikarze gryfickiej prasy. Szeroka kampania edukacyjna w mediach zwiększa skuteczność procesu edukacji.

7.3. Sposoby prowadzenia akcji edukacyjnej społeczeństwa

Wychowanie w duchu świadomości ekologicznej, poszanowaniu środowiska i w myśl zasady „myśl lokalnie, działaj globalnie”, to niezwykle istotny element edukacji dzieci i młodzieży. W toku nauki, w młodych umysłach rodzi się schemat właściwego postępowania w kwestiach związanych z ochroną biosfery. W przyszłości może to wpłynąć na większą akceptowalność związanych z tą dziedziną inwestycji, a także zwiększy poziom świadomości ekologicznej wszystkich grup wiekowych. Wiadomo, że młodzi ludzie chętnie dzielą się zdobytą wiedzą z członkami rodzin, nierzadko wskazując im właściwą z punktu widzenia ochrony środowiska drogę postępowania.

Założenia koncepcji edukacji ekologicznej winny być wprowadzane w placówkach oświatowych każdego szczebla i dostosowane indywidualnie do każdej grupy wiekowej. Należałoby zastanowić się nad wprowadzaniem odrębnego przedmiotu, którego zakres obejmowałby jedynie zagadnienie z tego zakresu. Jednocześnie, aby treści proekologiczne były lepiej przyswajalne dla młodych ludzi wskazane jest aby zajęcia te byłyby możliwe jak najatrakcyjniejsze. Pożądane byłoby aby

szkolenia w tym temacie nie ograniczały się jedynie do zajęć w placówkach zamkniętych, ale były również wzbogacone przez poprzez wyjazdy terenowe (np. na składowiska odpadów, obszary chronione), konkursy czy innego rodzaju gry przekazujące wiedzę w formie zabawy, gdyż to wpływa na ich przyswajalność. Utrwalanie w świadomości młodego pokolenia nawyku dbałości o stan środowiska przyrodniczego z pewnością wpłynie na jego jakość. Organem, który powinien koordynować współpracę między placówkami edukacyjnymi a jednostkami samorządowymi powinno być Centrum Edukacji Ekologicznej.

Wsparcie działań placówek edukacyjnych przez miasto w zakresie pomocy finansowej jak i programowej może zaowocować samodzielnymi inicjatywami, znacznie przekraczającymi zakres programu nauczania. Wskazane jest również pozyskanie do celów edukacji ekologicznej spoza sektora rządowego.

Na terenie Polski działa kilkanaście zrzeszeń działających w tej dziedzinie, np.: Salamandra, Liga Ochrony Przyrody. Przedsięwzięcia, w których może współuczestniczyć miasto to na przykład:

- prowadzenie programów autorskich,
- programy edukacyjne,
- udostępnianie i upowszechnianie informacji na tematy związane z zagrożeniami środowiskowymi i działaniami proekologicznymi powiatu,
- zaopatrzenie placówek edukacyjnych w pomoce dydaktyczne,
- pomoc w wytyczaniu szlaków ekologicznych,
- organizacja akcji proekologicznych takich jak np.: Sprzątanie Świata.

W pierwszej kolejności przeszkolone w zakresie ochrony środowiska powinny zostać osoby wchodzące w skład aparatu decyzyjnego miasta. Sprawowana przez nie funkcja wymaga wysokiego poziomu świadomości ekologicznej. System szkoleń winien obejmować udział w konferencjach i konsultacjach z praktykami ochrony środowiska, realizującymi działania z zakresu zrównoważonego rozwoju i działaniami proekologicznymi. Specyfika szkoleń powinna mieć charakter cykliczny, z ciągłym doskonaleniem i wzbogacaniem wiedzy na tematy związane z ochroną środowiska. Przedstawiciele aparatu decyzyjnego powinni również angażować się w działalność promującą zachowanie proekologiczne, aby dawać przykład lokalnej społeczności. Wskazane jest również, aby osoby, których funkcja decyduje o ich częstych kontaktach z szerokim gremium mieszkańców wykazywały się szerokim poziomem świadomości ekologicznej. Do osób takich zaliczamy m. in.: nauczycieli, dziennikarzy, a także pracowników komunalnych czy służby mundurowe. Szkolenia tej grupy osób powinny mieć charakter cykliczny, należy również zapewnić jak najszerszy dostęp do materiałów fachowych i uatrakcyjnić je np. poprzez wyjazdy terenowe. W cyklu szkoleń powinno znaleźć się również choćby jedno z zakresu

sposobów przekazywanej zdobytej wiedzy.

Doskonałym narzędziem przekazywania treści proekologicznych, jak również wskazywania właściwych postaw w tej dziedzinie i piętnowania nadużyć i działań szkodliwych są media. Z uwagi na szeroką rzeszę odbiorców środków masowego przekazu i możliwości wykorzystania różnych form prezentacji, skuteczność mediów w propagowaniu postaw proekologicznych wydaje się znaczna. Popularność i moda na tematy ekologiczne sprawia, że nietrudno nakłonić media do współpracy w tej dziedzinie. Należy jednak najpierw zadbać o rzetelne przygotowanie pracowników tych gałęzi przekazu i określenie zakresu i sposobu przekazywania związanych z ochroną środowiska treści. Do propagowania postaw proekologicznych doskonale nadają się również wszelkie inicjatywy, dzięki którym miejscowa społeczność łączy rozrywkę z edukacją. Mowa tu o festynach, koncertach i imprezach plenerowych, w których uczestniczą całe rodziny, a także wystawach, konkursach, czy wycieczkach.

8. Racjonalne korzystanie z zasobów środowiska: zmniejszenie: materiałochłonności, energochłonności, wodochłonności, i odpadowości gospodarki, rekultywacja terenów zdegradowanych, zabezpieczanie osuwisk.

Zmniejszenie odpadowości

Z dyrektyw Unii Europejskiej, które powinny być wprowadzone do polskiego prawodawstwa i wdrożone do praktyki wynikają liczne zobowiązania dla RP, z których najważniejsze to:

- osiągnięcie w 2014 r. odzysku min. 60% i recyklingu 55% odpadów opakowaniowych,
- osiągnięcie w 2010 r. odzysku co najmniej 25% odpadów biodegradowalnych tak, aby nie trafiły na składowiska, a w 2013 r. odzysku 50% tych odpadów,
- zebranie w 2012 r. 25% zużytych baterii i akumulatorów, a w 2016 r. 45% tych odpadów.

Poza tym w Traktacie Akcesyjnym RP została zobowiązana do zamknięcia do 2012 r. wszystkich wysypisk, które nie spełniają wymagań dyrektywy 99/31/WE.

Jakość powietrza

Najważniejszym zadaniem będzie dążenie do spełnienia przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z dwóch dyrektyw unijnych. Z Dyrektywy LCP (Dyrektywa 2001/80/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2001 r. w sprawie ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania) wynika, że emisja z dużych źródeł energii, o mocy powyżej 50 Mwc, w 2010 r. powinna wynosić dla SO₂ - 426 tys., dla NO_x - 251 tys. ton, a dla roku 2012 wynoszą dla SO₂ - 358 tys. ton, dla NO_x - 239 tys. ton. Trzeba dodać, że są to limity niezwykle trudne do dotrzymania dla kotłów spalających węgiel kamienny lub brunatny nawet przy zastosowaniu instalacji odsiarczających gazy spalinowe. Podobnie trudne do spełnienia są normy narzucone przez Dyrektywę CAFE, dotyczące pyłu drobnego o granulacji 10 mikrometrów (PM₁₀) oraz 2,5 mikrometra (PM_{2,5}).

Do roku 2016 zakłada się także całkowitą likwidację emisji substancji niszczących warstwę ozonową przez wycofanie ich z obrotu i stosowania na terytorium Polski.

Wody - wodochłonność

Zmniejszenie wodochłonności produkcji o 50% w stosunku do stanu w 1990 r. (w przeliczeniu na PKB i wartość sprzedaną w przemyśle). Limit wojewódzki zakłada 20% zmniejszenia wodochłonności w produkcji. Jest to podyktowane średnio oszczędnymi technologiami stosowanymi w produkcji i nie przewidywano do 2010 r. nagłego zmniejszenia zużycia wody do celów produkcyjnych. W analizowanym okresie 1998 – 2005 (brak wcześniejszych danych GUS dla utworzonego w 1998 roku województwa zachodniopomorskiego) osiągnięto 15% spadek poboru wód. Dynamika spadku poboru wód wskazuje, że skuteczność zastosowanych mechanizmów prawnych wymaga dłuższego czasu.

Materiałochłonność

Ograniczenie materiałochłonności produkcji o 50% w stosunku do 1990 r. w taki sposób, aby uzyskać co najmniej średnie wielkości dla państw OECD (w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB).

Energochłonność

Energia - w POŚ na lata 2002 – 2006 założono zmniejszenie energochłonności produkcji o 25%. Podyktowane to było wprowadzaniem nowych rozwiązań technologicznych o znacznie mniejszym zużyciu energii. Przedsiębiorstwa energetyczne zobowiązane zostały do zwiększenia udziału ilości energii elektrycznej wytworzonej w źródłach niekonwencjonalnych i odnawialnych do 7,5% w 2010 r. Brak danych (od 1990 r.) nie pozwala na oszacowanie spadku energochłonności na poziomie województwa.

Rekultywacja

W latach 1990-2006 zmniejszyła się o 30% powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych (np. hałdy przy kopalniach i elektrowniach) wymagających rekultywacji. W 2006 r. powierzchnia tego rodzaju nieużytków wynosiła 65 tysięcy hektarów, z czego rekultywacji poddano zaledwie 1 400 hektarów. Jest to 50% mniej niż w 1990 r., co świadczy o małym zainteresowaniu tego rodzaju akcjami ze strony władz samorządowych, na których terenach te obszary się znajdują.

Zabezpieczanie osuwisk

W latach 2009-2012 zakończenie opracowania systemu osłony przeciwosuwiskowej przez Państwowy Instytut Geologiczny.

9. Podsumowanie wykonania powiatowego programu ochrony środowiska oraz problemy środowiskowe pozostające do rozwiązania

Lp.	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	źródła finansowania	Stan realizacji/ Pozostające problemy środowiskowe
Zadania priorytetowe - „gorące punkty”						
1.	Mogilniki - likwidacja zagrożenia środowiska przed środkami ochrony roślin i ich opakowań	Likwidacja mogilników w miejscowościach Kołomąć, Brojce, Gołańcz Pomorska, Bądkowo.	Właściciele	2006-2010	Przez właścicieli gruntów (ANR i Nadleśnictwo Gryfice) NFOŚiGW, WFOŚiGW	W trakcie realizacji/ Wciąż istniejące mogilniki stanowią zagrożenie dla środowiska, obecnie mogilniki są w trakcie przygotowania do likwidacji
2.	Likwidacja lub modernizacja instalacji nie spełniających wymagań ochrony środowiska	Modernizacja spalarni odpadów medycznych w szpitalu specjalistycznym w Gryficach	SPZZOZ w Gryficach	2005- 2010	-	Zadanie zostało zrealizowane/ W 2006 r dokonano likwidacji spalarni odpadów medycznych w SPZZOZ w Gryficach.
3.	Opracowanie programu zaopatrzenia w wodę pasa nadmorskiego		Samorząd województwa, RZGW, Samorząd gminy Rewal.	2004-2010	-	Zadanie w trakcie realizacji / W 2007 r dokonano modernizacji studni na ujęciu wody „POLFA” w Pogorzelicy,
4.	Program ochrony i rekultywacji jezior oraz sanacji ich zlewni		Samorząd wojewódzki, RZGW, samorząd gmin.	2004- 2010	-	W trakcie realizacji/ Gmina Rewal - w czerwcu 2006r opracowano projekt koncepcyjny udostępnienia rezerwatu przyrody „Jezioro Liwia Łuża” wraz z otoczeniem dla potrzeb ogólnospołecznych gminy.
5.	Opracowanie programu ochrony wód.		RZGW, ZZMIUW	2004- 2006	RZGW Szczecin	Brak danych
6.	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych w miastach Gryfice, Trzebiatów i Płoty		Gminy	2003- 2005	WFOŚiGW, budżety gmin	Zadanie częściowo zrealizowane/ - m.Trzebiatów – zadanie w trakcie realizacji, termin zakończenia 2011r; - m.Płoty – zadanie zostało zrealizowane. - m.Gryfice – brak danych
Gospodarka wodna						

Lp.	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	źródła finansowania	Stan realizacji/ Pozostające problemy środowiskowe
1.	Budowa zbiorników przeciwpowodziowych	Budowa zbiornika Kłodkowo – Gąbin na rzece Redze – ochrona Trzebiatowa	ZZMiUW w Szczecinie	2004- 2010	Budżet państwa NFOŚiGW, WFOŚiGW	Zadanie nie zostało zrealizowane – w związku ze zmianą koncepcji ochrony Trzebiatowa. Odbudowa kanału ulgi w Trzebiatowie wraz z urządzeniami towarzyszącymi (staw Grzegorza) oraz odbudowa (pogłębienie) koryta rzeki i wałów przeciwpowodziowych na odcinku Mrzeżyno-Nowialice.
2.	Realizacja „Porozumienia, wsparcia, współpracy na rzecz zwiększenia rozwoju małej retencji wodnej” oraz rozpowszechnienie i wdrażanie proekologicznych metod retencionowania wody	Odbudowanie urządzeń piętrzących, budowa małych zbiorników retencyjnych, działania nietechniczne	Wojewoda, ZZMiUW w Szczecinie	2003- 2015	Budżet państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW,	Zadanie częściowo zrealizowane. - Węzeł Wodny Gryfice – odbudowa w trakcie opracowywania dokumentacji (toczące się postępowania administracyjne); - odtworzono zbiornik retencyjny w m.Wilczkowo, gm. Gryfice; - w celu zachowania funkcji odbudowano zbiornik w m.Przybiernowo, gm. Brojce;
3.	Realizacja programu budowy przepraw dla ryb	Wybudowanie budowli hydrotechnicznych celu swobodnego przemieszczania się ryb	ZZMiUW w Szczecinie	2003- 2006	Budżet państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Ekofundusze	Zadanie częściowo zrealizowane. - Wybudowano dwie nowe przeprawy dla ryb w m.Mołstowo i m.Trzebiatów. - Przeprawa w m.Gryfice, przebudowa - na etapie uzyskania pozwolenia na budowę. - Przeprawy w m.Płoty, Likowo i Rejowice -na etapie planowania. - Przeprawa w m.Gostyń Łobeski (rz.Rekowa) – nie planuje się budowy - brak potrzeby wykonania przeprawy.
4.	Program przeciwpowodziowej ochrony	Stworzenie wspólnego programu ochrony przed powodzią w oparciu o plany zagospodarowania przestrzennego	RZGW, ZZMiUW w Szczecinie	2003- 2004	Budżet państwa NFOŚiGW, WFOŚiGW	Zadanie częściowo zrealizowane. Wykonano I etap pogłębienia rzeki Regi i odbudowy wałów przeciwpowodziowych od m. Mrzeżyno (most) w kierunku m. Trzebiatowa na odcinku ok. 5,5 km. II etap inwestycji na odcinku ok. 10km rozpocznie się w lutym 2010r. (możliwość realizacji inwestycji w okresach od 01 lutego do 31 maja - ze względu na okresy ochronne).

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU GRYFICKIEGO NA LATA 2009-2011 Z UWZGLĘDNIENIEM LAT 2012-2015

wykonany przez: EKO – LOG Sp z o.o. ul. Dobrowita 16, 61-063 Poznań

Lp.	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	źródła finansowania	Stan realizacji/ Pozostające problemy środowiskowe
5.	Realizacja krajowego programu oczyszczania ścieków w Powiecie Gryfickim.	budowa systemu kanalizacji sanitarnej w m. Gryfice o długości około 15km oraz budowa systemu kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich o długości około 30km	Gmina Gryfice	2004– 2010	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusz Spójności, środki własne gmin, zadania realizowane w ramach Unii Miast i Gmin Dorzecza Regi	Zadanie zrealizowane Na terenie miasta Gryfice zadanie zostało wykonane w 100%, natomiast na terenach wiejskich tylko w miejscowości Rzęskowo ok. 3 km.
		budowa systemu kanalizacji sanitarnej w m. Trzebiatów o długości około 22 km,	Gmina Trzebiatów	2004– 2010	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusz Spójności, środki własne gmin, zadania realizowane w ramach Unii Miast i Gmin Dorzecza Regi	Zadanie częściowo zrealizowane, Zadanie zostało podzielona na trzy etapy: dwa zostały zrealizowane; etap trzeci jest w trakcie realizacji – planowany termin zakończenia zadania w 2011r.
		rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Brojcach ze zwiększeniem przepustowości o 200m ³ /d wraz z budową systemów kanalizacyjnych o długości około 16km dla m.Stołąż, Tąpadły, Strzykocin, Kiełpino.	Gmina Brojce	2004– 2010	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusz Spójności, środki własne gmin, zadania realizowane w ramach Unii Miast i Gmin Dorzecza Regi	Zadanie nie zostało zrealizowane.
		budowa gminnego systemu kanalizacyjnego o długości około 40km, umożliwiającego podłączenie wszystkich miejscowości do oczyszczalni ścieków w Brojcach,	Gmina Brojce	2004– 2010	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusz Spójności, środki własne gmin, zadania realizowane w ramach Unii Miast i Gmin Dorzecza Regi	Zadanie nie zostało zrealizowane. Nastąpiła zmiana koncepcji budowy systemu kanalizacyjnego. Prowadzone są prace (przygotowanie dokumentacji) na skanalizowanie miejscowości wchodzących do aglomeracji: Przybiernowo, Pruszcz, kolonie m.Brojce jak Szóstka, Dziewiątka, Karwin oraz ul. Łąkowa, Młyńska i pozostała część ul. Długiej.
		▪budowa oczyszczalni ścieków w Lędzinie o przepustowości 100m ³ /d wraz z budową sieci kanalizacyjnej o długości około 10,2km dla m.Lędzin i Skrobotowo,	Gmina Karnice	2004– 2010	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusz Spójności, środki własne gmin, zadania realizowane w ramach Unii Miast i Gmin Dorzecza Regi	Zadanie nie zostało zrealizowane. Oczyszczalnia ścieków nie została wybudowana

Lp.	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	źródła finansowania	Stan realizacji/ Pozostające problemy środowiskowe
5.	Realizacja krajowego programu oczyszczania ścieków w Powiecie Gryfickim.	budowa oczyszczalni ścieków w Konarzewie o przepustowości 120m ³ /d wraz z budową sieci kanalizacyjnej o długości około 7,4km dla m.Konarzewo i Skalno	Gmina Karnice	2004– 2010	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusz Spójności, środki własne gmin, zadania realizowane w ramach Unii Miast i Gmin Dorzecza Regi	Zadanie nie zostało zrealizowane.
		budowa oczyszczalni ścieków o przepustowości około 600m ³ /d wraz z budowa systemu kanalizacyjnego o długości około 32km dla m. Wyszogóra, Potuliniec, Lisowo, Czarne, Sowno, Mechowo, Truskolas,	Gmina Płoty	2004– 2010	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusz Spójności, środki własne gmin, zadania realizowane w ramach Unii Miast i Gmin Dorzecza Regi	Zadanie częściowo zrealizowane. Wybudowano sieć kanalizacyjną w m.Płoty, m.Lisowo i m.Sowno.
		budowa oczyszczalni ścieków lokalnych i przydomowych o łącznej przepustowości 600m ³ /d wraz z budową systemów kanalizacyjnych o długości około 38km dla m.Gostyń, Modlimowo, Wyszobór, Natolewice, Wicimice, Pniewo, Bądkowo.	Gmina Płoty	2004– 2010	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusz Spójności, środki własne gmin, zadania realizowane w ramach Unii Miast i Gmin Dorzecza Regi	Zadanie nie zostało zrealizowane.
		rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Pobierowie umożliwiającą zwiększenie jej przepustowości o 4000m ³ /d, modernizacja gospodarki osadowej oraz budowa sieci kanalizacyjnej o długości około 4,1 km,	Gmina Rewal	2004– 2010	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusz Spójności, środki własne gmin, zadania realizowane w ramach Unii Miast i Gmin Dorzecza Regi	Zadanie częściowo zrealizowane. Oczyszczalnia ścieków w m. Pobierowo jest w trakcie rozbudowy i modernizacji zakończenie inwestycji w 2010r.
		budowa systemu kanalizacyjnego dla m. Trzebusz o długości około 3km,	Gmina Trzebiatów	2004– 2010	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusz Spójności, środki własne gmin, zadania realizowane w ramach Unii Miast i Gmin Dorzecza Regi	Zadanie nie zostało zrealizowane Planowany termin realizacji po 2012r.
		rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków ośrodka wychowawczego w Waniorowie, gm. Gryfice o wydajności 9m ³ /d	Zarząd Powiatu	2004	WFOŚiGW, środki własne powiatu	Zadanie zostało zrealizowane W 2004r wykonano rozbudowę oraz modernizację oczyszczalni ścieków.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU GRYFICKIEGO NA LATA 2009-2011 Z UWZGLĘDNIENIEM LAT 2012-2015

wykonany przez: EKO – LOG Sp z o.o. ul. Dobrowita 16, 61-063 Poznań

Lp.	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	źródła finansowania	Stan realizacji/ Pozostające problemy środowiskowe
6.	Poprawa jakości wody pitnej	Modernizacja istniejących stacji uzdatniania wody i budowa nowych	Samorządy gmin, zakłady wodociągowe	2004-2010	Budżety gmin, środki przedsiębiorstw, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki pomocowe UE	Zadanie częściowo zrealizowane. Wykonano modernizacje istniejących stacji uzdatniania wody na terenie: <u>Gryfice:</u> - ujęcie SPZZOZ Gryfice, - ujęcie przeds. „Lasland” w m.Grań, gm.Gryfice, - ujęcie Prusinowo, gm. Gryfice, - pozostałe stacje zostaną zmodernizowane do 2015r. <u>Trzebiatów:</u> - ujęcie w m.Mrzeżyno, - ujęcie w m.Gosław <u>Rewał:</u> - ujęcie „POLFA” m.Pogorzelica, <u>Karnice:</u> - ujęcia wody w m.Karnice, - ujęcia wody w m.Węgorzyn, <u>Płoty:</u> - ujęcie wody w m. Płoty, <u>PLANOWANE modernizacje:</u> - ujęcie w m.Nowielice 2009/2010r - ujęcie w m.Mrzeżyno 2008/2010r
7.	Zagospodarowanie istniejących zbiorników retencyjnych na rzece Redze			2010	WFOŚiGW, AMiRR	Zadanie zostało wykonane. Istniejące zbiorniki retencyjne są stale użytkowane.(Likowo, Rejowice)
8.	Odtworzenie i modernizacja urządzeń do nawadniania i odwadniania terenów rolniczych.		ZZMiUW w Szczecinie	2010	WFOŚiGW, AMiRR	Zadanie częściowo zrealizowane. - odbudowa kanału Kucierz - w trakcie post. administracyjnego; - konserwacja rowów melioracyjnych wykonywana jest przez użytkowników odnoszących korzyści.
9.	Podłączenie ścieków z m. Jaromin do oczyszczalni w Trzebiatowie	wykonanie kolektora kanalizacyjnego z Jaromina do Trzebiatowa,	Gmina Trzebiatów	2004	WFOŚiGW, budżet gminy, fundusze pomocowe UE	Zadanie zostało zrealizowane w 2007r.
		likwidacja oczyszczalni ścieków w Jarominie	Gmina Trzebiatów	2004	WFOŚiGW, budżet gminy, fundusze pomocowe UE	Zadanie zostało zrealizowane w 2007r Ścieki kierowane są do oczyszczalni w Trzebiatowie

Lp.	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	źródła finansowania	Stan realizacji/ Pozostające problemy środowiskowe
10.	Likwidacja przestarzałych, wiejskich oczyszczalni ścieków w m. Barkowo, Rzęsin, Trzyglów, Grębocin, Prusinowo, Brodniki i podłączenie tych miejscowości do oczyszczalni ścieków w Gryficach,	wykonanie kolektora kanalizacyjnego z Barkowa, Rzęsina, Trzyglowa, Grębocina, Prusinowa i Brodniki do Gryfic,	Gmina Gryfice	2004- 2010	WFOŚiGW, budżet gminy, fundusze pomocowe UE	Zadanie nie zostało zrealizowane.
		likwidacja oczyszczalni ścieków w powyższych miejscowościach	Gmina Gryfice	2004- 2010	WFOŚiGW, budżet gminy, fundusze pomocowe UE	Zadanie nie zostało zrealizowane. Brak funduszy na likwidację przestarzałych oczyszczalni ścieków. Modernizacja oczyszczalni ścieków w m.Barkowo planowana w 2010r.
11.	Ochrona gleby i wód podziemnych przed zanieczyszczeniami	likwidacja szamb przydomowych,	Samorządy gminne	Ciągły 2010 do	WFOŚiGW, budżety gmin, budżet powiatu, fundusze pomocowe UE	W trakcie realizacji. <u>Gmina Karnice</u> : - w 2010r planuje się likwidację szamb w m.Mojaszewo – planowana budowa sieci kanalizacyjnej. <u>Gmina Brojce</u> : - zostaną zlikwidowane z chwilą budowy kanalizacji zbiorczej. <u>Gmina Płoty</u> – w miejscowościach gdzie rozbudowano sieć kanalizacyjną (m.Płoty, Lisowo i Sowno) szamba wyłączono z eksploatacji. <u>Gmina Trzebiatów</u> – zadanie realizowane na bieżąco. <u>Gmina Gryfice</u> – realizacja ciągła <u>Gmina Rewal</u> - zostaną zlikwidowane z chwilą budowy kanalizacji zbiorczej.
		likwidacja nieczynnych studni	Samorządy gminne	Ciągły 2010 do	WFOŚiGW, budżety gmin, budżet powiatu, fundusze pomocowe UE	W trakcie realizacji. Nieczynne studnie na terenie powiatu zostają likwidowane zgodnie z wymogami przepisów ustawy prawo geologiczne i górnicze.
12.	Oczyszczanie ścieków przemysłowych	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków dla Zakładu Przetwórstwa Mięsnego I.Z. Grabowskich w Ościęcinie	Z.P.M. I.Z. Grabowscy Ościęcin	2003– 2004	WFOŚiGW, środki własne	Zadanie zostało zrealizowane. w 2004 roku
Gospodarka odpadami						
1.	Realizacja programu gospodarki odpadami	Opracowanie powiatowego i gminnych planów gospodarki odpadami,	Samorządy gminne, Związek Gmin R-XXI, przedsiębiorstwa komunalne	Aktualizacja co 4 lata	NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, środki własne, środki pomocowe z UE	W trakcie realizacji - PPGO termin realizacji do 17.12.2009r. - PFOŚiGW - GPGO aktualizacja w trakcie opracowania przez CZG R-XXI -Gmina Brojce – brak danych.

Lp.	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	źródła finansowania	Stan realizacji/ Pozostające problemy środowiskowe
1.	Realizacja programu gospodarki odpadami	Opracowanie i wdrożenie programu selektywnej zbiórki i zagospodarowania odpadów w gminach,	Samorządy gminne, Związek Gmin R-XXI, przedsiębiorstwa komunalne	2003– 2010	NFOSiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, środki własne, środki pomocowe z UE	Zadanie w trakcie realizacji, - samorządy gminne zakupiły pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów. - zagospodarowanie zebranych odpadów – zadanie w trakcie realizacji. <u>Gmina Karnice</u> - nie wdrożono <u>Gmina Brojce</u> – brak odbiorców, nie prowadzi się. <u>Gmina Ploty</u> – nie wdrożono, <u>Gmina Trzebiatów</u> – zadanie jest realizowane. <u>Gmina Gryfice</u> – realizacja w 80% Zakład Gospodarki Komunalnej złożył wniosek o dofinansowanie zakupu pojemników do selektywnej zbiórki odpadów. <u>Gmina Rewal</u> – selektywnej zbiórki odpadów nie prowadzi się
		Zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów przez wprowadzenie proekologicznych systemów produkcji	Samorządy gminne, Związek Gmin R-XXI, przedsiębiorstwa	2003 - 2010	NFOSiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, środki własne, środki pomocowe z UE	Zadanie w ciągłej realizacji: Stosowanie nowych technologii przez zakłady produkcyjne zgodne z zastosowaniem najlepszych dostępnych technik (BAT).
		Gospodarcze wykorzystanie odpadów przemysłowych,	Samorządy gminne, Związek Gmin R-XXI, przedsiębiorstwa komunalne	2003-2010	NFOSiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, środki własne, środki pomocowe z UE	Zadanie realizowane jest w sposób ciągły. <u>Zakłady produkcji drzewnej</u> – odpady wykorzystywane są do produkcji płyt wiórowych, brykietu opałowego lub spalania w piecach CO. <u>Zakłady metalowe</u> wytwarzające odpady złomu żelaznego przekazują je do punktów skupu metali.

Lp.	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	źródła finansowania	Stan realizacji/ Pozostające problemy środowiskowe
1.	Realizacja programu gospodarki odpadami	Utworzenie zakładu odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych,	Samorządy gminne, Związek Gmin R-XXI, przedsiębiorstwa komunalne	2010	NFOSiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, środki własne, środki pomocowe z UE	Zadanie częściowo zrealizowane. 1. Utworzenie zakładu odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych – <u>zadanie nie zostało zrealizowane</u> – przewidziane do realizacji w ramach CZG R-XXI - w gminie Trzebiatów – zadanie w trakcie realizacji (środki własne) 2. Unieszkodliwianie i odzysk osadów ściekowych – <u>zadanie realizowane w sposób ciągły</u> - samorządy gminne prowadzą odzysk osadów poprzez kompostowanie na oczyszczalniach ścieków.
		• Właściwe zagospodarowanie odpadów komunalnych	Samorządy gminne, Związek Gmin R-XXI, przedsiębiorstwa komunalne	2010	NFOSiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, środki własne, środki pomocowe z UE	Zadanie częściowo zrealizowane. - <u>osady ściekowe</u> – odzysk poprzez kompostowanie. - <u>pozostałe odpady komunalne</u> są unieszkodliwiane poprzez składowanie na składowiskach odpadów. Właściwe zagospodarowanie uzależnione od planowanej budowy ZGO w Słajsinie przez CZG R-XXI.
		Opracowanie powiatowego i gminnych planów usuwania azbestu	Samorządy gminne, Celowy Związek Gmin R-XXI	2006-2032	Budżet Państwa, NFOSiGW, WFOŚiGW, budżet gmin.	Zadanie zostało zrealizowane. W latach 2007-2009 samorządy gminne przeprowadziły szczegółową inwentaryzację azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz opracowały gminne „Programy usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest”.
		Wdrożenie programu unieszkodliwiania wraków samochodowych i zużytego ogumienia	Wojewoda	2006-2010	Budżet państwa, NFOSiGW, WFOŚiGW, środki własne	Zadanie zostało zrealizowane. Na terenie Powiatu Gryfickiego utworzono 3 punkty zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji. - 2 punkty w m.Gryfice, - 1 punkt w m.Słudwia.
1.	Realizacja programu gospodarki odpadami	Opracowanie i sukcesywna realizacja programu rekultywacji istniejących i nieczynnych składowisk odpadów	Wojewoda	2010	Budżet państwa, NFOSiGW, WFOŚiGW, środki własne	Zadanie nie zostało zrealizowane. Składowisko w m. Włodarka i m.Smołcjin są nadal użytkowane i posiadają pozwolenia zintegrowane, natomiast dwa nieczynne

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU GRYFICKIEGO NA LATA 2009-2011 Z UWZGLĘDNIENIEM LAT 2012-2015

wykonany przez: EKO – LOG Sp z o.o. ul. Dobrowita 16, 61-063 Poznań

Lp.	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	źródła finansowania	Stan realizacji/ Pozostające problemy środowiskowe
						składowiska w m.Kusin i m.Dargosław - właściciele składowisk nie wystąpili o wydanie decyzji na zamknięcie i rekultywację. - <u>Gmina Karnice</u> : - CZG RXXI zleciło sporządzenie analizy kosztów rekultywacji nieczynnego składowiska w Kusinie.
2.	Usunięcie z terenu powiatu odpadów nagromadzonych w miejscach do tego nie przeznaczonych	Likwidacja dzikich wysypisk odpadów.	Samorządy gminne, Lasy Państwowe	2010	Budżety gmin, środki własne Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych.	Zadanie realizowane jest na bieżąco. W latach 2007-2008 samorządy gminne dokonały likwidacji wszystkich wykrytych dzikich wysypisk odpadów.
3.	Rozwój systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych (problemowych), utworzenie punktów zbiórki.	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie i sukcesywna realizacja programu zbiórki odpadów niebezpiecznych (problemowych) utworzenie punktów zbiórki. 	Samorządy gminne, podmioty prowadzące działalność gospodarczą CZG R-XXI	2008	Samorządy gminne, CZG R-XXI, podmioty prowadzące działalność gospodarczą.	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Na terenie powiatu znajdują się punkty zbiórki: - zużytych baterii i akumulatorów, - zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, - przeterminowanych leków. <u>Gmina Gryfice</u> - punkt przyjmowania zużytego sprzętu i odpadów problemowych przy TBS Gryfice, ul. Wiejska. <u>Gmina Trzebiatów</u> - punkt przyjmowania odpadów problemowych prowadzony jest przez ZDGiGK w Trzebiatowie, przy ul. Strumykowej.
4.	Utylizacja odpadów poubojowych z zakładów przetwórstwa mięsnego	<ul style="list-style-type: none"> Budowa zakładu utylizacyjnego przy Z.P.M. I.Z. Grabowscy w Ościęcinie 	Z.P.M.I.Z. Grabowscy Ościęcin	2003– 2005		Przedsięwzięcie zostało zrealizowane. Zakład prowadzi przetwarzanie i odzysk odpadów wytworzonych w wyniku działalności zakładu. Planowana jest rozbudowa zakładu utylizacji mająca na celu zwiększenia mocy przerobowych oraz przyjmowanie z zewnątrz odpadów pochodzenia zwierzęcego (kat. II i III) do przetworzenia oraz przyjmowanie osadów ściekowych.
5.	Kompleksowe rozwiązanie gospodarki osadowej na terenie powiatu	Budowa centralnej kompostowni osadów na terenie oczyszczalni ścieków w Gryficach	samorząd gminy Gryfice, przedsiębiorstwa komunalne	2004– 2010	NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne, fundusze pomocowe UE	Zadanie nie zostało zrealizowane - odstąpiono od budowy centralnej kompostowni osadów na terenie oczyszczalni ścieków w Gryficach, a gminy wykonały płyty do gromadzenia osadu i prowadzą jego odzysk poprzez kompostowanie.
<i>Poprawa jakości środowiska (powietrze, hałas, promieniowanie elektromagnetyczne)</i>						

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU GRYFICKIEGO NA LATA 2009-2011 Z UWZGLĘDNIENIEM LAT 2012-2015

wykonany przez: EKO – LOG Sp z o.o. ul. Dobrowita 16, 61-063 Poznań

Lp.	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	źródła finansowania	Stan realizacji/ Pozostające problemy środowiskowe
1.	POWIETRZE Utworzenie bazy danych o emisji zanieczyszczeń do powietrza	Inwentaryzacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza: 1. Punktowe źródła emisji o wysokości kominia powyżej 10m i mocy źródła powyżej 10MW, 2. Emisja powierzchniowa związana z bytowaniem ludzi i indywidualnym zapotrzebowaniem na ciepło, 3. Emisja liniowa związana z korzystaniem ze środków transportu	Wojewoda, samorząd powiatowy samorządy gminne	2003	Budżet państwa, WFOŚiGW, NFOŚiGW	Zadania nie zostały zrealizowane. Prowadzony jest rejestr instalacji mogących negatywnie oddziaływać na środowisko ale nie wymagających posiadania pozwolenia na emisję.
2.	POWIETRZE Poprawa jakości powietrza na terenie powiatu	Opracowanie powiatowego programu ochrony powietrza z uwzględnieniem przedsięwzięć inwestycyjnych niezbędnych do zachowania standardów jakości powietrza,	Zarząd powiatu, samorządy gmin	2004	WFOŚiGW, budżet powiatu, budżet państwa, środki pomocowe, budżety gmin	Zadanie nie zostało zrealizowane
3.	HAŁAS Aktualizacja informacji o emisji hałasu do środowiska	Inwentaryzacja źródeł hałasu do środowiska, zwłaszcza hałasu komunikacyjnego i przemysłowego	WIOŚ, samorząd powiatowy	od 2003	Budżety państwa, budżet powiatu, fundusze pomocowe, WFOŚiGW	Zadanie nie zostało zrealizowane. W przypadku stwierdzenia przekroczeń dopuszczanego poziomu hałasu starosta wydaje decyzje o dopuszczalnym poziomie emisji hałasu – decyzje z urzędu po przekroczeniu poziomu hałasu (prowadzący działalność)
4.	HAŁAS Opracowanie map akustycznych	Mapy akustyczne dla obszarów położonych wzdłuż głównych dróg, linii kolejowych, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznym obszarze.	Samorząd powiatowy, zarządcy tras komunikacyjnych	2009	Budżet powiatu, WFOŚiGW	Zadanie nie zostało zrealizowane. Obowiązek ustawowy spoczywa na zarządzającym drogą czy linią kolejową.
5.	HAŁAS Ograniczenie emisji hałasu do środowiska	Opracowanie programu ograniczenia lub wyeliminowania emisji hałasu do środowiska oraz ochrony przed hałasem z uwzględnieniem: 1. Budowy obwodnic drogowych dla m.Gryfice, Płoty, Trzebiatów, 2. Poprawy nawierzchni dróg, 3. Optymalizacji płynności ruchu pojazdów, 4. Wykorzystywania maszyn, urządzeń i pojazdów o obniżonej hałaśliwości, 5. Zakładanie pasów zieleni ochronnej wzdłuż tras komunikacyjnych	Wojewoda, samorząd powiatowy, samorządy gminne, zarządcy tras komunikacyjnych	2005	Budżet państwa, WFOŚiGW, budżet powiatu, budżety gmin	Zadanie częściowo zrealizowane. 1. Obwodnice miasta Gryfice i miasta Płoty – na etapie planowania. Obwodnica miasta Trzebiatów (dr.102 Rewal – dr.109 Mrzeżyno) dokumentacja w trakcie uzgodnień. 2. Poprawa nawierzchni dróg – zadanie realizowane w sposób ciągły (wiele inwestycji na terenie powiatu jest w trakcie realizacji bądź na etapie planowania), 3. Optymalizacja płynności ruchu – zadanie realizowane na bieżąco (sygnalizacja świetlna, skrzyżowania bezkolizyjne – ronda). 4. Realizacja w sposób ciągły – przez producentów maszyn, urządzeń i pojazdów.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU GRYFICKIEGO NA LATA 2009-2011 Z UWZGLĘDNIENIEM LAT 2012-2015

wykonany przez: EKO – LOG Sp z o.o. ul. Dobrowita 16, 61-063 Poznań

Lp.	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	źródła finansowania	Stan realizacji/ Pozostające problemy środowiskowe
						5. Realizacja ciągła - pasy zieleni ochronnej (izolacyjnej) zakładane są przy trasach komunikacyjnych podczas ich modernizacji oraz uwzględniane są już na etapie planowania.
6.	PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE Ocena zagrożenia	inwentaryzacja i kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego,	Wojewoda, WIOŚ	2006	WFOŚiGW, państwa, środki przedsiębiorstw, budżet własne	Brak danych
		wyodrębnienie obszarów i prowadzenie rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektroenergetycznych w środowisku,	Przedsiębiorstwa energetyczne, samorząd powiatowy	2006	WFOŚiGW, państwa, środki przedsiębiorstw, budżet własne	Zadanie nie zostało zrealizowane. Brak danych dotyczących przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku
		kontrola promieniowania elektromagnetycznego w rejonach jego występowania	Operatorzy sieci telefonii komórkowej WIOŚ	2006	Brak danych	Brak danych Starostwo Powiatowe nie otrzymało żadnych informacji w zakresie wykonania tego zadania. Nie jest to zadanie własne.
		cykliczna aktualizacja rejestrów,	Operatorzy sieci telefonii komórkowej	2006	Brak danych	Brak danych Starostwo Powiatowe nie otrzymało żadnych informacji w zakresie wykonania tego zadania. Nie jest to zadanie własne.
		wyznaczanie obszarów ograniczonego użytkowania	Operatorzy sieci telefonii komórkowej	2006	Brak danych	Brak danych Starostwo Powiatowe nie otrzymało żadnych informacji w zakresie wykonania tego zadania. Nie jest to zadanie własne.
7.	PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE Ograniczenie emisji promieniowania do środowiska	Opracowanie programu ograniczenia emisji do środowiska promieniowania pochodzącego przede wszystkim z urządzeń elektromagnetycznych i radiokomunikacyjnych	Przedsiębiorstwa energetyczne i operatorzy urządzeń radiowych	2006	WFOŚiGW, środki własne zakładów	Brak danych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU GRYFICKIEGO NA LATA 2009-2011 Z UWZGLĘDNIENIEM LAT 2012-2015

wykonany przez: EKO – LOG Sp z o.o. ul. Dobrowita 16, 61-063 Poznań

Lp.	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	źródła finansowania	Stan realizacji/ Pozostające problemy środowiskowe
Racjonalizacja użytkowania surowców						
1.	Ochrona złóż kopalin przed trwałym zainwestowaniem i zalesieniem oraz niekontrolowana eksploatacją	Aktualizacja stanu zagospodarowania złóż kopalin	Samorząd województwa, Samorząd powiatowy, samorządy gminne	2006	NFOŚiGW, WFOŚiGW, budżet państwa, budżety powiatu i gmin	Zadanie realizowane jest w sposób ciągły. - Kopalnia kruszywa w miejscowości Janowo, gmina Karnice, posiada ważną koncesję na eksploatację. Rekultywacja w kierunku wodnym. - Nowo powstała kopalnia kruszywa w miejscowości Słudwia, gmina Płoty, posiada ważną koncesję na eksploatację. Rekultywacja w kierunku wodnym.
2.	Zwiększenie efektywności wykorzystania rozpoznanych i eksploatowanych złóż	Racjonalne wykorzystanie zasobów kopaliny głównej i towarzyszącej oraz racjonalne zagospodarowanie wyrobisk	przedsiębiorstwa	ciągły	WFOŚiGW, środki własne przedsiębiorstw	Zadanie realizowane jest w sposób ciągły. Wydobycie kopalin odbywa się zgodnie z udzieloną koncesją. Nadzór sprawuje Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu.
3.	Opracowanie programu zmniejszenia materiałochłonności i energochłonności gospodarki		przedsiębiorstwa	2006	WFOŚiGW, środki własne przedsiębiorstw	Brak danych
4.	Opracowanie programu rozwoju energetyki opartej o surowce odnawialne	Budowa elektrowni wodnych i wiatrowych oraz wdrażanie technologii wykorzystania pozostałych, ekologicznych źródeł energii	samorządy gminne, przedsiębiorstwa, podmioty gospodarcze	2006– 2010	fundusze pomocowe, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne przedsiębiorstw	Zadanie częściowo zrealizowane. Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych: 1. W 2009r wybudowano 13 siłowni wiatrowych w m.Czaplin Mały-Kusin-Skrobotowo , gm.Karnice; Planuje się budowę elektrowni wiatrowych: Gm. Gryfice – 1 wiatrak, Gm. Trzebiatów -Chełm Gryficki – 1 wiatrak, - Roby – 5 wiatraków, - Kłodkowo – 8 wiatraków, - Mirosławice – 2 wiatraki, Gm. Karnice - Cerkwica – 33 wiatraki, Gm. Brojce - Darzewo – 3 wiatraki; 2. Zastosowanie kolektorów słonecznych przez osoby fizyczne oraz podmioty gospodarcze. 3. Wykorzystanie energii ze spalania biomasy – zrębki drzewne, brykiety drzewne oraz trociny i słoma. 4. Na terenie powiatu działa 9 elektrowni wodnych w miejscowościach:

Lp.	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	źródła finansowania	Stan realizacji/ Pozostające problemy środowiskowe
						<ul style="list-style-type: none"> - Likowo (rz.Regal) - Rejowice (rz.Regal) - Płoty (rz.Regal) - Trzebiatów 1(rz.Regal), - Trzebiatów 2 (rz.Regal), - Gryfice (rz.Regal), - Gostyń Łobeski (rz.Rekowa) – Mołstowo (rz.Mołstowa), -Grąd/Kiełpino (rz.Mołstowa) Planowana budowa MEW w m. Bielikowo (rz.Mołstowa). 5. Na terenie powiatu planuje się budowę dwóch biogazowni w: -m.Gryfice, ul. Piłsudskiego (Hudrogryf); - m.Strzykocin, g.Brojce. (Genfarm). 6. Powiat Gryficki opracował dokumentację pn. „Mapa potencjału bioenergetycznego gmin Powiatu Gryfickiego” która wskazuje miejsca na których można założyć uprawy energetyczne – produkcja biomasy.
Ochrona powierzchni ziemi i ochrona wybrzeża						
1.	Poprawa zaplecza parkingowego dla samochodów ciężarowych	Budowa parkingów przy trasach komunikacyjnych	Samorząd powiatowy, samorządy gmin, zarządcy dróg	do 2010	Budżet powiatu, budżety gmin, środki zarządców dróg, budżety własne	Zadanie realizowane sukcesywnie. Zarządcy dróg oraz przy realizacji inwestycji uwzględniane są parkingi.
2.	Odtworzenie i modernizacja urządzeń do odwadniania i nawadniania terenów rolniczych		Samorządy gminne	do 2010	Budżety gminne	Zadanie realizowane jest na bieżąco. Melioracje gruntów rolnych – konserwacja rowów nawadniających i dowadniających odbywa się przez właścicieli gruntów. W m.Luciaża – wykonano zbiornik retencyjny do nawodnień rolniczych.
3.	Poprawa stanu technicznego eksploatowanych gminnych składowisk odpadów komunalnych	Uzyskanie pozwoleń zintegrowanych dla instalacji tego wymagających,	Samorządy gminne	2004	NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne gmin i zakładów komunalnych, środki pomocowe z UE	Zadanie częściowo zrealizowane. Składowiska odpadów komunalnych w m.Włodarka i m.Smolecin – posiadają ważne pozwolenia zintegrowane. Składowiska w m.Kusin i m.Dargosław – nie posiadają pozwoleń zintegrowanych, są nieczynne i przewidziane do likwidacji.

Lp.	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	źródła finansowania	Stan realizacji/ Pozostające problemy środowiskowe
		Dostosowanie istniejących obiektów do aktualnych wymagań prawnych	Samorządy gminne	2004	NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne gmin i zakładów komunalnych, środki pomocowe z UE	Zadanie częściowo zrealizowane Składowiska odpadów komunalnych w m.Włodarka i m.Smolecin – posiadają ważne pozwolenia zintegrowane. Składowiska w m.Kusin i m.Dargosław – nie posiadają pozwoleń zintegrowanych, są nieczynne i przewidziane do likwidacji.
4.	Program rekultywacji nieczynnych i istniejących składowisk odpadów	Opracowanie i wdrożenie projektu rekultywacji nieczynnych składowisk w m.Gryfice i Wilczyniec Opracowanie projektów rekultywacji składowisk istniejących w pozostałych miejscowościach	Samorządy gmin, CZG R-XXI	2008	Budżety samorządów terytorialnych, fundusze pomocowe, NFOŚiGW, WFOŚiGW	Zadanie nie zostało zrealizowane. <u>Gmina Gryfice</u> – zrealizowano w 100% Składowiska w m.Włodarka i m.Smolecin są nadal eksploatowane, posiadają ważne pozwolenie zintegrowane. Składowiska w m.Kusin i m.Dargosław - są nieczynne i przewidziane do likwidacji – g.Karnice i g.Brojce nie wystąpiły z wnioskiem o wydanie decyzji na zamknięcie i rekultywację składowisk. <u>Gmina Karnice</u> - na zlecenie CZG R-XXI sporządzana jest analiza kosztów rekultywacji nieczynnego składowiska w m.Kusin.
5.	Zabezpieczenie przed degradacją i zanieczyszczeniem brzegu morskiego	<ul style="list-style-type: none"> ▪Budowanie umocnień technicznych chroniących brzeg morski przed erozją, ▪Budowa sanitariatów na wszystkich dojeźdźcach do plaż w miejscowościach nadmorskich, ▪Ustawienie na plażach i systematyczne opróżnianie pojemników na śmieci 	Samorządy gmin Trzebiatów i Rewal Urząd Morski w Szczecinie	2010	Budżet państwa, budżety samorządów, fundusze pomocowe UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW	Zadania realizowane są na bieżąco. 1. Brzegi morskie - budowane są umocnienia chroniące brzeg morski oraz wydmy – Urząd Morski Szczecin, 2. Sanitariaty – zadanie zrealizowane - przy wszystkich zejściach na plażę znajdują się sanitariaty, 3. Pojemniki na śmieci – zadanie jest realizowane - na plażach ustawiane są pojemniki na odpady - plaże w okresie letnim sprzątane są codziennie.
6.	Ochrona lasów w miejscowościach nadmorskich	Ochrona gatunkowa i siedliskowa, Wprowadzenie różnorodności gatunkowej	Urząd Morski w Szczecinie, samorządy Gmin Rewal i Trzebiatów, Lasy Państwowe	2010	NFOŚiFW, WFOŚiGW, budżety gmin, budżet państwa, środki własne Lasów Państwowych	Zadanie realizowane jest na bieżąco. Ustanowiono obszary ochrony NATURA 2000 „Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski” i „Wybrzeże Trzebiatowskie”, Lasy Państwowe – Nadleśnictwo Gryfice planuje na terenie powiatu wyodrębnienie i objęcie ochroną niektóre części lasów (ze względu na wyjątkowe walory przyrodnicze) na których nie będzie prowadzona gospodarka leśna – dokumentacja na etapie uzgodnień.

Lp.	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	źródła finansowania	Stan realizacji/ Pozostające problemy środowiskowe
7.	Budowa małych oczyszczalni ścieków na potrzeby wsi oraz sieci kanalizacyjnych		Samorządy gminne	2010	-WFOŚiGW, budżety gmin	Zadanie realizowane na bieżąco Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków przez właścicieli posesji i rolników, - Budowa sieci kanalizacyjnych realizowana na bieżąco. g.Karnice –osiem przydomowych oczyszczalni ścieków; g.Brojce – brak przydomowych oczyszczalni ścieków. g.Ploty – brak danych. g.Gryfice – budowa sieci kanalizacyjnej do 11 wsi nastąpi do 2012r. g.Rewal – brak oczyszczalni przydomowych – obowiązek przyłączenia do istniejącej sieci sanitarnej.
8.	Budowa portu jachtowego w Mrzeżynie		Urząd Morski w Szczecinie, Samorząd powiatowy		Budżet państwa, podmioty gospodarcze	Brak danych
Racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych						
1.	Zagospodarowanie rozlewiska Regi	Opracowanie i aktualizacja planów ochrony rezerwatów przyrody i obszarów chronionych, Ochrona, powiększenie i poprawa struktury gatunkowej zasobów leśnych	Samorząd powiatowy, samorządy gmin, podmioty gospodarcze, Lasy Państwowe	do 2010	NFOŚiGW,WFOŚiGW, budżety gmin, środki własne przedsiębiorstw	Zadania są realizowane przez podmioty właściwe, zgodnie z wynikającymi z przepisów kompetencjami. Ustanowiono min. obszary ochrony „Natura 2000”, „Dolina Rzeki Regi”, „Mszar koło Siemidarżna”, „Bór bażynowy w Mrzeżynie”.
2.	Powstawanie gospodarstw agroturystycznych		Samorządy gminne, podmioty gospodarcze	do 2010	Budżety gmin, środki własne, podmiotów gospodarczych, fundusze pomocowe UE	Zadanie realizowane jest w sposób ciągły. Sukcesywnie zwiększa się liczba gospodarstw agroturystycznych w obrębie powiatu. W 2009r zorganizowano szkolenie dla mieszkańców Powiatu Gryfickiego pn. „Turystyka w Powiecie Gryfickim” - jak założyć gospodarstwo agroturystyczne. W szkoleniu wzięło udział 30os. <u>Gospodarstwa agroturystyczne na terenie powiatu:</u> g.Karnice – 10 gosp.agr.

Lp.	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	źródła finansowania	Stan realizacji/ Pozostające problemy środowiskowe
						g. Brojce – 1 gosp.agr. g. Ploty – 2 gosp.agr. g. Trzebiatów – 10 gosp.agr. g. Gryfice – 4 gosp.agr. g. Rewal – 2 gosp.agr.
3.	Rozwój rolnictwa ekologicznego		Samorządy gminne, podmioty gospodarcze	do 2010	Budżety gmin, środki własne podmiotów gospodarczych, fundusze pomocowe UE	Brak danych – brak typowych certyfikowanych rolnych gospodarstw ekologicznych
4.	Promocja turystyczna ziemi gryfickiej	Wydanie folderów, udział w targach turystycznych krajowych i zagranicznych, współpraca międzyregionalna i międzynarodowa	Samorządy gminne, samorząd powiatowy wojewódzki podmioty gospodarcze	i ciągle	Budżety gmin, powiatu i województwa, środki własne podmiotów gospodarczych, fundusze pomocowych.	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Udział samorządów gminnych i powiatowych w targach turystycznych na terenie całego kraju oraz poza jego granicami (współpraca z miastami partnerskimi). Zadanie realizowane jest poprzez wydawanie publikacji (ulotki, foldery, karty pocztowe, informatory) promujących teren powiatu.
5.	Odbudowa parków miejskich i wiejskich zespołów pałacowo - parkowych	Wykonanie i realizacja projektów odbudowy parków miejskich i wiejskich zespołów pałacowo - parkowych	Samorządy gminne, samorząd powiatowy wojewódzki podmioty gospodarcze	i do 2010	Budżety gmin, środki własne podmiotów gospodarczych, środki pomocowe UE	Zadanie częściowo zrealizowane. gm. Karnice - w 2009r rozpoczęto odbudowę parku w Karnicy - ze środków własnych; gm. Brojce – odbudowano park w m. Brojce. Do końca 2009r zostanie opracowana dokumentacja na przebudowę parków podworskich w miejscowościach: Strzykocin, Tapadły, Stołąż i Mołstowo (objęte nadzorem przez konserwatora zabytków) planowana realizacja w 2010r; gm. Trzebiatów – przygotowano projekt rewitalizacji parku miejskiego w Trzebiatowie – planowana realizacja w 2010r. gm. Gryfice – planowana jest renowacja mostku kapitańskiego i murów oporowych oraz ścieżek rowerowych i spacerowych w części „B” parku miejskiego. gm. Rewal – koncepcja zagospodarowania „Parku nauki i symboli w Pustkowiu” – realizacja 2010r.
Przeciwdziałanie poważnym awariom						
1.	Opracowanie programu		przedsiębiorstwa	co najmniej	środki własne	Brak danych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU GRYFICKIEGO NA LATA 2009-2011 Z UWZGLĘDNIENIEM LAT 2012-2015

wykonany przez: EKO – LOG Sp z o.o. ul. Dobrowita 16, 61-063 Poznań

Lp.	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	źródła finansowania	Stan realizacji/ Pozostające problemy środowiskowe
	zapobiegania awariom, raportów bezpieczeństwa oraz wewnętrznych planów operacyjnych dla zakładów o zwiększonym ryzyku występowania awarii			na 30 dni przed dniem uruchomienia nowego zakładu lub jego części, albo w terminie 1 roku od dnia zaliczenia istniejącego zakładu do zakładu o dużym ryzyku	przedsiębiorstw	Prowadzący zakład o dużym ryzyku jest obowiązany do przedłożenia raportu o bezpieczeństwie właściwemu organowi Państwowej Straży Pożarnej i Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska.
2.	Zwiększenie bezpieczeństwa transportu substancji niebezpiecznych	Wyznaczenie optymalnych tras przewozu substancji niebezpiecznych oraz tworzenie stanowisk postojowych i parkingów dla pojazdów przewożących substancje niebezpieczne	Samorząd powiatowy, samorządy gminne, zarządcy dróg	2010	Budżet państwa, budżety powiatowe i gminne	Na terenie powiatu nie wyznaczono optymalnych tras przewozu substancji niebezpiecznych.
zwiększenie świadomości społeczeństwa - edukacja ekologiczna						
1.	Utworzenie w urzędach administracji publicznej systemów prowadzenia i upowszechniania informacji o środowisku	Tworzenie systemów elektronicznych baz danych. Opracowanie systemów udostępniania danych społeczeństwu.	samorząd powiatowy, samorządy gminne	ciągły 2010	NFOŚiGW, WFOŚiGW, budżet państwa, budżet powiatu, budżety gmin	Zadanie realizowane na bieżąco – od 2006r w wydziale RLiOŚ Starostwa Gryfickiego działa „Publicznie dostępny wykaz danych” za pomocą systemu „EKOPORTAL” – elektroniczny system do udostępniania informacji o środowisku. g.Karnice – w trakcie tworzenia; g.Trzebiatów – zadanie jest realizowane. g.Płoty – brak danych. g.Brojce – brak systemu informacji o środowisku. g.Gryfice – informacje związane z korzystaniem ze środowiska zamieszczane są na tablicy ogłoszeń Urzędu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. g.Rewal – brak danych
2.	Prowadzenie szkoleń, konkursów, promocja wydawnictw z zakresu edukacji ekologicznej		samorząd powiatowy, samorządy gminne	ciągły 2010	WFOŚiGW, PFOŚiGW, CZG R-XXI z siedzibą Nowogardzie, budżet powiatu, budżety gmin	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Samorządy gminne współuczestniczą w konkursie na „Najlepsze i przyjazne środowisku gospodarstwo agroturystyczne”, „EKO-MIX”, „Sprzątnięcie świata” i „Puszkobranie”.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU GRYFICKIEGO NA LATA 2009-2011 Z UWZGLĘDNIENIEM LAT 2012-2015

wykonany przez: EKO – LOG Sp z o.o. ul. Dobrowita 16, 61-063 Poznań

Lp.	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	źródła finansowania	Stan realizacji/ Pozostające problemy środowiskowe
						g. Gryfice – szkoły z terenu gminy poprzez Koła LOP prowadzą wśród szkół konkursy w ramach edukacji ekologicznej.
3.	Opracowanie programu badawczo - obserwacyjnego najbliższego otoczenia	Działalność w szkołach wszystkich typów, praktyczne zapoznanie się z zasadami ochrony środowiska	samorząd powiatowy, samorządy gmin	ciągły do 2010	WFOŚiGW, fundacje i fundusze ekologiczne, budżet powiatu, budżety gmin	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Prowadzona jest edukacja ekologiczna w szkołach, udział w konkursach o tematyce ekologicznej np. „EKO-MIX”, „Sprzątanie świata” i „Puszkobranie”. - Gmina Karnice – w 2008r Koło Łowieckie „Bażant” Trzebiatów wybudowało w m. Niedysz ścieżkę edukacji ekologicznej.
4.	Medialna promocja rzemiosła artystycznego i rolnictwa	Zmiana wizerunku zawodów w środowisku	samorząd powiatowy, samorządy gmin, Cechy Rzemiosł Różnych	ciągły 2010	Fundusze pomocowe UE, ARiMMR, GFOŚiGW, PFOŚiGW	Zadanie realizowane jest w sposób ciągły. Corocznie przygotowywane są prezentacje ekologiczne oraz imprezy okolicznościowe powiatowe i gminne na które zapraszani są rękodzielnicy i rzemieślnicy z terenu powiatu oraz województwa. Gmina Gryfice – promocją rzemiosła artystycznego zajmuje się „Dom pracy twórczej” Gmina Rewal – wystawy w Muzeum
5.	Stworzenie internetowej mapy problematyki dotyczącej ochrony środowiska	Racjonalne korzystanie z oferty edukacyjnej	samorządy gminne, samorząd powiatowy	ciągły 2010	GFOŚiGW, PFOŚiGW, WFOŚiGW, budżety gmin, fundusze pomocowe UE	Zadanie nie zostało zrealizowane
6.	Wprowadzenie małych projektów ekologicznych	Rozwiązanie problemów lokalnych w gminach	Samorządy gmin	ciągły	Budżety gminne	Brak danych
7.	Rozwój sieci regionalnych ośrodków edukacji ekologicznej		Samorządy gmin, samorząd powiatu	ciągły	Budżety gminne, PFOŚiGW, WFOŚiGW	Zadanie częściowo zrealizowane Gmina Gryfice - poprzez szkolne koła Ligi Ochrony Przyrody. Gmina Karnice - ścieżka edukacji ekologicznej w m. Niedysz. Pozostałe gminy – brak danych.
8.	Szkolenia	Opracowanie wniosków w celu uzyskania funduszy pomocowych, budowa i organizacja programu ochrony środowiska	Samorząd powiatu, samorządy gmin	2003 - 2004	WFOŚiGW, budżety powiatu, budżety gmin	Gmina Gryfice – uczestniczy w szkoleniach oraz opracowuje wnioski w celu pozyskania funduszy. Gmina Rewal – realizowany jest program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Pozostałe gminy – brak danych.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU GRYFICKIEGO NA LATA 2009-2011 Z UWZGLĘDNIENIEM LAT 2012-2015

wykonany przez: EKO – LOG Sp z o.o. ul. Dobrowita 16, 61-063 Poznań

Lp.	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	źródła finansowania	Stan realizacji/ Pozostające problemy środowiskowe
9.	Informowanie społeczeństwa o stanie środowiska	Rozpowszechnianie informacji objętych państwowym monitoringiem środowiska	Samorząd powiatu, samorządy gmin	ciągły	WFOŚiGW, budżet państwa	Zadanie realizowane jest na bieżąco. Prowadzenie publicznego dostępnego wykazu danych dotyczących środowiska (EKOPORTAL), internet, prasa lokalna, tablice ogłoszeń urzędów.
10.	Rozwój ekoprodukcji w gospodarstwach agroturystycznych		Samorządy gminne, samorząd powiatu, gospodarstwa	ciągły	Budżety gmin, środki własne przedsiębiorstw	Zadanie częściowo zostało zrealizowane. W gospodarstwach agroturystycznych produkuje się i promuje naturalne produkty pochodzenia roślinnego i zwierzęcego wykorzystywane na potrzeby funkcjonowania gospodarstw i przebywających w nim gości.
11.	Promocja turystyczna Ziemi Gryfickiej		Samorządy gminne, samorząd powiatu,	ciągły	Budżet powiatu, budżety gmin, środki własne przedsiębiorstw	Zadanie realizowane w sposób ciągły. Udział samorządów gminnych i powiatowych w targach turystycznych na terenie całego kraju oraz poza jego granicami (współpraca z miastami partnerskimi). Zadanie realizowane jest poprzez wydawanie publikacji (ulotki, foldery, karty pocztowe, informatory, media, strony internetowe urzędów) promujące teren powiatu.
Monitoring środowiska						
1.	Monitoring i ocena jakości powietrza	System monitoringu zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery	Użytkownicy środowiska, WIOŚ	od 2003	WFOŚiGW, budżet państwa, fundusze pomocowe UE, środki własne przedsiębiorstw	Zadanie realizowane jest systematycznie. Podmioty prowadzące instalacje posiadają pozwolenia na emisję i objęte są obowiązkiem monitoringu-przekazują pomiary kontrolne staroście i WIOŚ w Szczecinie.
2.	Monitoring i ocena jakości wód powierzchniowych i podziemnych	System monitoringu zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i gleby	Użytkownicy środowiska, WIOŚ	od 2003	WFOŚiGW, budżet państwa, środki własne przedsiębiorstw	Zadanie realizowane jest systematycznie Zgodnie z obowiązkiem ustawowym PSSE w Gryficach prowadzi badania wody w zakresie: - monitorowania stanu sanitarnego wód powierzchniowych w kąpieliskach, - monitoring wód podziemnych przeznaczonych do spożycia przez ludzi (monitoring ujęć wody pitnej).
3.	Monitoring hałasu	Opracowanie mapy akustycznej hałasu,	Samorząd powiatowy,	do 30.06.2012	Budżet państwa, budżet powiatu,	Zadanie nie zostało zrealizowane. Ustawowy obowiązek opracowania map akustycznych hałasu określono do

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU GRYFICKIEGO NA LATA 2009-2011 Z UWZGLĘDNIENIEM LAT 2012-2015

wykonany przez: EKO – LOG Sp z o.o. ul. Dobrowita 16, 61-063 Poznań

Lp.	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	źródła finansowania	Stan realizacji/ Pozostające problemy środowiskowe
						30.06.2012roku.
4.	Monitoring przyrody	Opracowanie i wdrożenie systemu monitoringu poszczególnych form ochrony przyrody	Samorzady gmin, LOP	2010	NFOŚiGW, PFOŚiGW, WFOŚiGW, budżet powiatu, budżety gmin	Zadanie realizowane jest w sposób ciągły. Rejestr oraz monitoring pomników przyrody oraz użytków ekologicznych. <u>Gmina Karnice</u> – realizacja monitoringu w odniesieniu do parków krajobrazowych (Paprotno, Karnice, Dreżewo), obszaru Natura 2000, 3 obszarów proponowanych do objęcia prawną formą ochrony w formie użytku ekologicznego.
5.	Monitoring stanu wód	Monitorowanie stanu wód w okresach zagrożenia powodziowego	Samorząd powiatowy, ZZMiUW	ciągły	Budżet państwa, budżet powiatu	Zadanie realizowane jest na bieżąco – poprzez Powiatowy Sztab Reagowania Kryzysowego i Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych.
6.	Monitoring gleb	Badanie jakości gleb	Stacja Chemiczno Rolnicza	- ciągły	Budżet państwa	Brak danych
7.	Monitoring składowisk odpadów	Badanie wpływu składowisk odpadów na środowisko	Zarządcy składowisk	ciągły	Środki własne zarządców składowisk	Zadanie realizowane jest w sposób ciągły przez zarządców składowisk.

10. Cele i zadania do realizacji w ramach Programu Ochrony Środowiska Powiatu Gryfickiego wynikające z programu Województwa Zachodniopomorskiego

I CEL STRATEGICZNY

DALSZA POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO

DLA OCHRONY ZDROWIA MIESZKAŃCÓW POLSKI

Lp.	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Typ zadania
CEL 1. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA						
Cel 1.1. Poprawa gospodarki wodnej						
Poprawa jakości wód i osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych						
1	<i>Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód.</i>	a) realizacja programów działań, ujętych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, dla osiągnięcia celów środowiskowych,	RZGW	2010 – 2014	Budżet państwa, NFOŚiGW	Zadanie Koordynowane
2	<i>Osiągnięcie przez wody użytkowe standardów jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej w zakresie spełnienia warunków przydatności do picia, kąpieli oraz do bytowania ryb.</i>	a) ograniczenie zanieczyszczeń wprowadzanych do wód ze źródeł punktowych i obszarowych.	JST, RZGW, WIOŚ	2010 - 2014	Budżet państwa, JST, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusze pomocowe UE	Zadanie Koordynowane
Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych i ochrona przed skutkami powodzi i suszy						
1	<i>Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych.</i>	a) optymalizacja zużycia wody poprzez zapobieganie stratom wody na przesyle (modernizacja sieci wodociągowej) oraz wprowadzanie zamkniętych obiegów wody w przemyśle i oszczędne korzystanie z wody przez indywidualnych użytkowników, b) opracowanie programu zaopatrzenia w wodę do celów komunalnych miejscowości pasa nadmorskiego.	JST, RZGW, użytkownicy wód	2010 - 2012	Budżet państwa, WFOŚiGW, środki pomocowe UE, środki własne	Zadanie Koordynowane
2	<i>Ochrona przed powodzią i suszą.</i>	a) realizacja Programu małej retencji wód dla Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015, b) prace konserwacyjne i modernizacyjne obwałowań.	JST, ZZMiUW	2010 - 2015	Budżet państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki pomocowe UE	Zadanie Koordynowane

Lp.	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Typ zadania
3	<i>Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych</i>	a) zapewnienie równowagi między poborem a zasilaniem wód podziemnych	Użytkownicy środowiska, Marszałek, Starostwa powiatowe RZGW	2010-2015	Budżet państwa, środki własne użytkowników środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej, NFOŚiGW, WFOŚiGW	Zadanie Koordynowane
4	<i>Ochrona przed skutkami suszy i powodzi.</i>	a) opracowanie planu ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze państwa, z uwzględnieniem podziału na obszary dorzeczy, b) plan ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałania skutkom suszy regionu wodnego,	KZGW	2010-2015	Budżet państwa, środki własne użytkowników środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej, NFOŚiGW, WFOŚiGW	Zadanie Koordynowane
<i>Poprawa jakości wód i osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych</i>						
1	<i>Poprawa jakości wód.</i>	a) wyposażenie aglomeracji (o równoważnej liczbie mieszkańców równej i powyżej 2000) w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych, b) kontynuacja budowy sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni na terenach wiejskich, c) dostosowanie istniejących oczyszczalni ścieków do wymogów ustawowych (usuwanie fosforu i azotu). d) Budowa sieci kanalizacyjnej na wsiach z włączeniem większych miejscowości do oczyszczalni ścieków w Gryficach.	JST, RZGW, użytkownicy środowiska WIOŚ	2010-2012	Środki pomocowe UE NFOŚiGW, WFOŚiGW, JST,, budżet państwa	Zadanie Koordynowane
2	<i>Kontynuacja realizacji Programu budowy przepławek dla ryb na terenie Województwa Zachodniopomorskiego.</i>	a) „Rzeka Rega-Węzeł Wodny Gryfice”- przepławka dla ryb na lewym brzegu progu stałego w Gryficach, b) „Rzeka Mołstowa” – przepławka dla ryb w miejscowości Grąd”- przy istniejącym jazie w km 12+100 rzeki Mołstowej.	ZZMiUW, JST, użytkownicy wód	2010-2012	Budżet państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW	Zadanie Koordynowane

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU GRYFICKIEGO NA LATA 2009-2011 Z UWZGLĘDNIENIEM LAT 2012-2015

wykonany przez: EKO – LOG Sp z o.o. ul. Dobrowita 16, 61-063 Poznań

Lp.	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Typ zadania
Cel 1.2. Poprawa jakości powietrza i spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza						
1	Poprawa jakości powietrza.	a) redukcja zanieczyszczeń z transportu samochodowego, b) redukcja emisji powierzchniowej, c) wspieranie działań inwestycyjnych w zakresie ochrony powietrza podejmowanych przez podmioty gospodarcze, d) wspieranie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji ze źródeł komunalnych i komunikacyjnych, e) zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania alternatywnych źródeł energii,	JST, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Użytkownicy środowiska WIOŚ	2010-2015	Budżet państwa, JST, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE, środki własne podmiotów gospodarczych	Zadanie Koordynowane
2	Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza.	a) wspieranie budowy nowych alternatywnych źródeł energii, b) spełnienie standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa, c) wycofanie z obrotu i stosowania substancji niszczących warstwę ozonową zgodnie z obowiązującym prawem, d) konsekwentne wdrażanie krajowych programów redukcji emisji, tak aby w perspektywie długoterminowej osiągnąć redukcję emisji w odniesieniu do emisji w roku bazowym wynikającą z porozumień międzynarodowych.	Marszałek JST, NFOŚiGW, WFOŚiGW, WIOŚ, Użytkownicy środowiska	2010-2015	Budżet państwa, JST, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE	Zadanie Koordynowane
Cel 1.3. Poprawa klimatu akustycznego						
1	Poprawa klimatu akustycznego.	a) ograniczenie emisji hałasu z sektora gospodarczego, b) ograniczenie oddziaływania transportu drogowego na klimat akustyczny,	Administracja rządowa, podmioty korzystające ze środowiska, zarządzający głównymi ciągami komunikacyjnymi, WIOŚ	2010-2015	Budżet Państwa, JST, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusze pomocowe UE/ programy operacyjne	Zadanie Koordynowane

Lp.	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Typ zadania
2	<i>Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców powiatu ponad normatywnym hałasem.</i>	a) ograniczenie hałasu emitowanego przez środki transportu (transport drogowy i szynowy), b) ograniczanie emisji hałasu pochodzącego z prowadzonej działalności gospodarczej i przemysłowej, c) zapewnienie przestrzegania zasady strefowania (rozgraniczania terenów o zróżnicowanej funkcji) w planowaniu przestrzennym, d) organizacja cyklu szkoleń dla pracowników jednostek samorządu terytorialnego w zakresie ochrony środowiska przed hałasem.	Marszałek, podmioty korzystające ze środowiska, samorządy, WIOŚ	2010 - 2015	Budżet Państwa, JST, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundusze pomocowe UE	Zadanie Koordynowane
Cel 1.4. Ochrona mieszkańców przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.						
1	<i>Ochrona mieszkańców województwa zachodniopomorskiego przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.</i>	a) identyfikacja zagrożeń promieniowania elektromagnetycznego, b) wzmocnienie systemu monitoringu i oceny, c) eliminacja konfliktowych lokalizacji źródeł PEM.	JST, WIOŚ, użytkownicy środowiska	2010-2015	Budżet Państwa, JST prowadzący instalację urządzeń emitujących	Zadanie Koordynowane
2	<i>Identyfikacja zagrożeń promieniowania elektromagnetycznego</i>	a) inwentaryzacja i kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego, b) pomiary pól elektromagnetycznych	Prowadzący instalacje, użytkownicy urządzeń emitujących PEM, WIOŚ	2010 - 2012	Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Programy pomocowe/operacyjne	Zadanie Koordynowane
3	<i>Ochrona ludzi przed promieniowaniem elektromagnetycznym.</i>	a) wyodrębnienie obszarów i prowadzenie rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, b) podnoszenie świadomości społeczeństwa o źródłach i stopniu oddziaływania pól elektromagnetycznych.	Samorządy, Prowadzący instalacje, użytkownicy urządzeń emitujących	2010 - 2012	Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Programy pomocowe/operacyjne	Zadanie Koordynowane

Lp.	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Typ zadania
			PEM			
CEL. 2. POPRAWA GOSPODARKI ODPADAMI						
<i>poprawa gospodarki odpadami</i>						
1	<i>Poprawa gospodarki odpadami.</i>	<p>a) minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów oraz prowadzenie nowoczesnego (zgodnego ze standardami unijnymi) systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów,</p> <p>b) zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymogami ochrony środowiska,</p> <p>c) zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska, w tym w szczególności ulegających biodegradacji,</p> <p>d) kompleksowe rozwiązanie problemu unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych,</p> <p>e) usuwanie i unieszkodliwianie odpadów azbestowych,</p> <p>f) unieszkodliwianie odpadów medycznych i weterynaryjnych,</p> <p>g) działania edukacyjne w zakresie gospodarki odpadami.</p>	<p>Mieszkańcy, JST, podmioty gospodarcze</p> <p>Podmioty prowadzące instalacje, JST</p> <p>JST, podmioty gospodarcze</p> <p>JST, podmioty gospodarcze PGL Lasy Państwowe JST</p> <p>JST, podmioty gospodarcze</p> <p>JST, podmioty gospodarcze</p> <p>JST</p>	2010 – 2015	Budżet państwa, użytkowników środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej, NFOŚiGW, WFOŚiGW	Zadanie Koordynowane

Lp.	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Typ zadania
2	<i>Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów oraz prowadzenie nowoczesnego systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów.</i>	<p>a) zamknięcie wszystkich składowisk niespełniających standardów Unii Europejskiej. oraz przeprowadzenie technicznego zamknięcia i rekultywacji składowisk,</p> <p>b) ograniczenia oddziaływania składowisk na środowisko,</p> <p>c) całkowita eliminacja i unieszkodliwianie PCB,</p> <p>d) wyeliminowanie nielegalnego składowania odpadów</p> <p>e) intensyfikacja działań w zakresie wdrażania systemu gospodarki odpadami komunalnymi,</p> <p>f) stworzenie systemu stacjonarnych lub mobilnych punktów odbioru odpadów, w tym niebezpiecznych, wielkogabarytowych,</p> <p>g) rozwój selektywnej zbiórki odpadów,</p> <p>h) likwidacja mogilników,</p> <p>i) rozbudowa systemu odzysku i unieszkodliwianie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,</p> <p>j) rozwój systemu zbiórki i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz odzysku w tym recyklingu odpadów pochodzących z demontażu pojazdów,</p> <p>k) prowadzenie działań informacyjno - edukacyjnych dla mieszkańców oraz małych i średnich podmiotów gospodarczych.</p>	<p>Podmioty eksploatujące składowiska</p> <p>Zarządzający składowiskami</p> <p>JST, „posiadacze” zawierających urządzenia zawierające PCB,</p> <p>JST, PGL Lasy Państwowe,</p> <p>JST,</p> <p>JST,</p> <p>JST, podmioty uczestniczące w systemie gospodarki odpadami komunalnymi,</p> <p>JST</p> <p>Podmioty gospodarcze, JST</p> <p>Podmioty gospodarcze, JST</p> <p>JST, organizacje pozarządowe</p>	2010 - 2012	Budżet państwa, użytkowników środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej, NFOŚiGW, WFOŚiGW	Zadanie Koordynowane

Lp.	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Typ zadania
CEL 3. OCHRONA GLEB PRZED NEGATYWNYM ODDZIAŁYWANIEM ORAZ REKULTYWACJA TERENÓW ZDEGRADOWANYCH						
<i>ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych</i>						
1	<i>Ochrona gleb przed degradacją</i>	a) promocja stosowania dobrych praktyk rolniczych, b) ochrona gleb przed erozją i zakwaszeniem, c) rozwój systemu monitoringu gleb.	Ośrodki doradztwa rolniczego, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Stacje Chemiczne – Rolniczą JST, właściciele gruntów Starostowie, Stacje Chemiczne Rolnicze	2010 – 2015	Budżet państwa, użytkowników środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej, NFOŚiGW, WFOŚiGW	Zadanie Koordynowane
1	<i>Ochrona gleb przed degradacją.</i>	a) promocja produkcji rolnej zapewniającej zrównoważone wykorzystanie gleb, b) wdrażanie i upowszechnianie zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, c) ochrona gleb przed erozją i zakwaszeniem, d) kontrola jakości gleb, e) działania zmierzające do odkwaszenia gleb,	Ośrodki doradztwa rolniczego, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej JST, właściciele gruntów Starostowie, Stacje Chemiczne Rolnicze	2010 - 2012	Budżet państwa, użytkowników środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej, NFOŚiGW, WFOŚiGW	Zadanie Koordynowane

Lp.	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Typ zadania
		f) przestrzeganie zasad ochrony gleb w działalności gospodarczej (innej niż rolnictwo).	Podmioty gospodarcze			
CEL 4 OCHRONA STREFY BRZEGOWEJ I ZAPLECZA BRZEGÓW MORZA BAŁTYCKIEGO I ZALEWU SZCZECIŃSKIEGO						
1	<i>Budowa, utrzymywanie i ochrona umocnień brzegowych, wydm i zalesień ochronnych w pasie technicznym.</i>	a) opracowywanie bieżących i długofalowych planów ochrony brzegów, b) budowa i utrzymanie umocnień brzegowych w pasie technicznym, c) prowadzenie gospodarki wydmowo - leśnej w pasie technicznym, d) prowadzenie działań profilaktycznych mających na celu ochronę brzegów, e) nadzór nad przestrzeganiem przepisów dotyczących zachowania się w pasie technicznym i na wodach przybrzeżnych do odległości 0,1 Mm od brzegu, f) udział w akcjach przeciwsztorowych	Urzędy Morskie	2010 - 2012	Budżet państwa, użytkowników środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej, NFOŚiGW, WFOŚiGW	Zadanie Koordynowane
CEL 5. OGRANICZENIE RYZYKA WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII I MINIMALIZACJA ICH SKUTKÓW ORAZ ZWIĘKSZENIE BEZPIECZEŃSTWA CHEMICZNEGO						
1	<i>Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii i ograniczenie skutków dla ludzi, środowiska.</i>	a) nadzór zakładów i instalacji stanowiących potencjalne źródło poważnej awarii oraz aktualizacja rejestru potencjalnych sprawców poważnej awarii przemysłowej, b) wyznaczenie drogowych tras transportu substancji niebezpiecznych, omijających w miarę możliwości tereny miejskie, mocno zurbanizowane oraz zorganizowanie miejsc postojowych dla środków transportujących takie substancje, c) informowanie i ostrzeganie społeczeństwa o zagrożeniach d) wsparcie Państwowej Straży Pożarnej do prowadzenie działań ratowniczych, zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom.	KW PSP KP PSP WIOŚ administracja gminna, powiatowa i wojewódzka marszałek Marszałek WIOŚ JST	2010 - 2012	Budżet państwa, środki pomocowe Unii Europejskiej, NFOŚiGW.	Zadanie Koordynowane

II CEL STRATEGICZNY

OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH

Lp	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Typ zadania
CEL 6. OCHRONA ZŁÓŻ KOPALIN						
1	<i>Nadzór nad eksploatacją złóż kopalni, racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniem kopalni, w tym kopalni towarzyszących.</i>	a) kontrole w zakresie wykonywania postanowień udzielonych koncesji oraz eliminacja nielegalnych eksploatacji,	Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu, Geolog Wojewódzki, Starosta	2010 - 2012	Budżet państwa, środki pomocowe Unii Europejskiej, NFOŚiGW	Zadanie Koordynowane
2	<i>Ochrona obszarów występowania złóż kopalni przed zagospodarowaniem uniemożliwiającym eksploatację.</i>	b) sporządzanie wytycznych do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i planów zagospodarowania przestrzennego województwa i planów miejscowych.	Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu, Geolog Wojewódzki, Starosta	2010 - 2012	Budżet państwa, środki pomocowe Unii Europejskiej, NFOŚiGW	Zadanie Koordynowane
CEL 7. ZACHOWANIE RÓWNOWAGI EKOLOGICZNEJ W PROCESIE ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO						
1	<i>Utworzenie nowych obszarów chronionych.</i>	a) rezerwatów, b) parków krajobrazowych, c) obszarów chronionego krajobrazu.	Marszałek, Samorządy	Proces ciągły 2010 - 2015	Budżet państwa, źródła pozabudżetowe, WFOŚiGW, EKOFUNDUSZ, fundusze celowe.	Zadanie Koordynowane
CEL 8 OCHRONA I RACJONALNE UŻYTKOWANIE LASÓW.						
1	<i>Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych, ochrona roślin i zwierząt, ochrona siedlisk i ekosystemów oraz krajobrazu.</i>	a) realizacja „Krajowego programu zwiększania lesistości” (do 2010), b) zalesianie nowych terenów, z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo – krajobrazowych, c) prowadzenie waloryzacji przyrodniczej obszarów leśnych,	Lasy Państwowe, ANR, podmioty prywatne	Proces ciągły 2010 - 2015	Środki budżetowe, fundusze pomocowe UE, NFOŚiGW	Zadanie Koordynowane
2	<i>Wykorzystanie funkcji lasów jako</i>	a) tworzenie spójnych kompleksów leśnych szczególnie w	Lasy Państwowe,	Proces	Środki budżetowe,	Zadanie

Lp	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Typ zadania
	<i>instrumentu ochrony środowiska.</i>	obszarze korytarzy ekologicznych i wododziałów, b) zwiększenie ilości i powierzchni zadrzewień na terenach rolniczych oraz rozszerzenie zakresu leśnej rekultywacji terenów zdegradowanych, c) renaturalizacja obszarów leśnych, w tym obszarów wodno – błotnych i obiektów cennych przyrodniczo, znajdujących się na terenach leśnych.	samorządy	ciągły 2010 - 2015	fundusze pomocowe UE, NFOŚiGW	Koordynowane

III CEL STRATEGICZNY

WZMOCNIENIE SYSTEMU ZARZĄDZANIA OCHRONĄ ŚRODOWISKA

Lp.	Zadania	Działania	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Typ zadania
CEL 9. WZMOCNIENIE SYSTEMU ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM I PODNIESIENIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ SPOŁECZEŃSTWA						
1	<i>Monitoring i ocena jakości wód powierzchniowych i podziemnych.</i>	a) realizacja monitoringu jakości wód użytkowych, wymaganego dyrektywami szczegółowymi w zakresie spełnienia warunków do bytowania ryb, wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia	WIOŚ, PSSE	ciągły	Budżet Państwa,	Zadanie Koordynowane
2	<i>Monitoring i ocena jakości powietrza.</i>	a) aktualizacja inwentaryzacji emisji (kataster emisji) i rozwój narzędzi prognostycznych, w tym modelowania stanu zanieczyszczenia powietrza jako elementu oceny,	Marszałek, WIOŚ	zadanie ciągłe	Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW,	Zadanie Koordynowane
3	<i>Monitoring klimatu akustycznego.</i>	a) mapy akustyczne dla miejscowości powyżej 100 000 mieszkańców,	Starostwo	2012	WFOŚiGW	Zadanie Własne
4	<i>Monitoring pól elektromagnetycznych</i>	a) obserwacja zmian poziomu wartości charakteryzujących pola elektromagnetyczne wytwarzane w sposób sztuczny przez różne źródła: stacje i linie elektroenergetyczne, stacje nadawcze radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej.	WIOŚ	ciągły	NFOŚiGW, WFOŚiGW,	Zadanie Koordynowane
5	<i>Edukacja ekologiczna i dostęp do informacji</i>	a) opracowanie wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów edukacji ekologicznej, b) wspieranie projektów edukacji ekologicznej realizowanych przez różne instytucje, c) szkolenie przedstawicieli administracji publicznej, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców w zakresie przepisów o dostępie do informacji o środowisku, e) egzekwowanie wiedzy o środowisku i jego ochronie od wszystkich pracowników sektora publicznego oraz zapewnienie doskonalenia tej wiedzy.	Administracja rządowa i samorządowa, organizacje pozarządowe, Paki Narodowe i Krajobrazowe, PGL Lasy Państwowe	2010 - 2012	Budżet Państwa, JST, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Programy pomocowe UE	Zadanie Koordynowane

Cele i działania priorytetowe

1. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód

Klasy czystości wód podaje się na podstawie wyników monitoringu stanu czystości rzek. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych wymaga dokonania oceny stanu ekologicznego, elementów fizykochemicznych, stanu chemicznego i stanu jakości wód.

Według badań WIOŚ w Szczecinie ostatecznie wody powiatu gryfickiego w 2008 roku określić można jako wody o stanie złym.

2. Poprawa jakości powietrza

Zgodnie z oceną jakości powietrza przeprowadzaną przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska nie wykazano przekroczenia norm emisji większości substancji szkodliwych, pyłów i gazów na terenie powiatu. Wyjątkiem jest ozon, którego poziom jest podwyższony na terenie całego województwa.

Głównym źródłem zanieczyszczenia powiatu są szlaki komunikacyjne. Szczególnie uciążliwe są zanieczyszczenia gazowe powstające w trakcie spalania paliw przez pojazdy mechaniczne. Drugą grupę emisji komunikacyjnych stanowią pyły, powstające w wyniku tarcia i zużywania się elementów pojazdów. Emisja zanieczyszczeń związana ze szlakami komunikacyjnymi nasila się w sezonie rekreacyjnym, gdy wzmagają się ruch na trasach prowadzących do miejscowości nadmorskich.

3. Poprawa gospodarki odpadami

- minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów oraz prowadzenie nowoczesnego systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- zamknięcie wszystkich składowisk niespełniających standardów Unii Europejskiej oraz przeprowadzenie technicznego zamknięcia i rekultywacji składowisk,
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów,
- likwidacja mogilników,
- całkowita eliminacja i unieszkodliwianie PCB.

W związku ze specyfiką analizowanego terenu, tj. o charakterze rolniczym, bez uciążliwego dla środowiska przemysłu, powstają tu głównie odpady komunalne. Jednym z istotniejszych celów ustawy o odpadach jest uregulowanie racjonalnego zagospodarowywania odpadów i powtórnego ich wykorzystania. Przez gospodarkę odpadami należy rozumieć: „zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie odpadów, w tym również nadzór nad takimi działaniami oraz nad miejscami unieszkodliwiania odpadów”.

Składowisko odpadów, potocznie wysypisko śmieci - to zlokalizowany i urządzony zgodnie z przepisami obiekt zorganizowanego deponowania odpadów. Pod względem budowlanym składowiska odpadów należą do najtrudniejszych technicznie obiektów, ponieważ wymaga się od nich maksymalnej szczelności i zapewnienia minimalnego oddziaływania na otoczenie, dlatego ważne jest dostosowanie standardów składowisk do obowiązujących przepisów oraz zamknięcie oraz rekultywacja tych niespełniających norm.

Jedną z metod odzysku i utylizacji odpadów, jest ich selektywna zbiórka. Jest to metoda stosowana w celu ograniczenia ilości odpadów podlegających utylizacji (np. składowaniu) przez odzysk surowców nadających się do ponownego użytku lub przetworzenia i wykorzystania przy produkcji nowych materiałów (recykling). Metoda ta jest skutecznym środkiem zmniejszania ilości składowanych odpadów, dlatego powinna być rozpowszechniana i propagowana.

Mogilnik, to rodzaj składowiska dla najbardziej niebezpiecznych substancji. Mogilniki wykorzystywane do deponowania przeterminowanych środków ochrony roślin stanowią zdecydowaną większość tego typu obiektów w Polsce. W powiecie gryfickim znajdują się 4 takie obiekty, których likwidacja jest zaplanowana na 2010 rok.

Do niebezpiecznych substancji zaliczany jest także azbest, będący przyczyną m.in. pylicy azbestowej. Na terenie całej Polski przeprowadzane są Programy Usuwania Azbestu, w tym także w powiecie Gryfickim.

11. Sposoby realizacji programu

11.1. Narzędzia i instrumenty realizacji programu

Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej tworzy się na podstawie art. 400 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska. Na tej podstawie działają: narodowy, wojewódzkie, powiatowe i gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)

NFOŚiGW finansuje przedsięwzięcia proekologiczne o zasięgu ogólnokrajowym oraz ponadregionalnym. Podstawowymi formami finansowania są preferencyjne pożyczki i dotacje, uzupełniane innymi formami finansowania, np. dopłatami do preferencyjnych kredytów bankowych ze swych linii kredytowych w bankach. NFOŚiGW administruje również środkami zagranicznymi przeznaczonymi na ochronę środowiska w Polsce, pochodzącymi z pomocy zagranicznej.

Dotacje udzielane są przede wszystkim na:

- edukację ekologiczną,

- przedsięwzięcia pilotowe dotyczące wdrożenia postępu technicznego i nowych technologii o dużym stopniu ryzyka lub mających eksperymentalny charakter, monitoring,
- ochronę przyrody,
- ochronę i hodowlę lasów na obszarach szczególnej ochrony środowiska oraz wchodzących w skład leśnych kompleksów promocyjnych,
- ochronę przed powodzią,
- ekspertyzy,
- badania naukowe,
- programy wdrażania nowych technologii,
- prace projektowe i studialne,
- zapobieganie lub likwidację nadzwyczajnych zagrożeń,
- utylizację i zagospodarowanie wód zasolonych,
- profilaktykę zdrowotną dzieci z obszarów zagrożonych.

Ekofundusz

Środki Ekofunduszu mogą być wykorzystane przede wszystkim w czterech sektorach uznanych za priorytetowe. Są nimi:

- zmniejszenie emisji gazów – ochrona powietrza i ochrona klimatu
- zmniejszenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych oraz zasobów wody pitnej- ochrona wód
- zachowanie bioróżnorodności polskiej przyrody – ochrona przyrody
- racjonalizację gospodarki odpadami i rekultywację gleb zanieczyszczonych - gospodarka odpadami.

Ekofundusz udziela wsparcia finansowego jedynie w formie bezzwrotnej dotacji w wysokości 10-30% kosztów projektu. W wyjątkowych przypadkach, gdy inwestorem jest instytucja budżetowa lub organ samorządowy, dotacja ta może sięgać 50%, a w ochronie przyrody, gdy partnerem Ekofunduszu jest społeczna organizacja pozarządowa - nawet 80%.Pomoc finansową uzyskać mogą jedynie projekty dotyczące inwestycji bezpośrednio związanych z ochroną środowiska (w ich fazie implementacyjnej), a w dziedzinie ochrony przyrody również projekty nieinwestycyjne.

Banki

Dzięki współpracy z funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej rozszerzają one swoją ofertę kredytową o kredyty preferencyjne przeznaczone na przedsięwzięcia proekologiczne oraz nawiązują współpracę z podmiotami angażującymi swoje środki finansowe w ochronie środowiska (fundacje, międzynarodowe instytucje finansowe). Kredyty preferencyjne pochodzą ze środków finansowych gromadzonych przez banki, zaś fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej udzielają dopłat do wysokości oprocentowania. Banki uruchamiają też linie kredytowe w całości ze środków funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej i innych instytucji.

Szczególną rolę na rynku kredytów na inwestycje proekologiczne odgrywa Bank Ochrony Środowiska. Oferuje on najwięcej środków finansowych w formie preferencyjnych kredytów i dysponuje zróżnicowaną ofertą dla prywatnych i samorządowych inwestorów, a także osób fizycznych. Ważne miejsce na rynku kredytów ekologicznych zajmują także międzynarodowe instytucje finansowe, a w szczególności Bank Światowy i Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju.

Własne środki samorządu terytorialnego.

Na realizację części zadań Powiat będzie musiał przeznaczyć własne środki. Do uzyskania niektórych dotacji konieczne jest zainwestowanie w przedsięwzięcie własnych środków na wymaganym poziomie. Fundusze te pochodzą z bieżących środków, takich jak np. podatki i opłaty lokalne, udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa.

Fundusze Unii Europejskiej

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) to największy z punktu widzenia dostępnych środków i zakresu działań program operacyjny w całej Unii Europejskiej i najważniejsze źródło finansowania inwestycji związanych z ochroną środowiska w Polsce. Na jego realizację w latach 2007–2013 Polska otrzyma z unijnego budżetu ok. 27,9 mld euro, z czego na inwestycje w ochronę środowiska przeznaczone będzie blisko 5 mld euro.

Środki unijne na PO Infrastruktura i Środowisko pochodzą z dwóch źródeł finansowania – z Funduszu Spójności (22,2 mld euro) oraz z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (5,7 mld euro).

Minister Środowiska pełni rolę Instytucji Pośredniczącej dla pięciu Osi Priorytetowych tego Programu:

Oś priorytetowa 1 - Gospodarka wodnościekowa

Realizowany projekt w ramach osi priorytetowej:

- budowa, rozbudowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych oraz systemów kanalizacji sanitarnej w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM.

Oś priorytetowa 2 - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi

Realizowane projekty w ramach osi priorytetowej:

- kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi,
- projekty dotyczące przywracania terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych,
- (ochrona brzegów morskich).

Oś priorytetowa 3 - Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska

Realizowane projekty w ramach osi priorytetowej:

- retencjonowanie wody i zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego,

- projekty związane z zapobieganiem i ograniczaniem skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałania poważnym awariom,
- monitoring środowiska.

Oś priorytetowa 4 - Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska

Realizowane projekty w ramach osi priorytetowej:

- wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie:
- systemów zarządzania środowiskowego,
- racjonalizacja gospodarki zasobami i odpadami,
- wdrażania najlepszych dostępnych technik,
- ochrony powietrza,
- wsparcie dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów innych niż komunalne.

Oś priorytetowa 5 - Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych

Realizowane projekty w ramach osi priorytetowej:

- ochrona siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) na obszarach chronionych oraz zachowanie różnorodności biologicznej,
- zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych,
- opracowanie planów ochrony,
- kształtowanie postaw społecznych sprzyjających ochronie środowiska, w tym różnorodności biologicznej.

Fundusz Spójności

Fundusz Spójności wspiera dwa sektory: środowisko i transport. Od daty akcesji Polska stała się największym beneficjentem środków z Funduszu Spójności spośród wszystkich krajów członkowskich UE. Środki z Funduszu Spójności pomogą Polsce wywiązać się z zobowiązań akcesyjnych związanych z dostosowaniem do norm UE w najtrudniejszych i wymagających największych nakładów finansowych obszarach, w których Polska uzyskała najdłuższe okresy przejściowe. Wsparcie na duże projekty inwestycyjne z zakresu ochrony środowiska mogą uzyskać jednostki samorządu terytorialnego, tworzone przez nie związki gmin lub inne podmioty publiczne, np. przedsiębiorstwa komunalne będące własnością gminy. Współfinansowanie z Funduszu Spójności mogą uzyskać inwestycje z takich dziedzin jak:

- poprawa jakości wód powierzchniowych,
- polepszenie jakości i dystrybucji wody przeznaczonej do picia,
- racjonalizacja gospodarki odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- poprawa jakości powietrza,
- zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

Dnia 31 lipca 2006 w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej opublikowane zostały ostateczne wersje rozporządzeń UE dotyczące polityki spójności w latach 2007-2013.

Fundusz LIFE+

LIFE+ jest jedynym instrumentem finansowym Unii Europejskiej koncentrującym się wyłącznie na współfinansowaniu projektów w dziedzinie ochrony środowiska. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja polityki ochrony środowiska oraz identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących ochrony przyrody.

LIFE+ składa się z trzech komponentów, w ramach których współfinansowane są projekty w zakresie:

- wdrażania dyrektywy Ptasiej i dyrektywy Siedliskowej, w tym ochrony priorytetowych siedlisk i gatunków,
- ochrony środowiska, zapobiegania zmianom klimatycznym, innowacyjnych rozwiązań w dziedzinie ochrony zdrowia i polepszania jakości życia oraz wdrażania polityki zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych i gospodarki odpadami,
- działań informacyjnych i komunikacyjnych, kampanii na rzecz zwiększania świadomości ekologicznej w społeczeństwie, w tym kampanie na temat zapobiegania pożarom lasów oraz wymiany najlepszych doświadczeń i praktyk.

Program LIFE+ zapewnia wsparcie finansowe w średniej wysokości 50% wartości projektu. Nabór wniosków ogłaszany jest raz do roku przez Komisję Europejską.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.

(PROW) ma przyczynić się do zapewnienia opłacalności produkcji rolnej, modernizacji gospodarstw i przetwórstwa artykułów rolnych, wspartych przez rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej. W ramach PROW zagadnienia środowiskowe realizowane będą w ramach następujących działań: wsparcie gospodarstw na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW), płatności dla obszarów Natura 2000 oraz związanych z wdrożeniem Ramowej Dyrektywy Wodnej, program rolnośrodowiskowy (płatności rolnośrodowiskowe), zalesienie gruntów rolnych oraz zalesienie gruntów innych niż rolne, odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy i wprowadzenie instrumentów zapobiegawczych, różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej, gospodarka wodno-ściekowa w szczególności zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, w tym systemów kanalizacji sieciowej lub kanalizacji zagrodowej, tworzenie systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych, wytwarzanie lub dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności wiatru, wody, energii geotermalnej, słońca, biogazu albo biomasy, poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa (scalanie gruntów, gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi).

11.2. Harmonogram realizacji poszczególnych zadań, nakłady na realizację programu oraz sposoby kontroli realizacji programu

Lp.	Nazwa projektu	Etapy realizacji zadania (zł)							Wskaźnik kontroli realizacji projektu
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Sumaryczne zestawienie wszystkich zadań zgłoszonych do realizacji przez gminę Brojce									
1	Budowa sieci wodociągowej przesyłowej Bielikowo - Mołstowo - Łatno wraz z siecią rozdzielczą w miejscowości Mołstowo i Łatno oraz sieci wodociągowej przesyłowej Dargosław - Darzewo wraz z siecią rozdzielczą w miejscowości Dargosław, modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w miejscowościach Bielikowo i Darzewo	0	15 000 000	0	0	0	0	0	Przyrost długości wybudowanej kanalizacji deszczowej oraz długość wybudowanej instalacji wodociągowej
2	Budowa dróg gminnych i dróg transportu rolniczego	259500	259500	259500	517500	0	0	0	Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia
3	Budowa ścieżki rowerowej i konnej wraz z zapleczem rekreacyjno-wypoczynkowym biegnących po nasypie kolei wąskotorowej.	85000	85000	85000	170000	0	0	0	Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia
4	Zagospodarowanie parku w Brojcach wraz z budowa amfiteatru i alejek parkowych ze starobruku oraz zagospodarowanie parków wiejskich w miejscowościach: Mołstowo, Stoła6, Tapadły, Strzykocin.	56950	56950	56950	112200	0	0	0	Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia
5	Budowa infrastruktury pod spływy kajakowe rzeka Mołstawa	113900	113900	112200	0	0	0	0	Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia
6	Kompleksowe rozwiązanie gospodarki wodnokanalizacyjnej na terenie całej gminy: budowa sieci wodociągowych przesyłowych między miejscowościami gminy Brojce, modernizacja sieci wodociągowych wewnętrznych, budowa sieci kanalizacyjnych przesyłowych między miejscowościami gminy Brojce, budowa sieci kanalizacyjnych wewnętrznych, budowa sieci wewnętrznych kanalizacyjnych w małych miejscowościach i koloniach gminy Brojce zakończonych "przydomowymi" oczyszczalniami.	4 850 000	4 850 000	4 850 000		9 600 000			Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia w ciągu trwania planowanego projektu

Lp.	Nazwa projektu	Etapy realizacji zadania (zł)							Wskaźnik kontroli realizacji projektu
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Sumaryczne zestawienie wszystkich zadań zgłoszonych do realizacji przez starostwo oraz gmine Gryfice									
1	„Budowa sieci wodociągowych i kanalizacyjnych w 11 miejscowościach na terenie gminy Gryfice (Borzyszewo, Skalin, Dziadowo, Zacisze, Zagórcze, Zaleszczyce, Świeszewo 3 kolonia, Przybiernówko kolonia, Popiele, Borzęcin, Otok) oraz wymiana sieci z rur azbestocementowych w Gryficach	5 500 000	7 000 000	3 000 000	0	0	0	0	Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia w ciągu trwania projektu
2	Odłączenie i przebudowa istniejących przyłączy kanalizacji deszczowych od sieci sanitarnej	300 000	0	0	0	0	0	0	Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia w ciągu trwania projektu
3	Modernizacja-przebudowa drogi powiatowej Nr 0123Zodcinek Nowielice- Bieczyno o długości 8,697km	2634100	0	0	0	0	0	0	Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia
4	Modernizacja – przebudowa drogi powiatowej Nr 0131Z odcinek Brojce -Szykocin o długości 2,824km	512300	512400	0	0	0	0	0	Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia
5	Modernizacja – przebudowa drogi powiatowej Nr 0125Z ul. Sarnia w m Trzebiatów o długości 452 m	600000	0	0	0	0	0	0	Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia
6	Modernizacja – przebudowa drogi powiatowej Nr 0126Z odcinek Brojce -Stoła6 Tapadły o długości 7,2 km	0	937500	937500	1875000	0	0	0	Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia
7	Modernizacja – przebudowa drogi powiatowej Nr 0208Z ul. Sportowa w m. Gryficeo długości 637m	400000	0	0	0	0	0	0	Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia
8	Modernizacja – przebudowa drogi powiatowej Nr 0145Z odcinek Natolewice-Brojce o długości 6,005km	0	0	971500	1943000	0	0	0	Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia

Lp.	Nazwa projektu	Etapy realizacji zadania (zł)							Wskaźnik kontroli realizacji projektu	
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
9	Przebudowa drogi powiatowej nr 0117Z odcinek 6,035 km od miejscowości Zapolice-Sadlno do miejscowości Sadlenko	1043000	0	0	0	0	0	0	Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia	
Sumaryczne zestawienie wszystkich zadań zgłoszonych do realizacji przez gminę Płoty										
1	Rewitalizacja Gospodarki ściekowej Gminy Płoty (w ramach projektu ZM UMiGDRb do Funduszu spójności)	9 090 909	7 814 434	Brak danych						Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia w ciągu trwania projektu
2	Budowa regionalnego zakładu Gospodarowania Odpadami	520 000	520 000	520 000	504 000				Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia w ciągu trwania projektu	
3	Rozwiązanie gospodarki wodnościekowej Gminy w Płotach (w ramach projektu ZM UmiGDRb do Funduszu spójności)	4 347 826	2 049 656	Brak danych						Poprawa stanu wód w granicach gminy Płoty
4	Rozbudowa i modernizacja systemu dróg gminnych w Gminie Płoty	352000	0	0	0	0	0	0	Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia	
5	Rewitalizacja obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską o dużym znaczeniu kulturalnym i historycznym	442000	442000	442000	748000	0	0	0	Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia	
Sumaryczne zestawienie wszystkich zadań zgłoszonych do realizacji przez gminę Rewal										
1	Budowa sieci wodnokanalizacyjnej w Gminie Rewal	980 000	980 000	980 000	1 960 000				Przyrost długości wybudowanej kanalizacji deszczowej oraz długość wybudowanej instalacji wodociągowej	
2	Przebudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Pobierowie	9 320 000	Brak danych						Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia w ciągu	

Lp.	Nazwa projektu	Etapy realizacji zadania (zł)							Wskaźnik kontroli realizacji projektu
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
									trwania projektu
3	Przebudowa ulicy Klifowej w Rewalu	450000	450000	0	0	0			Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia
4	Budowa i przebudowa ulicy Łokietka, Słowackiego i Szczęśliwej w Rewalu	500000	500000	0	0	0			Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia
Sumaryczne zestawienie wszystkich zadań zgłoszonych do realizacji przez gminę Trzebiatów									
8	Budowa Kompostowni	750 000	Brak danych						Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia w ciągu trwania projektu
9	Kanalizacja terenów wiejskich	Środki własne: 2 000 000 Środki UE: 7 500 000	Środki własne: 1 801 400 Środki UE: 5 048 600	Brak danych					Przyrost długości wybudowanej kanalizacji deszczowej oraz długość wybudowanej instalacji wodociągowej
	Likwidacja składowisk odpadów nie spełniających wymagań ekologicznych: Opracowanie projektu likwidacji składowiska odpadów we Włodarce Likwidacja dzikich składowisk odpadów	1 350 000 10 000	Brak danych					Poprawa stanu gleb w obrębie likwidowanych składowisk	
	Ochrona wód rzeki Regi: Budowa instalacji do oczyszczania wód opadowych (łapaczy olei i osadów) z terenu miasta Trzebiatów, Walka z kłusownictwem na rzece Redze	1 000 000	Brak danych					Poprawa stanu czystości wód rzeki Reby	

Lp.	Nazwa projektu	Etapy realizacji zadania (zł)							Wskaźnik kontroli realizacji projektu
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
		20 000							
	Ograniczenie emisji hałasu do środowiska: Opracowanie programu ograniczenia lub wyeliminowania emisji hałasu do środowiska oraz ochrony przed hałasem z uwzględnieniem: 1. poprawy nawierzchni dróg 2. zakładanie pasów zieleni ochronnej wzdłuż tras komunikacyjnych	400 000 30 000						Brak danych	Zmniejszenie wartości emisji hałasu
	Przebudowa ulicy Słonecznej	0	500000	0	0	0	0	0	Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia
	Rewaloryzacja Parku Miejskiego w Trzebiatowie	2982000	2982000	2983500	0	0	0	0	Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia
	Przebudowa ulicy Nadmorskiej i Miłosza w Mrzeżynie	600000	600000	0	0	0	0	0	Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia
Sumaryczne zestawienie wszystkich zadań zgłoszonych do realizacji przez gminę Karnice									
10	Modernizacja i budowa stacji uzdatniania wody		920 000					Brak danych	Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia w ciągu trwania projektu
11	Modernizacja i budowa sieci wodociągowej		1 000					Brak danych	Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia w ciągu trwania projektu
12	Modernizacja i budowa oczyszczalni ścieków		4 050					Brak danych	Procent realizacji planowanego przedsięwzięcia w ciągu trwania projektu
13	Modernizacja i budowa sieci kanalizacyjnej	926 300 zł	w latach 2010 – 2015 – 4 600 zł					Brak danych	Przyrost długości

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU GRYFICKIEGO NA LATA 2009-2011 Z UWZGLĘDNIENIEM LAT 2012-2015

wykonany przez: EKO – LOG Sp z o.o. ul. Dobrowita 16, 61-063 Poznań

Lp.	Nazwa projektu	Etapy realizacji zadania (zł)							Wskaźnik kontroli realizacji projektu
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
	<ul style="list-style-type: none"> – budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Majszewo, – przebudowa kolektorów tłocznych oraz modernizacja 4 sztuk przepompowni ścieków w Karnicach 		po roku 2015 – 18 100 zł						wybudowanej kanalizacji deszczowej oraz długość wybudowanej instalacji wodociągowej

Monitoring wdrażania Programu

Monitoring Programu będzie miał na celu ciągłą kontrolę wdrażania i realizacji Programu Ochrony Środowiska w czasie jego obowiązywania.

Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska będzie podlegało regularnej ocenie w zakresie:

- określenia stopnia wykonania przedsięwzięć/działań;
- określenia stopnia realizacji przyjętych celów;
- oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- analizy przyczyn tych zbieżności.

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zaawansowania poszczególnych projektów programu i jego zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i co nie zostało zrobione, a także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładany cel w przyszłości.

Działalności kontrolna Powiatu

Możliwość skutecznego korzystania z instrumentów administracyjnych wiąże się z podejmowaniem czynności kontrolnych. W przypadku samorządu powiatowego dotyczą one korzystania z możliwości wydania decyzji nakazujących prowadzącemu instalację, prowadzenie pomiarów wielkości emisji, dokonanie przeglądu ekologicznego, wykonanie analizy porealizacyjnej itp.. Ponadto konieczna jest dobra współpraca starostwa z Inspekcją Ochrony Środowiska w celu systematycznej kontroli przestrzegania przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą zapisów zawartych w pozwoleniach na emisję i niebawem zintegrowanych.

12. Programy sektorowe dotyczące powiatu

Sektorowy Programem Operacyjnym Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich: Działanie 2.3. "Odnowa wsi oraz ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego". Niniejszy dokument służy do określenia kierunków rozwoju miejscowości oraz wyznacza konkretny projekt do realizacji na lata 2005 - 2013. Dokument został przygotowany zgodnie z wytycznymi Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie trybu składania i wzoru wniosku o dofinansowanie realizacji projektu w zakresie działania "Odnowa wsi oraz ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego".

W zakresie realizacji założeń Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Karnice na lata 2005 - 2013, projekt wpisuje się w realizację celów strategicznych Planu oraz Strategii Rozwoju Społeczno - Gospodarczej Gminy Karnice, dotyczących kierunków planowanych zadań wpływających na poprawę sytuacji w Gminie Karnice, jak również ze Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania gminy Karnice.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013

Program będzie realizowany w latach 2007-2013 na terenie całego kraju. Podstawą realizacji założeń strategicznych Programu, opisanych w Krajowym Planie Strategicznym Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, będą działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w ramach czterech osi priorytetowych. Wszystkie te działania będą współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz ze środków krajowych przeznaczonych na ten cel w ustawie budżetowej.

Zadania instytucji zarządzającej dotyczące wdrażania określonych działań objętych programem wykonuje Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

Poprzez Wydział Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich wdrażane będą następujące działania:

- Oś 1 Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego, działania Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa.
- Oś 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, działania: Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej oraz Odnowa i rozwój wsi;
- Oś 4 Leader – działania: Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, Wdrażanie projektów współpracy oraz Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja.

13. Udział społeczeństwa w przyjęciu programu

Spółeczność powiatu jest głównym adresatem działań przewidywanych Programem, stąd ważnym elementem jest uspołecznienie procesu planowania, podejmowania decyzji i przejrzystość procedur włączających w nie szerokie grono partnerów. Zadanie to, aby mogło przynieść pozytywny skutek, musi być realizowane przez społeczeństwo świadome zagrożeń, jakie niesie z sobą rozwój cywilizacyjny, a więc odpowiednio przygotowane. Dlatego ważna jest edukacja społeczności lokalnej. W przeciwnym wypadku podejmowane przez władze samorządowe próby rozwiązania szeregu problemów będą napotykały na społeczny opór i niewiedzę.

Wykaz literatury

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo Ochrony Środowiska:

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 września 2001 r. w sprawie wysokości jednostkowych stawek kar za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu (Dz. U. Nr 120, poz. 1285);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. Nr 58, poz. 535);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2002 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów substancji oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji (Dz. U. Nr 47, poz. 281);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 87, poz. 798);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 24 czerwca 2002 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i przemieszczania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń w których, były lub są wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 96, poz. 860);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. Nr 165, poz. 1359);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 września 2002 r. w sprawie określenia urządzeń, w których mogły być wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 173, poz. 1416);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 czerwca 2007 r. w sprawie sposobu udostępniania informacji o środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 828);
- Rozporządzenie z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 175, poz. 1439);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. Nr 63, poz. 445);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2003 r. Nr 1, poz.12);

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Dz. U. Nr 230, poz. 1934);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 czerwca 2007 r. w sprawie stawek opłat za udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie oraz sposobu uiszczania opłat (Dz. U. Nr 114, poz. 788);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 lutego 2003 r. w sprawie rodzajów wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją instalacji lub urządzenia, przekazywanych właściwym organom ochrony środowiska oraz terminu i sposobów ich prezentacji (Dz. U. Nr 59, poz. 529);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 marca 2003 r. w sprawie wysokości zryczałtowanego kosztu postępowania negocjacyjnego (Dz. U. Nr 67, poz. 631);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 kwietnia 2003 r. w sprawie rodzajów instalacji, dla których prowadzący mogą ubiegać się o ustalenie programu dostosowawczego (Dz. U. Nr 80, poz. 731);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 maja 2003 r. w sprawie wymagań jakim powinien odpowiadać raport o bezpieczeństwie zakładu o dużym ryzyku (Dz. U. Nr 104, poz. 970);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji (Dz. U. Nr 283, poz. 2842);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 czerwca 2007 r. w sprawie określenia wzoru publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie (Dz. U. Nr 120, poz. 827);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 lipca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań dla niektórych produktów ze względu na ich negatywne oddziaływanie na środowisko (Dz. U. Nr 179, poz. 1846);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 lipca 2003 r. w sprawie wymagań jakim powinny odpowiadać plany operacyjno – ratownicze (Dz. U. Nr 131, poz. 1219);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. Nr 260, poz. 2181);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883);

2. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,,

3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach z późn. zmianami,

Poza przytoczonymi wyżej wymogami ustawowymi zapisy Aktualizowanego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gryfickiego są zgodne z:

- Polityką ekologiczną państwa w latach 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016,
- Strategią Rozwoju Kraju 2007 -2015,
- Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia 2007-2013,
- Wytycznymi sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym opracowane przez Ministerstwo Środowiska (w grudniu 2002),
- Programem zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska dla Województwa Zachodniopomorskiego
- Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego
- Wieloletnim Programem Inwestycyjnym dla Województwa Zachodniopomorskiego
- Planem Gospodarki Odpadami Województwa Zachodniopomorskiego
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Powiatu Gryfickiego
- Wieloletnim Planem Inwestycyjny

Indeks tabel

Tabela 1: Ludność i struktura osadnicza.....	10
Tabela 2: Liczba ludności wg kategorii wiekowych.....	11
Tabela 3: Bezrobocie w powiecie gryfickim w 2008 roku	11
Tabela 4: Liczba osób bezrobotnych w powiecie gryfickim.....	12
Tabela 5: Struktura użytkowania gruntów.....	13
Tabela 6: Zabytki występujące w poszczególnych gminach na terenie powiatu gryfickiego.....	20
Tabela 7: Wykaz rzek i kanałów w powiecie gryfickim.....	23
Tabela 8: Wyniki badań i ocena elementów biologicznych w wodach rzek w 2008 roku.....	25
Tabela 9: Ocena substancji szczególnie szkodliwych w rzekach w 2008 roku (Według załącznika nr 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 VIII 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych *).....	27
Tabela 10: Ocena jakości wód rzecznych w województwie zachodniopomorskim w 2008r. wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych.....	28
Tabela 11: Ocena jakościowa stanu wód.....	29
Tabela 12: Zbiorcze zestawienie urządzeń piętrzących o wysokości piętrzenie powyżej 1 m przeznaczonych do nawodnień, będących w utrzymaniu ZZMiUW T/O w Gryficach – data przeglądu 21-28.04.2009 r.....	33
Tabela 13: Wykaz wałów przeciwpowodziowych.....	34
Tabela 14: Wezbrania powodziowe na wodowskaziu „Trzebiatów”.....	36
Tabela 15: Wykaz jezior i zbiorników wodnych na terenie powiatu gryfickiego powyżej 10ha.....	42
Tabela 16: Wskaźniki eutrofizacji jezior badanych w latach 2002-2003.....	42
Tabela 17: Zestawienie punktów monitoringu wód podziemnych i wyniki oceny jakości wód podziemnych badanych w 2007 roku.....	43
Tabela 18: Wykaz wsi zasilanych wyłącznie ze studni przydomowych na terenie powiatu gryfickiego...	45
Tabela 19: Hydrofornie dostarczające wodę warunkowo dopuszczoną do spożycia.....	47
Tabela 20: Przekroczenia norm jakości wody w wewnętrznej sieci wodociągowej budynków mieszkalnych/zakładów pracy.....	48
Tabela 21: Hydrofornie dostarczające wodę nieprzydatną do spożycia.....	48
Tabela 22: Instalacje wodociągowe.....	49
Tabela 23: Instalacje kanalizacyjne.....	50
Tabela 24: Oczyszczalnie ścieków na terenie powiatu gryfickiego.....	50

Tabela 25:..Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.....	60
Tabela 26:..Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w miejscach dostępnych dla ludności.....	60
Tabela 27:..Wykaz małych elektrowni wodnych na Redze.....	79

Indeks ilustracji

Rys. 1: Sieć rzeczna	23
Rys. 2:Ocena elementów biologicznych w rzekach w 2008 roku.....	26
Rys. 3:Ocena elementów fizykochemicznych w rzekach w 2008 roku.....	26
Rys. 4:Ocena stanu ekologicznego w rzekach w 2008 roku.....	28
Rys. 5:Ocena stanu rzek w 2008 roku.....	30
Rys. 6: Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych (ludność stała – sezonowa).....	55
Rys. 7: Lokalizacja obiektów radiokomunikacyjnych.....	61
Rys. 8: Główne szlaki komunikacyjne na terenie powiatu gryfickiego.....	64
Rys. 9: Złoża kopalin na terenie powiatu gryfickiego.....	68